

ശ്രീമതീദേവി

ഇ. ഗോവിന്ദൻ

1648

ശ്യാമളാദേവി

എം. എസ്സ്. ബുക്കുഡിപ്പോ, കൊല്ലം

SYAMALADEVI

(Novel)

By

K. BHARATHI AMMA

First Impression November 1960

Copies 1000

Rights Reserved

PUBLISHERS

M. S. BOOK DEPOT

QUILON.

Price: Re. 1.

1648

ശ്യാമളാദേവി

കെ. ഭാരതിഅമ്മ

കെ. ഭാരതിയമ്മയുടെ കൃതികൾ

1. ലതിക
2. വിലാസചന്ദ്രൻ
3. കൃഷ്ണവേണി
4. മോഹനവല്ലി
5. ലളിതകുമാരൻ
6. വെണ്മാടത്തിലെ റാണി
7. കല്യാണി
8. ദേവമ്മാൾ
9. അന്നത്തെ സൂത്രം—ചെറുകഥ
10. രണ്ടു ചെറുകഥകൾ
11. ഓമന
12. പുഷ്പവല്ലി
13. ഭാസ്കരസിംഹൻ—ഡിറക്ടീവ്
14. ജന്മിയുടെ പുത്രി
15. കമലത്തിന്റെ കാമുകൻ
16. പെണ്മണി
17. വാടാത്ത പൂമാല
18. ശ്യാമളാദേവി.

Printed at the Azad Printers, Quilon.

1648

അദ്ധ്യായം ഒന്ന്

മണി നാലടിച്ചു. ജഗൽപുരം ഹൈസ്കൂളിൽനിന്നും വിദ്യാർത്ഥിനീവിദ്യാർത്ഥികൾ തുരുതുരാ പുറത്തേയ്ക്കു വന്ന് തെക്കുവടക്കായി നീണ്ടുകിടക്കുന്ന റോഡിൽ വാഹനഗതാഗതത്തെപ്പോലും തടഞ്ഞു പരന്നു. ക്രമേണ പലരും സംഘംചേർന്നും ചിലർ ഒറ്റതിരിഞ്ഞും നാലുപുറത്തേയ്ക്കും നടന്നുതുടങ്ങി. വിശ്രമം ക്ഷീണിച്ചും, ഭവനത്തിലെത്തുന്നതിനുള്ള തിടുക്കത്തോടുകൂടിയുമാണ് സ്കൂളിൽനിന്നു പുറത്തേയ്ക്കു കടന്നതെങ്കിലും യൌവനം കയ്യേറിനടത്തിത്തുടങ്ങിയ തരുണീതരുണന്മാർ അപ്പോഴും ഉല്ലാസയാത്രചെയ്യുന്ന പ്രതീതിയാണ് കാണികളിലുയർത്തുക. എന്നാൽ അവരുടെ യാതൊരു ഗോഷ്ഠികളോ ക്രുദ്ധകെട്ടോ ഒന്നുമില്ലാതെ പതിനാറുവയസ്സുമാത്രം പ്രായം തോന്നിക്കുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടി ബഹളമെല്ലാമൊതുങ്ങിയപ്പോൾ റോഡിന്റെ കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ള ഒരു ഇടവഴിയിലേയ്ക്കിറങ്ങി നടന്നുതുടങ്ങി. അവളെ ഇന്നത്തെ പരിഷ്കാരിണികളായ തരുണീവൃന്ദം ഒരു സുന്ദരിയായി ഗണിക്കുമോ എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്തെന്നാൽ, അവളുടെ തലമുടി, തിരുകടയേയോ അടപലകയേയോ ശീലക്ഷണങ്ങളേയോ ആശ്രയിച്ചിരുന്നില്ല. അതൊന്നും കൂടാതെതന്നെ വളരെ അഴകായി അതു കെട്ടിവച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ കേശമാരിദ്ര്യമവളെ ബാധിച്ചിട്ടി

ല്ലെന്നു നിസ്സംശയം മനസ്സിലാക്കാം. അവളുടെ നിറവും അവയവങ്ങളും സ്വതേ മനോഹരങ്ങളും സൌഷ്ഠവമേറിയ വയുമായിരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കാം സൌന്ദര്യവർദ്ധകങ്ങളെന്നു സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന കൃത്രിമോപകരണങ്ങളായപൗഡറോ ചായങ്ങളോ യാതൊന്നും അവൾ സ്വീകരിക്കാതിരുന്നതു്. അവൾ ഇടവഴിയിലേയ്ക്കിറങ്ങി കുറച്ചുസമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സുമുഖനായ ഒരു യുവാവും അവൾപോയ വഴിയേതന്നെ ഇറങ്ങി നടന്നുതുടങ്ങി. ഒരു ഇരുപത്തിരണ്ടു വയസ്സുപ്രായം തോന്നുന്ന ആരോഗ്യവാനും കോമളനുമായ ആ യുവാവു് നിശ്ശബ്ദം വളരെവേഗം നടന്നു് പെൺകുട്ടിയുടെ പുറകിലെത്തിയിട്ടു് മെല്ലെ വിളിച്ചു:

"ശ്യാമളാദേവീ!"

പെൺകുട്ടി ഞെട്ടിപ്പോയി. അവൾ പെട്ടെന്നു പുറകോട്ടു തിരിഞ്ഞു് സ്വല്പസമയം അമ്പരപ്പോടെ നോക്കിനിന്നിട്ടു ചോദിച്ചു:

"ഇന്നു കോളേജിൽ പോകേണ്ടെന്നുവച്ചിട്ടു മനുഷ്യരെ ഭയപ്പെടുത്തുവാൻ നടക്കുകയാണോ?"

യുവാവു്:—പരീക്ഷയടുത്തതുകൊണ്ടു് കുറച്ചുദിവസത്തേയ്ക്കു ക്ലാസില്ല.

പെൺകുട്ടി:—ക്ലാസൊഴിവുതന്നിരിക്കുന്നതു പഠിക്കാനല്ലേ? ഇങ്ങനെയാണോ പഠിക്കുന്നതു്?

യുവാവു്:—കവിതയൊഴുകുന്ന ഈ കണ്ണുകളിൽനിന്നു ചിലതെല്ലാം പഠിക്കാനുണ്ടു്. അതിനാണിങ്ങോട്ടു വന്നതു്.

പെൺകുട്ടി:—നിങ്ങളെപ്പോലുള്ള പ്രൌഢകുമാരന്മാർക്കു പഠിക്കേണ്ടതു് ആവക കാര്യങ്ങളായിരിക്കും. പക്ഷേ, എന്നെപ്പോലുള്ള സാധുക്കൾക്കതിനൊന്നും സമയമില്ല. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ പോകുന്നു.

അവൾ പോകാനായി തിരിഞ്ഞു. യുവാവിന്റെ ആനന്ദവും വിനോദവുംകലർന്ന ഭാവം പമ്പകടന്നു. കുറച്ചൊരു ഗൌരവം മുഖത്തുദിച്ചു. അയാൾ വിളിച്ചു:—

"ശ്യാമളാദേവീ!"

പെൺകുട്ടി തിരിഞ്ഞുനിന്നു. എന്നാൽ കുറച്ചു മുൻപു കണ്ട മുഖമല്ല അപ്പോൾ കാണുന്നതെന്നു യുവാവിനു തന്നെ തോന്നി. വലിയ ഒരു പാരവശ്യം അവളുടെ മുഖത്തു നിഴലിച്ചിരുന്നു. തന്നോടുള്ള നീരസമായിരിക്കാം ആ പാരവശ്യത്തിനു കാരണമെന്നു് യുവാവു നിശ്ചയിച്ചു. അയാൾ പറഞ്ഞു:

"എനിക്കു് രണ്ടുവാക്കു പറഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്; അതൊന്നു കേട്ടിട്ടു പൊയ്ക്കോളൂ."

ശ്യാമള:—അവിടുന്നു പറയാൻഭാവിക്കുന്നതെന്താണെന്നെനിക്കറിയാം. ഇതിനുമുൻപു പലപ്പോഴും ഞാനതിനു സമാധാനം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. തന്നത്താനെ ഒന്നാലോചിച്ചുനോക്കൂ. മഹാധനികനായ കമലാലയം ബംഗ്ലാവിലെ കുബേരന്റെ ഏകപുത്രനാണവിടുന്നു്. അവിടുത്തെ സംബന്ധിച്ചു് മാതാപിതാക്കന്മാർ എന്തെല്ലാം സുന്ദരസ്വപ്നങ്ങളായിരിക്കും കണ്ടിരിക്കാവുന്നതു്! എന്തുകൊണ്ടു നോക്കിയാലും അവിടുന്നുമായി യാതൊരു യോജിപ്പുമില്ലാത്ത ഈയെന്നെ, ഒരു സ്കൂൾമാസ്റ്ററുടെ പുത്രിയെ, തങ്ങളുടെ ഓമനപ്പുത്രൻ കല്യാണം കഴിക്കുവാൻ അവർ സമ്മതിക്കുമോ? അവരുടെ അനുവാദമില്ലെങ്കിലും ഇക്കാര്യം സ്വയം നടത്താമെന്നാണവിടുന്നുദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ പിന്നെ നമ്മുടെ ഭാവിയെന്തായിരിക്കും? കുറച്ചുകഴിയുമ്പോൾ വിവേകശൂന്യമായ ഈ പ്രവൃത്തിയെപ്പറ്റി തീച്ചയായും അവിടുന്നു പശ്ചാത്തപിക്കും. ഗുരുജനങ്ങളു

ടെ അനിഷ്ടംമൂലമുള്ള ദുരിതങ്ങൾക്കു പുറമേ അവിട്ടത്തേയ്ക്കു പശ്ചാത്താപംകൂടിയാകുമ്പോഴെന്റെ നില യെന്തായിത്തീരും? അതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ രണ്ടാളുടേയും നന്മയ്ക്കുവേണ്ടി ഈ ചാപല്യമുപേക്ഷിക്കുക.

യുവാവു്:—ശരി, ശ്യാമളാദേവീ! പ്രസംഗം വളരെ ഭംഗിയായി. ഇനി ചുരുക്കത്തിൽ സ്വല്പം ഞാനും പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. എന്റെ പരിശുദ്ധമായ അനുരാഗത്തിന്റെ തുനെറുകയിൽ 'യൌവ്വനസഹജമായ ചാപല്യം' എന്നുള്ള ലേബൽ ബുദ്ധിശാലിനിയായ ഭവതി ഒട്ടിച്ചുവെക്കുകിലും, ഇതു് എന്റെ കപ്പോരുത്വത്തിന്റെ ചിഹ്നമായി പെട്ടെന്നുദിച്ച കേവലമൊരു ചാപല്യമല്ല. രണ്ടുകൊല്ലങ്ങൾക്കു മുൻപുതന്നെ എന്റെ ഹൃദയത്തിലുദിച്ചു്, വളരെ ആലോചനകളും ഞാനതേസംബന്ധിച്ചു ചെയ്തു, ഒടുവിൽ ഈയൊരു ചിന്ത എന്റെ മനസ്സിൽനിന്നകറുന്നതിനു് ആരാലും ഒന്നിനാലും സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു ബോദ്ധ്യംവന്നതിനുശേഷമാണു് ഞാനെന്റെ ആശ ഭവതിയെഅറിയിച്ചതു്. ഞാൻ പലപ്രാവശ്യവും എന്റെ ഹൃദയം ശ്യാമയെ തുറന്നുകാണിക്കുകയും അപ്പോഴെല്ലാം ശ്യാമനമ്മുടെ സാമ്പത്തികാസമത്വത്തെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു് എന്റെ അപേക്ഷകളെ തള്ളിക്കളയുകയുമാണു് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ ഒരുകാര്യം ഭവതി മനസ്സിലാക്കിയാൽ കൊള്ളാം. ഞാനെപ്പോഴും മാനസികമായ മേന്മയെ അല്ലാതെ കനകത്തിന്റെ കമനീയതയെ ബഹുമാനിക്കുന്നവനല്ല. ഇതുവരെ വിവാഹത്തിനുള്ള അനുവാദത്തിനല്ലാതെ ഭവതിയുടെ ജീവിതത്തേയും അഭിമാനത്തേയും നശിപ്പിക്കത്തക്ക വിധം യാതൊന്നും ഞാനാവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ എന്റെ ഈ അപേക്ഷ ഒരു ചാപല്യമാണെന്നു വിധിക്കാമോ എന്നും എനിക്കു സംശയമുണ്ടു്.

പിന്നെ എന്റെ ഭാഗ്യം എനിയ്ക്കുനയോജ്യയാണോ എന്നാലോചിയ്ക്കേണ്ടതു ഞാനാണു്. അങ്ങനെ ഞാനാലോചിച്ചു നിശ്ചയിച്ചതായ എന്റെ വിവാഹം തടയത്തക്കവിധം സ്നേഹശൂന്യരല്ല എന്റെ ഗുരുജനങ്ങൾ. അവർ സംസ്കാരശൂന്യരുമല്ല. ആ ധൈര്യത്തോടുകൂടിത്തന്നെയാണു് ഞാനിക്കാര്യം നിശ്ചയിച്ചതു്. പിന്നെ, യുവസഹജങ്ങളായ ചാപല്യങ്ങളിലകപ്പെട്ടു് നിർമ്മലകളായ തരുണീജനങ്ങളുടെ യൌവ്വനവും, സൌന്ദര്യവും എങ്ങനെയെങ്കിലും ആസ്വദിച്ചശേഷം തന്മൂലമുണ്ടായ ഗുരുജനദ്വേഷത്താൽ നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയ പദവികളെയോർത്തു് പശ്ചാത്തപിച്ചു് ആ സാധുക്കളെ ദുരിതസാഗരത്തിലേയ്ക്കു പിടിച്ചുതള്ളിക്കളയുന്ന ഒരു നീചനല്ല കമലാലയത്തിലെ രാമചന്ദ്രൻ എന്നെങ്കിലും ചിന്താശീലയായ ഭവതി മനസ്സിലാക്കിയാൽ കൊള്ളാം. പൂർവ്വാർത്ഥം ശ്യാമളാദേവിയെ വിവാഹംകഴിക്കുവാൻ സാധിക്കാത്തപക്ഷം കമലാലയത്തിലെ രാമചന്ദ്രൻ ബ്രഹ്മചാരിയായിരിക്കുകയേയുള്ളുവെന്നു് ഒരിക്കൽ ഞാൻ ഭവതിയോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ശ്യാമളാദേവീ! ഭവതിയുടെ പൂർണ്ണസമ്മതത്തോടുകൂടിയാണെങ്കിൽ മാത്രമേ ഞാനക്കാര്യമിഷ്ടപ്പെടുന്നുള്ളു. ഒരുപക്ഷേ, ഭവതിയുടെ ഹൃദയം മറ്റാരെങ്കിലും ദത്തംചെയ്തുപോയിരിക്കാം. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ എന്നോടുള്ള ഈ പെരുമാറ്റത്തിൽ ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നതേയുള്ളു. മാത്രമല്ല, ആ ഭാഗ്യവാനു് ഈ രാമചന്ദ്രൻ എന്നുമൊരു ഉത്തമസുഹൃത്തായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാലിനി പൊയ്ക്കോളൂ. ഇത്രയും ശല്യപ്പെടുത്തിയതു ദയവായി ക്ഷമിക്കുക.

രാമചന്ദ്രൻ തിരിഞ്ഞുനടന്നു. വളരെവേഗം നടന്നുപോയ ആ യുവാവു് പുറകിലെന്തോ ശബ്ദം കേൾക്കുക

യാൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. ശ്യാമളാദേവി വഴിയിൽ വീണു കിടക്കുന്നു. അവളുടെ കൈയിലിരുന്നിരുന്ന പുസ്തകങ്ങളും കുടയും സമീപത്തുതന്നെ ചിതറിക്കിടക്കുന്നു. ഒരു നിമിഷംകൊണ്ട് അയാൾ അവളുടെ അടുത്തെത്തി. മുഖം വിളർത്ത് കണ്ണുകളടച്ച്- അവളാ മണ്ണിൽ ഒരു വശം ചരിഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. രാമചന്ദ്രൻ രണ്ടുമൂന്നുപ്രാവശ്യം വിളിച്ചിട്ടും അവൾ കണ്ണു തുറക്കുകയോ ശബ്ദിക്കുകയോ ചെയ്യായ്കയാൽ ആ യുവാവ് അവളുടെ ശിരസ്സ് ശരിക്കു വച്ചിട്ട് ഒരു ബുക്കെടുത്ത് പതുക്കെ വീശി. തന്റെ സംസാരത്തിന്റെ പാരുഷ്യമായിരിക്കാം അവളെ ഇത്രയും അവശയാക്കിയതെന്നോർത്ത് അയാൾ സ്വയം ശപിച്ചു. ആ വഴിയിലുള്ള മണ്ണിൽ തളർന്നു മയങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ആ ബാലികാരത്നത്തെ നോക്കുന്തോറും അയാളുടെ ഹൃദയം നീറി. ഈ നിലയിൽ ആരെങ്കിലും വന്നു കണ്ടാൽ പിന്നത്തെ കഥയോർത്ത് അയാൾ നടുങ്ങി. നേരവും സന്ധ്യയോടടുക്കുന്നു. ആ യുവാവ് അവളുടെ നെറ്റിയിൽ മെല്ലെ തലോടിക്കൊണ്ട് വീണ്ടും വീണ്ടും വിളിച്ചു. ശ്യാമള കണ്ണുതുറന്ന് എഴുന്നേറ്റിരുന്നിട്ട് നാലുപുറവും നോക്കി. അവളുടെ ദീർഘനയനങ്ങൾ നിറഞ്ഞൊഴുകിത്തുടങ്ങി. രാമചന്ദ്രൻ കുറച്ചു വല്ലായ്മയോടെ ചോദിച്ചു:

"ശ്യാമളാദേവീ! എന്തുപറ്റി?"

ശ്യാമള:—ഈ ബുദ്ധിമാനായ സുഹൃത്തിനെ കാണാഞ്ഞിട്ട് എന്റെ പ്രിയതമൻ പിണങ്ങിപ്പോയി.

രാമചന്ദ്രന്റെ മുഖത്തൊരു മന്ദഹാസം വിരിഞ്ഞു. ശ്യാമള വീണ്ടും പറഞ്ഞു:

"ഒരു പാവപ്പെട്ട പെണ്ണിനോടെടുക്കുന്ന സാമർത്ഥ്യത്തിനൊരതിരുവേണം."

രാമചന്ദ്രൻ:—ഈ പെണ്ണത്ര പാവമൊന്നുമല്ല.

ശ്യാമള:—എന്റെ ജീവിതം നശിച്ചാലും മറ്റുള്ളവർ സുഖമായിരിക്കട്ടെ എന്നു വിചാരിച്ചപ്പോൾ ഒരു ഭാഗ്യവാനും അയാൾക്കൊരു സുഹൃത്തും.

രാമചന്ദ്രൻ:—അത്രവലിയ സൌജന്യമൊന്നുമെനിക്കാവശ്യമില്ല ശ്രീമതീ! ഒറ്റയ്ക്കിരുന്നങ്ങനെ സുഖിക്കാനെനിയ്ക്കുത്ര ഇഷ്ടവുമില്ല. ഞാനുമൊരു മനുഷ്യൻതന്നെയാണെന്നൊന്നു മനസ്സിലാക്കൂ. എന്റെ അച്ഛനിപ്പോൾ പഴയ യാഥാസ്ഥിതികനും ഉഗ്രശാസനനുമൊന്നുമല്ലെന്ന് കമലാലയത്തിൽവന്നൊന്നു നോക്കിയാലറിയാം. അഥവാ ഇനി അങ്ങനെയാണെങ്കിൽതന്നെയും നല്ലപോലെ ജോലിചെയ്ത് എന്റെ ഭാര്യയെ പുലർത്തുവാനും ഈ പ്രേമകുമാരനറിയാം. വേണ്ടിവന്നാൽ ഞാൻ വയലിലിറങ്ങി നല്ലപോലെ ജോലിചെയ്യും. അതുമെനിയ്ക്കറിയാം.

ശ്യാമള:—അയ്യോ! സമയം വളരെ വൈകി. ഇനി ഞാൻ പോകട്ടെ. വയലിൽ പണിക്കുപോകുമ്പോൾ കൊണ്ടുവന്നു തരാൻ കഞ്ഞിവയ്ക്കുണ്ടോ?

രാമചന്ദ്രൻ:—ശ്യാമേ! ഞാനിതു വിശ്വസിക്കട്ടെ?

ശ്യാമള:—ഏതു്?

രാമചന്ദ്രൻ:—എന്റെ സുഖദുഃഖങ്ങളിൽ ശ്യാമയും പങ്കുകൊള്ളുമെന്നു്.

ശ്യാമള:—സമ്മതമാണെങ്കിൽ.

രാമചന്ദ്രൻ:—കൊച്ചുകള്ളീ! പിന്നെ എന്തിനെന്നെ ഇത്രയും വേദനിപ്പിച്ചു?

ശ്യാമള:—മാളികയിൽനിന്നും പാടത്തേയ്ക്കിറങ്ങാതിരിക്കാൻ.

രാമചന്ദ്രൻ:—ശ്യാമേ! ക്ലേശത്തിൽ നീയുണ്ടെങ്കിൽ, ഞാൻ പണിയെടുക്കുമ്പോൾ കഞ്ഞികൊണ്ടുവരാൻ നീയുണ്ടെങ്കിൽ, അതുമെനിക്കു പരമാനന്ദമാണു്.

ശ്യാമള:—ഞാനമ്മയോടു പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ?

രാമചന്ദ്രൻ:—ഓഹോ. പക്ഷേ, പരീക്ഷ കഴിയുന്നതുവരെ മറന്നാലുമറിയേണ്ട. സമയം വളരെ വൈകി. വീടിനടുത്തുവരെ ഞാനും വരാം.

ശ്യാമള:—വേണ്ട. അവിടെ സുകുമാരൻചേട്ടനുണ്ടാകും. ഞാൻ വേഗം പൊയ്ക്കോള്ളാം.

അവർ പിരിഞ്ഞുപോയി.

അദ്ധ്യായം രണ്ടു്

ജഗൽപുരം ഹൈസ്കൂൾ ഹെഡ്മാസ്റ്ററായിരുന്നു് പെൻഷൻപറ്റാതെതന്നെ മൃതിയടഞ്ഞ മിസ്റ്റർ പദ്മനാഭമേനോന്റെ ഏകസന്താനമാണു് ശ്യാമളാദേവി. മിസ്റ്റർ മേനോൻ ജഗൽപുരം സ്കൂളിലേയ്ക്കു സ്ഥലംമാറിവരുമ്പോൾ ഗർഭിണിയായ പത്നിയും ചില ബിസിനസ്സുകളിലിടപെട്ടു് ഭാര്യാസമേതം മദ്രാസ്സിൽ താമസിക്കുന്ന ഒരനുജനും മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിനു് സ്വജനങ്ങളായുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. പലേ സുഖസൌകര്യങ്ങളുമുള്ളതായ ജഗൽപുരത്തു് അദ്ദേഹം ഒരു പറമ്പും പുരയും വാങ്ങി വാസമുറപ്പിച്ചു. താമസിയാതെ ശ്യാമളയും ഭ്രജാതയായി. സ്വല്പകാലംകൊണ്ടുതന്നെ സ്വഭാവവിശേഷത്താൽ ജഗൽപുരത്തുകാരുടെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രീഭൂതനായിരുന്ന

മിസ്റ്റർ മേനോന്റെ അതിമനോഹരിയായ ഈ പെൺപൈതൽ നാട്ടുകാരുടെകൂടി വാത്സല്യഭാജനമായി വളർന്നുവന്നു. ആലോചനാശൂന്യയാണെങ്കിലും നിഷ്കളങ്കയും സാധുശീലയുമായ മീനാക്ഷിയമ്മയേയും എല്ലാപേരും സ്നേഹിച്ചു. ആരുടേയും ദൈന്യത കാണുവാൻ മിസ്റ്റർ മേനോനും പത്നിയായ മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്കും കരളുറപ്പുണ്ടായിരുന്നില്ല. ശ്യാമളയെ പ്രസവിച്ചു് ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരുദിവസം മിസ്റ്റർ മേനോൻ, എല്ലും തൊലിയും കുറച്ചു ചൊറിയും മാത്രമായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനെ പൂമുറ്റത്തു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. പിതാവാരെന്നറിയാതെ ജനിച്ചു് മാതാവില്ലാതെ വളർന്ന് ആ മനുഷ്യൻ മാതൃസഹോദരിയും ഭർത്തൃ–പുത്രവിഹീനയുമായ ഒരു സ്ത്രീയുടെ രക്ഷയിലാണു് ശൈശവം മുതൽ ജീവിച്ചിരുന്നതു്. രണ്ടു കാലുകൾക്കും മന്ത്രുണ്ടായിരുന്ന ആ സ്ത്രീയെ മന്തിയമ്മ എന്നാണു് എല്ലാപേരും വിളിച്ചിരുന്നതു്. ഒരു ചെറിയ പറമ്പും പുരയും, രണ്ടു പശുക്കൾ, കുറെ ഗൃഹോപകരണങ്ങൾ, സ്വല്പം പണം ഇതെല്ലാം സ്വന്തസമ്പാദ്യമായുണ്ടായിരുന്ന മന്തിയമ്മ തന്റെ സോദരീപുത്രനായ സുകുമാരനെ വാത്സല്യപൂർവ്വം വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നു. കാഴ്ചയിൽ സുന്ദരനായിരുന്ന ആ ബാലൻ തന്റെ വളർത്തമ്മയുടെ നിർബ്ബന്ധം സഹിയ്ക്കുവാനാകായ്കയാൽ പതിനാറു വയസ്സായപ്പോഴേയ്ക്കു് നാലാംക്ലാസ്സുവരെ പഠിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ നാലാംക്ലാസിലെത്തിയിരുന്നതേയുള്ളുവെങ്കിലും സ്വഭാവദൂഷ്യത്തിൽ അവൻ ബി. എ. പാസ്സായിരുന്നു. അതോടുകൂടി മന്തിയമ്മയും പരലോകപ്രാപ്യയായി. അതോടെ സുകുമാരന്റെ സ്വഭാവദൂഷ്യങ്ങൾക്കു മകുടംചാർത്തുവാൻ അവരുടെ വകയായുണ്ടായിരുന്ന ആ സമ്പാദ്യങ്ങളും അവന്റെ കൈവശം വന്നുചേർന്നു. അതിനുശേഷമുള്ള അവന്റെ ജീവിതരീതി ജഗൽപുരംവാസികളെ മുഴുവൻ അവന്റെ ശത്രുക്കളാക്കിത്തീർത്തു. വളരെ ചുരുങ്ങിയ കാലംകൊണ്ടു്

പുരയും പറമ്പുംക്രടി അവൻ പണയപ്പെടുത്തി. ഒടുവിൽ അതുക്രടി വില്ക്കുവാനുത്സാഹിച്ചപ്പോൾ പണയസംഖ്യയും പലിശയുംക്രടി തീരുവിലയേക്കാൾ ക്രടിയിരിയ്ക്കുന്നതായി കാണുകയാൽ ആ ഉത്സാഹത്തിൽനിന്നു പിന്മാറി. ജീവിതാവശ്യങ്ങൾക്കു മാർഗ്ഗമില്ലാതായപ്പോൾ അയൽപക്കങ്ങളിലെ ചില സാധനങ്ങൾ മോഷണംപോയിത്തുടങ്ങി. അതോടുക്രടി സുകുമാരന്റെ കവിളും പുറവും അല്പാല്പം തടിയ്ക്കുകയും ആരോഗ്യം ക്ഷയിയ്ക്കുകയും ചെയ്തുതുടങ്ങി. ഒടുവിൽ എല്ലാവരാലും വഞ്ജിയ്ക്കപ്പെട്ട് പട്ടിണിയുടേയും രോഗങ്ങളുടേയും അകമ്പടിയോടുക്രടി തെരുവിൽ അലയുന്നതു കണ്ടിട്ടാണ് പദ്മനാഭമേനോൻ അയാളെ സ്വവസതിയിലേയ്ക്കു ക്രട്ടിക്കൊണ്ടുപോയതു്. തന്റെ ദൃഷ്യവശങ്ങളെല്ലാം മറച്ചു് ദുരിതവശങ്ങളെല്ലാം അയാൾ മേനോനെ ധരിപ്പിച്ചു. സുകുമാരന്റെ യഥാർത്ഥചരിത്രങ്ങളിൽ അജ്ഞാതനായിരുന്ന മേനോൻ അയാളെ തങ്ങളുടെ വസതിയിൽ സുഖമായി താമസിച്ചുകൊള്ളുവാനനുവദിച്ചു. തന്റെ ഭവനകാര്യങ്ങളിൽ ഒരു സഹായിയുമാകുമല്ലോ എന്നദ്ദേഹമാശ്വസിച്ചു. ഏതായാലും ജീവിതത്തിന്റെ കടുത്തവശങ്ങളെല്ലാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്ന സുകുമാരൻ തല്ക്കാലത്തേയ്ക്കെങ്കിലും തന്റെ ദൃഷ്യവശങ്ങൾ മറച്ചുപിടിയ്ക്കുവാൻതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. അന്നയാൾക്കു് ഇരുപതുവയസ്സുപ്രായമായിരുന്നു. ഒരു മൂന്നുനാലു മാസത്തെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമുള്ള ചികിത്സയുടേയും ശുശ്രൂഷയുടേയും ഫലമായി സുകുമാരൻ ആരോഗ്യവും അഴകുമുള്ള ഒരു യുവാവായിത്തീർന്നു. മഹാത്മാവായ പദ്മനാഭമേനോന്റെ രക്ഷയിൽ ജീവിയ്ക്കുകയും പഴയ സ്വഭാവദൂഷ്യങ്ങളെല്ലാം അടക്കിവയ്ക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ ഇതിനു മുൻപയാളെ പ്രഹരിച്ചിട്ടുള്ളവർക്രടി ഇപ്പോഴയാളോടു കുറച്ചു് സ്നേഹവും ബഹുമാനവും തോന്നി. മാളികയ്ക്കൽ സുകുമാരൻ എന്നുള്ള പേരു മാറ്റി ഇപ്പോൾ അയാളെ പൂമുറ്റത്തു സുകുമാരൻ എന്നാ

ണ്ട് എല്ലാപേരും വിളിച്ചിരുന്നതു്. മിസ്റ്റർ മേനോൻ അയാളുടെ സ്വന്തമായിരുന്ന മാളികയ്ക്കൽപുരയിടവും കെട്ടിടവും പണയമൊഴിപ്പിച്ചെടുത്തു് കെട്ടിടം വാടകയ്ക്കും പറമ്പു് പാട്ടത്തിനും കൊടുത്തു. ആവക ആദായങ്ങളും സുകുമാരൻെറപേരിൽ സമ്പാദ്യമായി സൂക്ഷിച്ചു. ഇങ്ങനെ വർഷങ്ങളും എട്ടു കഴിഞ്ഞു. ശ്യാമളയ്ക്കു് എട്ടുവയസ്സും കഴിഞ്ഞു. തൻെറ ഭവനത്തിൻെറ ഐശ്വര്യദീപമായ ആ ഓമനക്കുഞ്ഞിൻെറ അത്ഭുതകരമായ സൌന്ദര്യവും ബുദ്ധിശക്തിയും കണ്ടാനന്ദിച്ചു് അവർക്കു വേണ്ടതായ ഉപദേശങ്ങളും കൊടുത്തു് ആഹ്ലാദപൂർവ്വം ജീവിച്ചിരുന്ന മിസ്റ്റർ മേനോൻ ഒരുദിവസം നാലുമണിയ്ക്കുശേഷം മകളുടെ കൈയുംപിടിച്ചു് സായാഹ്നസവാരിയ്ക്കിറങ്ങി. കുറച്ചു നടന്നപ്പോൾ ശ്യാമള പിതാവിനോടു പറഞ്ഞു:—"അച്ഛാ! നമുക്കു ശാരദയുടെ വീട്ടിലൊന്നു പോകാം."

മേനോൻ:—ഏതാ മോളേ ശാരദ?

ശ്യാമള:—ഞങ്ങളുടെ സ്കൂളിൽ പഠിയ്ക്കുന്ന ഒരു കുട്ടിയാണു്. അവളെട്ടിലാ പഠിയ്ക്കുന്നെ.

മേനോൻ:—വലിയ കുട്ടിയാണോ?

ശ്യാമള:—എന്നേക്കാൾ കുറച്ചുകൂടി പൊക്കമുണ്ടു്. വണ്ണം എൻെറ പകുതിപോലുമില്ല. പന്ത്രണ്ടു വയസ്സായി. നല്ല സ്വഭാവമാ. എന്നോടെന്തിഷ്ടമാണെന്നറിയാമോ? ദിവസവും സ്കൂളീന്നു വരുമ്പൊഴൻെറ പുസ്തകങ്ങളവളാ എടുക്കാറൊള്ളതു്. എന്നെ നമ്മുടെ വീട്ടിലെ പടികടത്തിവിട്ടിട്ടേ അവളു് പോകാറൊള്ളൂ.

മേനോൻ:—എന്നിട്ടു് നീയവളെ ഒരുദിവസമെങ്കിലും വീട്ടിലേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാത്തതെന്താണു്?

ശ്യാമള:—അവൾം വരില്ലച്ഛാ. വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്നു് കുറച്ചു കാപ്പികൊടുക്കാമെന്നു വിചാരിച്ചു് ഞാൻ ദിവസവും വിളിയ്ക്കാറുണ്ടു്.

മേനോൻ:—അവളുടെ അമ്മ അവിടെ കാപ്പിയും വച്ചുകൊണ്ടു് കാത്തിരിക്കുമ്പഴെങ്ങനെയാണവൾം നിന്റെ കാപ്പികുടിക്കാൻ വരുന്നതു്?

ശ്യാമള:—അവൾക്കമ്മേയില്ല, കാപ്പീമില്ല. ഒരു മുത്തച്ഛൻ മാത്രേ അവൾക്കൊള്ളു. ഞാൻ ചിലപ്പോഴൊക്കെ അവിടെ പോയിട്ടൊണ്ടു്. അപ്പഴേ അച്ഛാ, അവളെനിക്കു് കപ്പക്കിഴങ്ങു മുട്ടതരും. കൊച്ചുവീടാ അവരുടെ. കുറേശ കീറിത്തുടങ്ങിയ ഒരു മുണ്ടും ജായ്ക്കറുമാണവളെന്നും സ്കൂളിലിട്ടോണ്ടുവരണതു്. പാവം. അവൾക്കു പാവാടേയില്ല. എന്റെ പാവാട ചിലപ്പഴെല്ലാമവളു പിടിച്ചുനോക്കും. പാവം, ഒരു പാവാട അവൾക്കു കൊടുക്കട്ടെ അച്ഛാ?

മേനോൻ:—ഇതുവരെ നീ നിർബന്ധിച്ചിട്ടും നമ്മുടെ വീട്ടിൽപോലും വരാത്ത ആ കുഞ്ഞു് നീ പാവാട കൊടുത്താൽ വാങ്ങുമോ മോളേ? നമുക്കവരുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പോകാം. നടക്കു.

പുത്രി കാണിച്ചുകൊടുത്ത വഴിയേ മേനോൻ നടന്നു. ചില ഇടവഴികളിൽക്കൂടി കുറേ നടന്നപ്പോൾം ശ്യാമള പറഞ്ഞു:—"ഇതാണച്ഛാ, ആ വീട്ടു്."

ശാരദയുടെ സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റി ശ്യാമള പറഞ്ഞുകേട്ടതിൽനിന്നു് നല്ലനിലയിൽ ജീവിച്ചു് ഇപ്പോൾം ദാരിദ്ര്യത്തിൽ പതിച്ചുപോയ ഒരു സന്താനമായിരിയ്ക്കുണമവളെന്നദ്ദേഹമുദ്ദേശിച്ചു. അതേപ്പറ്റി പലതുമാലോചിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നിരുന്ന മേനോൻ പുത്രിയുടെ വാക്കു കേട്ടു് അങ്ങോട്ടു നോക്കി. അരയേക്കർ വിസ്താരമുള്ള ഒരു പറമ്പി

ന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഒരു ചെറിയ വീട്ട്. പലതരം ചെടികളും പാഴ്‌വൃക്ഷങ്ങളും വച്ചുപിടിപ്പിച്ചുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ വേലിക്കെട്ട്. വൃത്തിയായി അടിച്ചുതളിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന മുറ്റവും പരിസരങ്ങളും. മുറ്റത്തിന്റെ അരുകിൽ നിറയെ പൂച്ചെടികൾ. നടുവിലൊരു ചെറിയ തുളസിത്തറ. പുറത്തെങ്ങുമാരെയും കണ്ടില്ല. സർവ്വത്ര നിശ്ശബ്ദത. ആകപ്പാടെ ഒരു ശാന്തിനികേതനം. മേനോൻ വരാന്തയിലേയ്ക്കു കയറി. ശ്യാമള ഭവനത്തിന്റെ മറുപുറത്തേയ്ക്കും ഓടി. ഉറങ്ങുകിടന്ന വാതിലിൽക്കൂടി മുറിയ്ക്കകത്തേയ്ക്കു മേനോൻ നോക്കി. അവിടെ ഒരു പലകക്കഷണത്തിന്മേലിരുന്ന് പട്ടിണിപ്പേക്കോലംപോലുള്ള ഒരു വൃദ്ധൻ മുൻപിലിരിക്കുന്ന പൊട്ടവീഞ്ഞപ്പെട്ടിയുടെ പുറത്തു കുറെ കടലാസുകൾ നിരത്തിവച്ച് എന്തൊക്കെയോ എഴുതുന്നു. എഴുത്തിലുള്ള ശ്രദ്ധയാൽ പുറത്തൊരു പ്രപഞ്ചമുള്ള കാര്യംക്കൂടി വൃദ്ധൻ വിസ്മരിച്ചിരിക്കുന്നതായി മേനോനു തോന്നി. അപ്പോഴേയ്ക്കു ശ്യാമളയുടെ കൂട്ടുകാരി ഒരു പലകക്കഷണം വിനയപൂർവ്വം മേനോന്റെ മുൻപിൽ കൊണ്ടുവന്നുവച്ചു. അപ്പോൾ ശ്യാമള വിളിച്ചുപറഞ്ഞു:

"അച്ഛാ! ഇതാണു് ശാരദ."

മേനോൻ ആ ബാലികയുടെനേരെ ഒന്നു നോക്കി. അവളും തന്റെ പുത്രിയും തമ്മിലുള്ള അന്തരം കണ്ടപ്പോൾ അവളുടെ ജീവിതരീതിയെപ്പറ്റി ആലോചിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം വേദനിച്ചു. ശ്യാമളയേക്കാൾ പൊക്കമുണ്ടെങ്കിലും സപുഷ്ടമെങ്കിലും ദാരിദ്ര്യം ചവച്ചുതുപ്പിയതുപോലെ തീരെ മെലിഞ്ഞ ശരീരം. ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ജാക്കറിന്റെ കീറിപ്പൊളിഞ്ഞ പിൻഭാഗം മറയ്ക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അഴിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന സമൃദ്ധമായ തലമുടിയിൽ എണ്ണമയം പൂരണ്ടിട്ട് വളരെനാളുകൾ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. രക്തപ്രസാദം കുറഞ്ഞ വെളുപ്പുനിറം. ക്ഷീണിച്ചതെങ്കിലും

അഴകേറിയ വട്ടമുഖം. അതിബുദ്ധിയെ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്ന പ്രകാശമേറിയ ദീർഘലോചനങ്ങൾ. ലജ്ജയും സങ്കടവും കലന്ന മുഖഭാവം. ലജ്ജയാൽ ചുളുങ്ങുന്ന ആ ഓമനബാലികയെ അരികിൽ ചേർത്തുനിറുത്തിക്കൊണ്ട് മേനോൻ അവളോട് കുശലമന്വേഷിച്ചു.

പുറത്താരുടേയോ ശബ്ദം കേൾക്കുകയാൽ വൃദ്ധനെഴുന്നേറ്റു പുറത്തേയ്ക്കുവന്നിട്ടു ചോദിച്ചു:

"അല്ലാ! സാറോ! ആ പലകയിലിരിയ്ക്കൂ. സാറേ! ഞാൻ മാന്യന്മാരിൽനിന്നെന്നല്ല മനുഷ്യരിൽനിന്നുതന്നെ കഴിയുന്നതും ഒഴിഞ്ഞുമാറി ജീവിക്കുന്ന ഒരു വ്യക്തിയാണ്. അതിന്റെ പ്രധാനകാരണമെന്താണെന്നറിയാമോ? ആരെങ്കിലും വന്നാൽ ഇരിക്കാനെന്തെങ്കിലുമൊന്നിട്ടുകൊടുക്കുവാൻക്രൂടി ഒന്നുമില്ല."

അവർ തമ്മിൽ സംസാരിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ ബാലികമാർ രണ്ടാളും അകത്തേയ്ക്കു കയറിപ്പോയി.

അദ്ധ്യായം മൂന്ന്

പലകക്ഷണം നീക്കിയിട്ടിരുന്നുകൊണ്ടു മേനോൻ പറഞ്ഞു:

"എനിക്കിങ്ങനെയുള്ളോടത്തു പോകുന്നതാണു ചേട്ടാക്കൂട്ടത്തലിഷ്ടം."

വൃദ്ധൻ:—എന്നാൽ സാറിനെ ഇന്നത്തെ മാന്യന്മാർ തങ്ങളുടെ സമുദായത്തിൽനിന്നു ബഹിഷ്കൃരിക്കും. വയസു പട്ടിണിയായാലും ഒരു ചെറിയ ബംഗ്ലാവും

കുറച്ചു പരിഷ്കൃതോപകരണങ്ങളുമുണ്ടായിരിക്കുകയും ദരിദ്രന്മാരെ കണ്ടാൽ ഒരു പുച്ഛഭാവമെങ്കിലും നടിക്കുകയും ചെയ്താൽ മാന്യസദസ്സിൽ രണ്ടാംസ്ഥാനമെങ്കിലും കിട്ടും.

മേനോൻ:—അതിരിക്കട്ടെ. സാറെന്നു വിളിച്ചതുകൊണ്ടു ചോദിക്കുകയാണു്, ചേട്ടനെന്നെ അറിയുമോ?

വൃദ്ധൻ:—ഞാൻ നിങ്ങളെ അറിയും. അപ്പോഴിന്നിങ്ങോട്ടു വരാൻ തോന്നിയതെന്താണു്? ഈ ചെറ്റക്കുടിലെങ്ങനെ കണ്ടുപിടിച്ചു?

മേനോൻ:—ചേട്ടാ! ഇതല്ല ചെറ്റക്കുടിൽ. മനുഷ്യത്വം വിറ്റതിന്നു്, മാന്യതയും നടിച്ചു്, സാധുക്കളെ ദ്വേഷിച്ചു്, വഞ്ചനയിൽ കൂടിച്ചുനടക്കുന്ന ചില മനുഷ്യാധമന്മാരില്ലേ? അങ്ങനെയുള്ളവരുടെ ശരീരങ്ങളാണു് ചെറ്റക്കുടിൽ. ഇതെല്ലാമിനിയൊരിക്കൽ മണിമന്ദിരങ്ങളാക്കാവുന്നവയും ആകാവുന്നവയുമായ കുടിലുകളാണു്. ആദ്യം പറഞ്ഞതു് പൊളിച്ചുപണിയുവാൻ ആരാലും സാദ്ധ്യമല്ലാത്ത കുടിലുകളാണു്. ചേട്ടന്റെ മകളെപ്പറ്റി ശ്യാമള പറഞ്ഞുകേട്ടതിനാൽ അവളെ ഒന്നു കാണാമെന്നുദ്ദേശിച്ചു ഞാനിങ്ങോട്ടിറങ്ങിയതാണു്.

വൃദ്ധൻ:—ശാരദ എന്റെ പൌത്രിയാണു്. അവളൊരുമിച്ചു് സാറിന്റെ കുഞ്ഞിവിടെ പലപ്പോഴും വന്നിട്ടുണ്ടു്. ഇത്ര ഹൃദയശുദ്ധിയും ബുദ്ധിശക്തിയും കോമളാകൃതിയുമുള്ള കുഞ്ഞുങ്ങളെ ഭാഗ്യമുള്ളവക്കേ കിട്ടുകയുള്ളൂ.

വൃദ്ധന്റെ സംഭാഷണരീതി മേനോനെ അതിശയിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ഈ കാണുന്ന രീതിയിൽ ജീവിയ്ക്കേണ്ടയാളല്ലെന്നും ഭാവനാസമ്പന്നനായ ഒരു വിദ്വാനാണെന്നും

തീരുമാനിച്ചു. കലയും കമലയും ഒരിടത്തും ഒരുമിച്ചിരിക്കുകയില്ലെന്നു പറയുന്നതു പരമാർത്ഥംതന്നെയാണെന്നു് ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടു് മേനോൻ ചോദിച്ചു:

"അകട്ടെ. ചേട്ടനെത്ര വയസ്സായി?"

വൃദ്ധൻ:—എനിക്കു വയസ്സു് അറുപത്തിയെട്ടായി. കണ്ടാലൊരു തൊണ്ണൂറു തോന്നും, അല്ലേ?

മേനോനും തോന്നിയതങ്ങനെതന്നെയാണെങ്കിലും മറുപടിപറഞ്ഞതിപ്രകാരമായിരുന്നു:

"കണ്ണടക്കുടാതെ ഇരുന്നെഴുന്നതു കണ്ടതിനാൽ ചോദിച്ചതാണു്."

വൃദ്ധൻ:—ഒരിക്കൽ കുറെ മൂടലെല്ലാമുണ്ടായിരുന്നു. അന്നു് ഞാൻ വൈരാഗ്യംകാരണം എഴുതാതിരിക്കുന്ന കാലമായിരുന്നു. ലോകത്തിലെ ഓരോ രീതികളും കാണുമ്പോൾ മനസ്സിനു സമാധാനംവരാതെ വീണ്ടുമെഴുതിത്തുടങ്ങിയതാണു്. ഇപ്പോൾ കണ്ണടയുടെ ആവശ്യവുമില്ലാതായി.

മേനോൻ:—എന്തു്! അപ്പോൾ ചേട്ടനൊരു സാഹിത്യകാരനാണോ?

വൃദ്ധനു് എന്തോ അബദ്ധം പറഞ്ഞുപോയതുപോലെ സ്വല്പമൊന്നു വല്ലാതായി. കുറച്ചുസമയം നിശ്ശബ്ദനായിരുന്നശേഷം പറഞ്ഞു:

"അങ്ങനെ പറയത്തക്കവിധമൊന്നുമില്ല. വല്ലപ്പോഴും വല്ലതുമൊക്കെ കുത്തിക്കുറിക്കുമെന്നുമാത്രം. ഇപ്പോഴെഴുത്തുകാരല്ലാത്തവരാരാണു്! മൂന്നാംക്ലാസിൽ പഠിക്കുന്ന കുട്ടികൾക്കുടി കൈയെഴുത്തുമാസിക നടത്തുന്നു. ലേഖനങ്ങളും കവിതകളും ചെറുകഥകളുമെഴുതുന്നു."

മേനോൻ:—ചേട്ടന്റെ കൃതികൾ വല്ലതും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

വൃദ്ധൻ:—കുറെ തുണ്ടുകളെങ്ങോട്ടോ പോയി?

മേനോൻ:—ചേട്ടാ! എനിക്കു പ്രതിഭാസമ്പന്നന്മാരെ വലിയ ബഹുമാനമാണു്. അതുകൊണ്ടു് വിഷയം മാറാതെ അക്കാര്യംതന്നെ പറയൂ.

വൃദ്ധൻ:—സാറേ! യഥാർത്ഥദരിദ്രനാരോ അവനാണു് പ്രതിഭാസമ്പന്നൻ. സാവധാനം ഒന്നാലോചിച്ചു നോക്കൂ. ഇന്നു് ലോകം മുഴുവനും പ്രശംസിക്കുകയും പ്രതിമകൾപോലും സ്ഥാപിക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്ന കവികളും സാഹിത്യകാരന്മാരും ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തു് അവരുടെ ജീവിതരീതിയെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കുവാനോ അവരെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുവാനോ ഒരു മനുഷ്യനുണ്ടായിട്ടില്ല. അവർ മരിച്ചില്ലേ? അവർ പെട്ടെന്നുണ്ടായതു്. അവരുടെ മഹിമ ലോകമറിഞ്ഞു. മീറ്റിംഗുകൂടുന്നു; പ്രസംഗിക്കുന്നു; പ്രതിമ സ്ഥാപിക്കുന്നു. അനുശോചനപ്രകടനങ്ങളുടെ ബാഹുല്യം. അപ്പോഴാ മഹാന്മാക്കു സ്ഥാനം മരിച്ചാലേ ഉള്ളു. ജീവിതം അവക്കൊരു ശാപമാണു്. അതുകൊണ്ടു് ഞാനെന്റെ പേരുപോലും മാറ്റി ഇങ്ങനെ ഒളിച്ചു താമസിക്കുകയാണു്.

മേനോൻ:—ചേട്ടന്റെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ബുക്കുകളിലൊന്നിന്റെ പേരു പറയാമോ?

വൃദ്ധൻ:—അയ്യോ, സാറേ! എന്റെ ഈ വർത്തമാനങ്ങളും കേട്ടു് എന്റെ കൃതികളുടെ കേമമാണെന്നൊന്നും ധരിച്ചേക്കല്ലേ. ഞാനൊരു ജന്മവാസനകൊണ്ടു വല്ലതും കുത്തിക്കുറിക്കുന്നുവെന്നല്ലാതെ എനിക്കൊരു വലിയ സാഹിത്യവാസനയൊന്നുമില്ല; ഒരു പരീക്ഷാസർട്ടിഫിക്കറുമില്ല.

മേനോൻ:—ആകട്ടെ. ഒരു ബുക്കിന്റെ പേർ പറയൂ.

വൃദ്ധൻ സ്വന്തകൃതികളായ ഒന്നുരണ്ടു ബുക്കുകളുടെ പേരു പറഞ്ഞു. മേനോൻ പിടഞ്ഞെഴുന്നേറ്റുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു:

"എന്തു്? മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻമേനോൻ എന്ന സുപ്രസിദ്ധസാഹിത്യകാരൻ ചേട്ടൻതന്നെയോ?"

വൃദ്ധൻ:—അതെയതെയ! ആ നിർഭാഗ്യവാൻ ഈ പട്ടിണിപ്പേക്കോലംതന്നെയാണു്. പക്ഷേ, ഈ നാട്ടിലെല്ലാപേർക്കും ഞാൻ കിഴവൻഗോവിന്ദപ്പിള്ളയാണു്.

കുറേനേരം അത്ഭുതസ്തബ്ധനായി വായ്ക്കുമീതെ കൈയും വച്ചു് വൃദ്ധനെത്തന്നെ നോക്കിനിന്നശേഷം മേനോൻ പറഞ്ഞു:

"ചേട്ടന്റെ ബുക്കുകളിൽ പലതും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ചിലതെല്ലാമെന്റെ കൈയിലിരിക്കുന്നുമുണ്ടു്. മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻമേനോന്റെയാണെന്നു കേട്ടാൽ എന്തു വിലകൊടുത്തും ഞാനാ ബുക്കു വാങ്ങും. എന്നാൽ ആ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഏതു നാട്ടിലാണെന്നുപോലുമെനിക്കിതുവരെ അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു."

വൃദ്ധൻ:—ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലേ, ഞാൻ സകലപേരിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു ജീവിക്കുകയാണെന്നു്? വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ എനിക്കീലോകത്തെത്തന്നെ ഭയവും വെറുപ്പുമാണു്. ഈ ലോകം അത്യുച്ചം അഹങ്കാരവും വഞ്ചനയുംകൊണ്ടു ദുഷിച്ചുപോയി. വെള്ളത്തിൽ ഒരുജാതി അട്ടയില്ലേ? അറിയാതെ മനുഷ്യരുടെ കാലിൽ പിടിക്കുടി ശിരസ്സുമുതല്ലുള്ള രക്തം വലിച്ചൂറ്റിക്കുടിച്ചു് സ്വയം തടിക്കുന്നതു്? അതുപോലുള്ള മനുഷ്യരെക്കൊണ്ടു് ലോകം സർവ്വത്ര ദുഷിച്ചുപോയി.

അവരുടെ ഇടയിൽപെട്ടന്ന സാധുക്കളുടെ സ്ഥിതി എത്ര കഷ്ടമാണെന്നാലോചിച്ചുനോക്കൂ. ആ രക്ത മെല്ലാം അവർ ഛർദ്ദിക്കുന്ന കാലം വരണം. അതു വരുമനിയാ. അന്നേ രക്ഷയുള്ളൂ.

മേനോൻ:—ചേട്ടനെപ്പോലുള്ളവരുടെ ഈ ആവേശം ലോകത്തെ രക്ഷിക്കട്ടെ. ചേട്ടന് ഈ കുട്ടിയെക്കൂടാതെ സ്വന്തമായിട്ടാരുമില്ലേ?

വൃദ്ധൻ:—ഇല്ല. ഇവളുടെ അമ്മയ്ക്ക് മൂന്നുവയസ്സുള്ളപ്പോൾ അവളുടെ അമ്മ മരിച്ചു. ഇവൾക്ക് ഒന്നരവയസ്സുള്ളപ്പോൾ ഇവളുടെ അച്ഛനും അമ്മയും മരിച്ചു. ഒരാഴ്ചയ്ക്കുള്ളിലാണ് ആ രണ്ടു മരണം സംഭവിച്ചതു്. ഒരു ജ്വരമായിരുന്ന കാരണം. അതോടുകൂടി ഇവൾക്കും ചില സുഖക്കേടുകൾ തുടങ്ങി. അന്നു കുറച്ചു കാശെല്ലാം കൈയിലുണ്ടായിരുന്നു. അതു മിയ്ക്കുവാറുമവസാനിച്ചെങ്കിലും അവൾ രക്ഷപ്പെട്ടു. ബാക്കി കുറച്ചുണ്ടായിരുന്നതുംകൊണ്ടിവിടെ വന്ന് ഈ പറമ്പും പുരയും വാങ്ങി. കുട്ടിക്കാണെങ്കിൽ പഠിക്കുവാൻ വലിയ ആഗ്രഹം. സ്വവ്വുമുപേക്ഷിച്ച് എട്ടാംക്ലാസുവരെ ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചു. ഇനിയെന്തുചെയ്യുമെന്നെനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. എങ്ങനെയിരുന്ന കുഞ്ഞാണെന്നറിയാമോ! ഇപ്പോൾ കണ്ടോ?

വൃദ്ധൻ മുഖം കുനിച്ചു. അദ്ദേഹം കഠിനമായ മനോവേദനയെ അമർത്തുകയാണെന്ന് മേനോൻ മനസ്സിലാക്കി. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു:

"ചേട്ടന്റെ ബുക്കുകളേതെങ്കിലുമെഴുതിത്തീർന്നതിരിക്കുന്നുണ്ടോ?"

വൃദ്ധൻ:—ഒന്നു തീർന്നിട്ടുണ്ട്. ഒന്നു തീരാറായിട്ടുണ്ട്. എന്തിനാണതു്?

മേനോൻ:—തീർന്നിരിക്കുന്നതിന്റെ അവകാശം തീറുകൊടുക്കുന്നുവെങ്കിലെനിക്കതല്ല. എന്റെ ചില സ്നേഹിതന്മാർ ബുക്സ്റ്റാൾ നടത്തുന്നവരുണ്ട്.

വൃദ്ധൻ:—തരാമല്ലോ. എപ്പോൾ വേണം?

മേനോൻ:—ഇപ്പോൾതന്നെയാകട്ടെ. ചേട്ടൻ തീറെഴുതുന്നതായിട്ടുള്ള രേഖയെഴുതിക്കൊള്ളൂ. ഞാനൊന്നു പുറത്തുപോയിട്ടുവരാം. ശ്യാമ ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കട്ടെ.

പത്മനാഭമേനോൻ പുറത്തിറങ്ങിപ്പോയി. മുകുന്ദൻമേനോൻ മനോരാജ്യസഞ്ചാരത്തോട്ടക്രടി എഴുതുവാനുമിരുന്നു. മുറിക്കകത്തു് ആനന്ദതാണ്ഡവമാടിയിരുന്ന ഓമൽകിടാങ്ങളിതൊന്നുമറിഞ്ഞില്ല. ഒരുമണിക്കൂറിനകം ഹെഡ് മാസ്റ്റർ മടങ്ങിവന്നു് ഒരു പൊതി മുകുന്ദൻമേനോന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തിട്ടു പറഞ്ഞു:

"ചേട്ടാ! ഈ പൊതിയിൽ അഞ്ഞൂറുറുപ്പികയുണ്ടു്. ഇനിയെഴുതുന്ന ബുക്കുകളുമെനിക്കു തരണം. അതോരോന്നും ഞാൻ ഓരോരുത്തരെക്കൊണ്ടെടുപ്പിച്ചുകൊള്ളാം. ശാരദയും ചേട്ടനും സൌകര്യംപോലെ വീട്ടിലേയ്ക്കു വരണം. കുഞ്ഞിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊള്ളാം. ഞാനും എന്റെ കുടുംബവും ചേട്ടന്റെ സ്വന്തമാണെന്നു് ചേട്ടനെപ്പോഴുമോർക്കണം."

മുകുന്ദൻമേനോന്റെ നയനങ്ങളും നിറഞ്ഞൊഴുകിപ്പോയി. പാവം! ഒരക്ഷരം സംസാരിക്കുവാൻ ഗദ്ഗദം അദ്ദേഹത്തെ അനുവദിച്ചില്ല. പത്മനാഭമേനോൻ ശാരദയെ വിളിച്ചു് സ്നേഹപൂർവ്വം പലതും സംസാരിക്കുകയും മുത്തച്ഛന്റെ ആരോഗ്യത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കണമെന്നു് ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു് പുതിയോട്ടക്രടി മടങ്ങിപ്പോയി.

1GL48

അദ്ധ്യായം നാല്

മാസം ആറു കഴിഞ്ഞു. ഇതിനിടയ്ക്ക് മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻമേനോന്റെ ബുക്കുകടം പലതും പുറത്തിറങ്ങി. വീണ്ടും വീണ്ടും ആവശ്യക്കാർ ക്രമിക്രമേടിവന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പഴയ ചെറുപ്പുരയുടെ സ്ഥാനത്തു് വളരെ വലുതല്ലെങ്കിലും ഉറപ്പും ഭംഗിയുമുള്ള ഒരു മന്ദിരം ഉയർന്നു. ഗൃഹസാമാനങ്ങടം ധാരാളമായി. മിസ്റ്റർ പി. ആർ. മുകുന്ദൻമേനോൻ ആരെന്നു് എല്ലാപേരും അറിഞ്ഞു; സന്ദർശകർ വർദ്ധിച്ചു. ശാരദയും ആളൊന്നു മാറി. മെലിഞ്ഞു വിളർത്തു ജീർണ്ണവസ്ത്രധാരിണിയും വിഷാദമൂർത്തിയുമായിരുന്ന ആ ബാലിക ഇന്നു് കൊഴുത്തുരുണ്ടു് പ്രസന്നവദനയും പ്രസരിപ്പുള്ളവളുമായ ഒരു ചെറുതരുണിയാണു്. കൌമാരവും യൌവ്വനവും തമ്മിലുള്ള ആ മത്സരം കാണികളുടെ കണ്ണുകളെയെല്ലാം കുളിർപ്പിച്ചു. മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്കും പദ്മനാഭമേനോനും അവൾ കണ്ണിലുണ്ണിയായിരുന്നു. ശ്യാമളയും ശാരദയും അവരുടെ കുട്ടികളാണെന്നുതന്നെ അവർ കരുതി. ശാരദയെ സംബന്ധിച്ചു് ചില സുന്ദരസ്വപ്നങ്ങടം സുകുമാരന്റെ ഹൃദയത്തിലും ക്രമപ്പെട്ടുത്തു. അയാളിപ്പോടം ഒരു ചെറിയ സാമ്പാദ്യത്തിന്റേയും പലേ ദുസ്സ്വഭാവങ്ങളുടേയും അവകാശിയും സുന്ദരനുമായ ഒരു യുവാവാണു്. ആരുടേയും നന്മകാംക്ഷാത്രം കണ്ടിരുന്ന പദ്മനാഭമേനോൻ സുകുമാരന്റെ ദുഷ്യവശങ്ങളൊന്നും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ശാരദ സ്കൂൾഫൈനൽ പാസ്സായതിനുശേഷം സുകുമാരനെക്കൊണ്ടു് അവളെ വിവാഹം കഴിപ്പിക്കണമെന്നു് അദ്ദേഹം ആശിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ സൂക്ഷ്മദൃക്കായിരുന്ന മുകുന്ദൻമേനോൻ സുകുമാരനെ ശരിയ്ക്കു് അറിയുകയും അയാളെസംബന്ധിച്ചു് പല ഉപദേശങ്ങളും പൌത്രിക്കു നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എല്ലാപേക്കും ഇങ്ങനെ ആശകളും ആസ

ന്നവും വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻ മേനോന്റെ ആരോഗ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച് അല്പം ആശങ്കയും വളർന്നുതുടങ്ങി. ഇടയ്ക്കിടെ ഒരു ചുമയും പനിയും അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആരോഗ്യം സൂക്ഷിക്കുവാൻ പത്മനാഭമേനോൻ അദ്ദേഹത്തോടു പലപ്പോഴും അപേക്ഷിച്ചുവെങ്കിലും ഉറക്കംപോലും ഉപേക്ഷിച്ച് അദ്ദേഹം എഴുത്തുജോലി തുടരുകയാണു ചെയ്തത്. ശാരദ മീനാക്ഷിയമ്മയെ അമ്മച്ചി എന്നും പത്മനാഭമേനോനെ ചിറ്റപ്പനെന്നുമാണ് വിളിച്ചിരുന്നത്. അവളൊരുദിവസം മേനോനോടു പറഞ്ഞു:

"ചിറ്റപ്പാ! മുത്തച്ഛൻ രാത്രിപോലും വിശ്രമിക്കുന്നില്ല. ചുമയും എഴുത്തുംതന്നെ. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു പനിയുമുണ്ട്. എന്റെ നിർബ്ബന്ധത്തിന്റെ ശക്തികൊണ്ട് മരുന്നു കഴിക്കും."

പത്മനാഭമേനോൻ അന്നു മുകുന്ദൻമേനോനോടു ചോദിച്ചു:

"ചേട്ടാ! ചേട്ടനു പണത്തിനു ബുദ്ധിമുട്ടായിട്ടാണോ രാവും പകലും ഇങ്ങനെ വിശ്രമമില്ലാതെ പണിയെടുക്കുന്നതു്?"

മുകുന്ദൻമേനോൻ:—അനിയാ! നിങ്ങളുടെ കാലെന്നു് ഇവിടെ കൃത്തിയോ അന്നു തീർന്ന എന്റെ ബുദ്ധിമുട്ടുകളെല്ലാം. ഇപ്പോഴെന്റെ മനസ്സു് ഉന്മേഷപൂർണ്ണമാണു്.

പത്മനാഭമേനോൻ:—പക്ഷേ, ചേട്ടന്റെ ആരോഗ്യം നശിക്കുകയാണു്.

മുകു:—ഓ. ഇനി എനിക്കതിൽ ഭയമില്ല.

പത്മ:—ഞങ്ങൾക്കു ഭയമുണ്ടു്. ചേട്ടന്റെ ആരോഗ്യം ലോകത്തിന്റെ നേട്ടമാണു്. അതു നശിപ്പിക്കുവാൻ ചേട്ടനധികാരമില്ല.

മൂക:—അനിയാ! മനുഷ്യരുടെ ബുദ്ധിയും പണവും ചിലവു ചെയ്യണ്ടാക്കുന്ന വൈദ്യുതദീപങ്ങളുടെ പ്രകാശത്തിനും വ്യാപ്തിക്കും പരിധിയുണ്ട്. നിങ്ങളെപ്പോലെ ലോകം മുഴുവൻ നിസ്സ്വാർത്ഥം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ദീപങ്ങളും പരിധിയില്ലാത്തതും വളരെ ദുർല്ലഭവുമാണു്. പക്ഷേ, എന്നെ സംബന്ധിച്ചു് നിങ്ങളും പറഞ്ഞതായ ഈ വാക്കുകളും കേട്ടാൽ ചിരിക്കുന്നവരുണ്ടെന്നു് ഓർക്കണം.

പദ്മ:—ഇരുട്ടുണ്ടെങ്കിലേ വെളിച്ചത്തിനു മഹിമയുള്ളൂ. ചിരിക്കുന്നവർ പലരുണ്ടെങ്കിലേ കരയുന്ന ചിലരുടെ കണ്ണുനീരിനു വിലയുള്ളൂ. അങ്ങനെ ധാരാളംപേരെ ചിരിപ്പിക്കുകയും പലരേയും കരയിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു മഹാപ്രബന്ധമാണു് ചേട്ടൻ. അതു് അത്ര പെട്ടെന്നു് നശിക്കുവാൻ പാടില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇനി കുറച്ചു വിശ്രമിക്കൂ.

മൂക:—ഈ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബുക്കു തീർന്നാൽ പിന്നെ ഞാൻ പരിപൂർണ്ണമായും വിശ്രമിക്കാൻപോകയാണു്.

പദ്മ:—അതു സാവധാനം തീർക്കാം. ചേട്ടനിപ്പോൾ കുറെ വിശ്രമിക്കൂ. ചേട്ടന്റെ അനാരോഗ്യം ശാരദയുടെ പഠിത്തം മുടക്കും.

മൂക:—അയ്യോ! അവളെക്കൊണ്ടു് ഒരു നിവൃത്തിയുമില്ല. അവളാണു് ഇപ്പോഴെന്റെ ഡാക്ടർ. മരുന്നും മറ്റും കൃത്യസമയത്തു് കഴിച്ചില്ലെങ്കിൽ പെണ്ണു കുറേശ്ശെ ശാസിക്കുകയും ചെയ്യും.

രണ്ടാളും ചിരിച്ചു. അനന്തരം പദ്മനാഭമേനോൻ ചോദിച്ചു:

"നമുക്ക് സുകുമാരനെക്കൊണ്ടവളെ കല്യാണംകഴിപ്പിച്ചാലോ?"

മുകു:—അനിയാ! ഞാനതേപ്പറ്റി പറയണമെന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. അവനെക്കൊണ്ട് കല്യാണം കഴിപ്പിയ്ക്കുന്നതെന്നുമാത്രമല്ല, അവൻ നമ്മുടെ കുഞ്ഞുങ്ങളുമായി അധികമടുത്തു പെരുമാറുവാനും ഇട കൊടുക്കരുതു്.

ഈ വാക്കുകൾ പത്മനാഭമേനോനെ ചിന്താകുലനാക്കി. സുകുമാരനെ സംബന്ധിച്ചു് ഇദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ഒരു സർട്ടിഫിക്കറു് എഴുതുവാൻ കാരണമെന്തെന്നു് മേനോൻ ആലോചിച്ചു. ഒടുവിൽ എന്തെങ്കിലും തക്കതായ കാരണമില്ലാതെ ആ മഹാശയനങ്ങനെ പറയുകയില്ലെന്നു് സമാധാനപ്പെട്ടുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം മടങ്ങിപ്പോയി.

മുകുന്ദൻമേനോൻ പത്മനാഭമേനോന്റെയും ശാരദയുടേയും നിർബ്ബന്ധത്താൽ കുറേയൊക്കെ വിശ്രമമെടുത്തുവെങ്കിലും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതുപോലെതന്നെ താനെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്ന ബുക്കു് കുറച്ചുദിവസത്തിനകം മുഴുവനാക്കിത്തീർത്തു. പെട്ടെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് ആലസ്യം ബാധിച്ചു. അതിന്റെ മൂന്നാംദിവസം ഡാക്ടർ, പത്മനാഭമേനോൻ, ശാരദ, മീനാക്ഷിയമ്മ, ശ്യാമള ഇവരും, ക്രമേണ ആ നാട്ടുകാരിൽ പലരും ചുറ്റുമിരിക്കുമ്പോൾ അവരുടെ എല്ലാം ഹൃദയങ്ങളെ വിറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് മന്ദഹാസത്തോടെ ആ മഹാപ്രകാശം കെട്ടടങ്ങി. ആ മൃതശരീരത്തിൽ നോക്കിക്കൊണ്ടു് മേനോൻ വിചാരിച്ചു:

"ദൈവമേ! ഏതെല്ലാം തരത്തിലുള്ള എത്ര അദ്ധ്യായങ്ങളാ ഉരുക്കൊള്ളുന്ന ഒരു മഹാപ്രബന്ധമാണു് ഈ കിടക്കുന്നതു്."

അദ്ധ്യായം അഞ്ച്

വിശ്രുതസാഹിത്യകാരനായ മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻമേനോന്റെ ചരമം സംബന്ധിച്ച് അനവധി അനുശോചനമീറ്റിംഗുകൾ കൂടി. ജഗൽപുരത്തുള്ള സകല പത്രങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹിമകളെ വാഴ്ത്തിക്കൊണ്ട് മുഖപ്രസംഗങ്ങളെഴുതി വിലപിച്ചു. അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നപ്പോൾ മറന്നുകിടന്ന പല കായ്ങ്ങളും, അദ്ദേഹം മരിച്ചപ്പോൾ എല്ലാപേരുമോർത്തു. എന്നാൽ പത്മനാഭമേനോൻ മാത്രം ഇതിലൊന്നും പങ്കുകൊള്ളാതെ കുടുംബസമേതം ശാരദയെ ആശ്വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അനന്തരകരണീയങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടി. ശാരദയെ പൂമുറ്റത്തേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാൻ മേനോനും കുടുംബവും വളരെ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും അവളതിനനുകൂലിച്ചില്ല. മുത്തച്ഛന്റെ അസ്ഥിത്തറയ്ക്കൽ അന്തിത്തിരി വയ്ക്കുവാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്മരണയെ നിലനിർത്തുവാനും അവിടെത്തന്നെ താമസിയ്ക്കണമെന്നവൾ ശഠിച്ചു. മേനോൻ മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ അതിനനുവദിച്ചു. അവൾ വളരെ ചെറുപ്പമാണെങ്കിലും നല്ല തന്റേടവും സാമർത്ഥ്യവുമുള്ള പെൺകുട്ടിയണെന്നദ്ദേഹത്തിനു ബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു വൃദ്ധയായ പരിചാരികയെ അവളുടെ സഹായത്തിന് അദ്ദേഹം ഏർപ്പാടു ചെയ്തുകൊടുത്തു. അവളുടെ സകല കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടുമിരുന്നു.

വർഷങ്ങൾ രണ്ടുകൂടി കഴിഞ്ഞു. ശാരദ സ്കൂൾഫൈനൽ പാസ്സായി. ശ്യാമള തേർഡ്ഫാറത്തിലേയ്ക്കു കടന്നു. ഒരുദിവസം ശ്യാമളയേയും ശാരദയേയും ഇരുഭാഗത്തുമിരുത്തി വിദ്യാഭ്യാസസംബന്ധമായി പലതും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന മേനോൻ പെട്ടെന്ന് അവിടുന്നെഴുന്നേറ്റ് ഒരു ചാരുകസേരയിൽ പോയി കിടന്നു. അദ്ദേഹം മാറുതടവി

ക്കൊണ്ട് ചില പരവശതകളം കാണിച്ചു. കൂടുകടെ വിയ
ത്തു. ശാരദ വിശറിയെടുത്തു വീശി. ശ്യാമള ഉറക്കെ നി
ലവിളിച്ചു. മീനാക്ഷിയമ്മയും വേലക്കാരും അയൽകേട്ടോടി
വന്നു. സുകുമാരൻ ഡാക്ടരെ കൊണ്ടുവരുന്നതിനായി ഓടി.
മേനോൻ എല്ലാപേരെയും ഒന്നു നോക്കിയിട്ട് മെല്ലെ കണ്ണു
കളടച്ചു. ഏതു ശത്രുക്കളിലും നന്മയെമാത്രം കാണുന്ന പൂമു
റത്തു പദ്മനാഭമേനോന്റെ കണ്ണുകൾ, ഏതു ദീനന്മാർക്കും
രക്ഷയെതേടുന്ന, സകലപേരിലും കൃപാമൃതം വഷിച്ചിരുന്ന
ആ കണ്ണുകൾ പിന്നെ തുറന്നില്ല. ഡാക്ടർ വന്നു പരിശോ
ധിച്ചു. പെട്ടന്നു ഹാർട്ട് നിന്നുപോയതാണെന്ന് അദ്ദേഹം
അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ആ ഭവനത്തിലെ പിന്നത്തെ ബഹളം
വർണ്ണിക്കുവാനാരാലും സാദ്ധ്യമല്ല. ബോധശൂന്യയായ
മീനാക്ഷിയമ്മയേയും പുത്രിയേയും മുറിയിൽ കിടത്തി പല
രും ശുശ്രൂഷിക്കുന്നു. ശാരദയ്ക്കു ഹതവിധിയുടെ പ്രഹാരം
ശരിയ്ക്കും ഏറ്റതിപ്പോഴായിരുന്നു. അവൾ ആകെ അവ
രന്നുപോയി. കാലും കൈയും ബന്ധിയ്ക്കപ്പെട്ട് താൻ നടുക്ക
ടലിൽ കിടന്നുഴലുന്നതായി അവൾക്കു തോന്നി. ദാരിദ്ര്യ
ത്തിൽകിടന്നുഴന്നിരുന്നകാലത്തു് ആ അവസ്ഥ അവൾ ഓ
മ്മവച്ചനാൾ മുതൽ പരിചയിച്ചിരുന്നതിനാൽ അവൾക്ക്
അതിന്റെ ഭയങ്കരത്വം തീരെ അജ്ഞാതമായിരുന്നു. മുത്ത
ച്ഛന്റെ കാലശേഷമുള്ള തന്റെ സ്ഥിതി എന്തായിത്തീരു
മെന്നവളന്നാലോചിച്ചിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ ഒരു സംഭവമു
ണ്ടാകുമെന്നുതന്നെ അവൾ ഓർത്തിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇപ്പോ
ഴവളതെല്ലാമോർത്തു. വിശന്നുപൊരിഞ്ഞു് മുമ്പോട്ടുള്ള ഗതി
യുംമുട്ടി ഇരുട്ടിൽകിടന്ന തുപ്പിയിരുന്ന തന്നെ കൈപിടിച്ചു
സ്വർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്കുയർത്തിയ ദൈവദൂതൻ നിർദ്ദിഷ്ടസ്ഥാന
ത്തെത്തുന്നതിനുമുമ്പു് വഴിയുടെ ഏറ്റവും ദുർഘടംപിടിച്ച
തിരിവിൽവച്ചു തന്നെ വിട്ടുപോയിരിക്കുന്നു. ആ ഒരു
തണലല്ലാതെ മറ്റു യാതൊരു തുണയുമില്ലാതെ മുമ്പോട്ട
പൊയ്ക്കാണ്ടിരുന്ന മൂന്നാത്മാക്കൾ അന്ധകാരനിബിഡ

വും ഹിംസ്രജന്തുപൂർണ്ണവുമായ ഘോരവനമദ്ധ്യത്തിലെറിയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു! അവിടുന്നു പ്രകാശപൂർണ്ണവും സുരക്ഷിതവുമായ ലോകത്തിലേയ്ക്കു കടക്കുന്നതിന് ആകെയുള്ള ഒരു സഹായിയോ? ദുഷ്ടനും വഞ്ചകനുമായ സുകുമാരൻമാത്രം. മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്കും ശ്യാമളയ്ക്കും ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു് ഹൃദയത്തിലെ കഠോരവേദനയെ അല്പമൊന്നാറുന്നതിനുള്ള അവകാശമെങ്കിലുമുണ്ടു്. തനിക്കതുമില്ല. മാത്രമല്ല, തന്റെ കത്തുന്ന ഹൃദയത്തെ മറച്ചുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് അവരെ ആശ്വസിപ്പിയ്ക്കേണ്ടതായ കടമക്രൂടി തനിയ്ക്കു വന്നു ചേർന്നിരിക്കുന്നു. ശാരദ എഴുന്നേറ്റു. അവർക്കു തല ചുറ്റി. അവർ ഭിത്തിയിൽ പിടിച്ചുപിടിച്ചു് മീനാക്ഷിയമ്മയും ശ്യാമളയും കിടന്നിരുന്ന മുറിയ്ക്കകത്തേയ്ക്കു കടന്നു. ശ്യാമയെ അവർ വാരിയെടുത്തു മടിയിൽ കിടത്തി. തൽക്ഷണംതന്നെ അയല്ക്കാരിയായ ഒരു സ്ത്രീ സഹതാപപ്രകടനാർത്ഥം അവളോടു് ആ കുമാരിയെ ഏറ്റുവാങ്ങി. മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ സമീപത്തും ധാരാളം സ്ത്രീകൾ കൂടിയിരുന്നു് പരേതന്റെ ഗുണഗണങ്ങൾ വർണ്ണിച്ചു് കരയുന്നതിലെണ്ണയൊഴിക്കുന്നു. ആ സമയത്തു് അതവരുടെ കടമയാണെന്നായിരിക്കും അവരുടെ വിശ്വാസം. ശാരദ നിർബ്ബാധം തന്റെ ഹൃദയഭാരത്തെ കുറയ്ക്കുന്നതിനു മറ്റൊരു മുറിയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. അവളെ ആരുമന്വേഷിച്ചില്ല. എന്നാൽ സുകുമാരൻ ആ ബഹളത്തിനിടയിലും നിർജ്ജനമായ ഒരു മുറിയിൽ പോയി കിടക്കുന്ന ശാരദയെ കണ്ടുപിടിച്ചു. താപം സഹിക്കവയ്യാതെ, തറയിൽ കമിഴ്ന്നുകിടന്നു കരയുന്ന അവളെ സുകുമാരൻ പതുക്കെ പൊക്കിയെടുത്തു. അവർ ഒന്നു ഞെട്ടി തിരിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോഴയാൾ പറഞ്ഞു:

"ശാരദേ! നീയിങ്ങനെ കരഞ്ഞുകരഞ്ഞു വല്ല സുഖക്കേടും വരുത്തിവച്ചാലെനിക്കു കുറെ ചേതമുണ്ടു്."

ശാരദ പിടഞ്ഞുമാറിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു:

"അമ്മച്ചിയ്ക്കോ കുഞ്ഞിനോ എന്തെങ്കിലും വന്നാൽ ലാഭമാണോ ഉള്ളതു്?"

സുകുമാരൻ:—അവരെ നോക്കാനവിടെയാളൊണ്ടു്. നിന്നെ നോക്കാനാരുണ്ടു്?

വാസ്തവം. തനിക്കാരുമില്ല. എങ്കിലും ആ ചിന്തയെ അടക്കിക്കൊണ്ടവൾ ചോദിച്ചു:

"മദ്രാസിലേയ്ക്കു കമ്പിയടിച്ചോ?"

സുകുമാരൻ:—ഇല്ല.

ശാരദ:—ഓടിപ്പോയി കമ്പിയടിക്കു.

സുകുമാരൻ അവിടെനിന്നോടി. ശാരദ മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ സമീപത്തേയ്ക്കും പോയി.

മേനോന്റെ സഹോദരൻ, ജ്യേഷ്ഠൻ മരിച്ചതിന്റെ മൂന്നാംദിവസം പൂമുറത്തു വന്നിട്ടു് അടിയന്തിരം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷമാണു മടങ്ങിപ്പോയതു്. മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്കും പുത്രിക്കുമിപ്പോഴുള്ള ഏകാശ്വാസം ശാരദയുടെ സാഹചര്യമാണു്. അവർ സ്വന്തം ഭവനത്തിലെ കായ്യങ്ങൾ പരിചാരികയെ ഏല്പിച്ചിട്ടു് പൂമുറത്തുതന്നെ താമസിക്കുകയും അവിടത്തെ സകല കായ്യങ്ങളുടേയും മേൽനോട്ടം വഹിക്കുകയും ചെയ്തു. സുകുമാരനെ സംബന്ധിച്ചു് മുകുന്ദൻമേനോനുണ്ടായിരുന്ന അഭിപ്രായം പദ്മനാഭമേനോനിൽനിന്നു മീനാക്ഷിയമ്മയും ശാരദയിൽനിന്നു ശ്യാമളയുമറിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ അവരതു കരുതിത്തന്നെ പെരുമാറി. ശാരദ തന്റെ കൈയ്യുള്ളിലടങ്ങിയതുതന്നെയെന്നു് ആ വിടാഗ്രേസരനുണ്ടായിരുന്ന വിശ്വാസം അവളോടല്പമട്ടത്തുനോക്കിയപ്പോഴേ തെറിച്ചുപോയി. അതിനുശേഷം എങ്ങനെയെങ്കിലും ശ്യാമളയെ തട്ടിയെടുക്കുവാൻ ശ്രമിക്കണമെന്നയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. മേനോന്റെ ചരമത്തോട്ടുകൂടി കാളേജിൽ

ചേരുവാനുള്ള ആശയുപേക്ഷിച്ചു് ശാരദ ടെയിനിംഗ് പഠിച്ചു പാസ്സായി. സൽസ്വഭാവത്താലും സാമർത്ഥ്യത്താലും ശാരദ നാട്ടുകാരുടെ വാത്സല്യഭാജനമായിരുന്നു. മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻമേനോനോട് നാട്ടുകാർക്കുണ്ടായിരുന്ന ഭക്തിക്കുടി ജനങ്ങളം അവളിലേയ്ക്ക് വാത്സല്യരൂപേണ ചൊരിഞ്ഞു. സ്വതേ പുണ്യശ്ലോകനായിരുന്ന പിതാവിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളം പിതൃദത്തമായി ലഭിച്ചിരുന്ന ശ്യാമളയും ശാരദയുടെ സാഹചര്യംകൂടി ലഭിച്ചപ്പോൾ ശാണഘർഷണമേറ്റ രത്നം പോലെ ശോഭിച്ചു. എന്നാൽ നാട്ടുകാരുടെ പരിശ്രമത്താൽ ശാരദയ്ക്ക് ഒരു സ്കൂളിൽ ജോലികിട്ടുന്നതിനുള്ള ഏർപ്പാടുകളെല്ലാം പൂർത്തിയായിട്ടുണ്ടെന്നും സ്കൂൾ ജഗൽപുരത്തുനിന്നും വളരെ അകലെയാണെന്നുമറിഞ്ഞപ്പോൾ മീനാക്ഷിയമ്മയും പുത്രിയും ക്ഷീണചിത്തരും സുകുമാരൻ സന്തുഷ്ടനുമായിത്തീർന്നു. മേനോന്റെ മരണശേഷം ചില കൂട്ടുകെട്ടുകളും മദ്യപാനവും തുടങ്ങിയിരുന്നതിനാൽ സുകുമാരന്റെ വകയായുണ്ടായിരുന്ന സമ്പാദ്യമെല്ലാമവസാനിച്ചിരുന്നു. അതിനാലിനി മീനാക്ഷിയമ്മയെ പൂഷണംചെയ്ത് പണം തട്ടിയെടുക്കുവാനും ശ്യാമളയോട് അടുത്തുകൂടുവാനും ശാരദ അവിടുന്നകലേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇത്ര ചെറുപ്പമായ ശാരദയെ ഇത്രയും അകലെ ഉദ്യോഗത്തിനയയ്ക്കുവാൻ മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്ക് സമ്മതമില്ലായിരുന്നു. നയചതുരയായ ശാരദ ഒരുവിധത്തിലവരോട് സമ്മതംവാങ്ങി. അവർ തന്റെ പരിചാരികയെ പറഞ്ഞയച്ചിട്ട് വീട്ടു വാടകയ്ക്കും പറമ്പു പാട്ടത്തിനും കൊടുത്തു. അനന്തരം ഒഴിവുകിട്ടുമ്പോൾ പൂമുറ്റത്തെത്തിക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള കരാറോടുകൂടി മീനാക്ഷിയമ്മയോടും പുത്രിയോടും യാത്രയുംപറഞ്ഞു് ശാരദ ഉദ്യോഗസ്ഥലത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

അദ്ധ്യായം ആറ്

വർഷങ്ങൾ വീണ്ടും രണ്ടു കഴിഞ്ഞു. അത്യാകർഷകമായ യൌവ്വനം ശ്യാമളയുടെ സർവ്വാംഗം ഒരുഴിച്ചിൽനടത്തി. കൂടുതൽ അലങ്കാരഭ്രമമോ സല്പ്പമെങ്കിലും അഹങ്കാരമോ കൂടാതെ സകലരോടും സ്നേഹമായും ആരോടും കൂട്ടുകൂടാതെയുമുള്ള ജീവിതം, വിദ്യാഭ്യാസത്തിലുള്ള ശ്രദ്ധാന്തി, സകലതിലുമുള്ള സാമർത്ഥ്യം, അത്ഭുതകരമായ സൌന്ദര്യം ഇങ്ങനെ എല്ലാംതികഞ്ഞ ഒരു പെൺകുട്ടിയാണു് പൂമുറ്റത്തെ ശ്യാമളാദേവിയെന്നു് യാതൊരസൂയയുംകൂടാതെ നാട്ടുകാരെല്ലാം സംസാരിച്ചിരുന്നു. എത്ര ഭാസോഹമാടിയിട്ടും സുകുമാരനു് അവളുടെ സമീപത്തൊന്നു നില്ക്കുവാൻകൂടി അനുവാദം ലഭിയ്ക്കായ്കയാൽ അയാളം അടവൊന്നു മാറ്റി. ശ്യാമളയ്ക്കു് ഓരോ വിവാഹാലോചനകളുമായി പലരും മീനാക്ഷിയമ്മയെ സമീപിച്ചുതുടങ്ങി. ഒഴിവു കിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം പൂമുറ്റത്തു വരാറുള്ള ശാരദ സുകുമാരനെ വെറുപ്പിക്കാതെയും അധികമടുപ്പിക്കാതെയും സൂക്ഷിക്കണമെന്നു് പ്രത്യേകം പറയാറുള്ളതിനാൽ മീനാക്ഷിയമ്മ എല്ലാറ്റിനും ഒരു അലസഭാവമേ നടിയ്ക്കാറുള്ളൂ. എന്നാൽ സുകുമാരനോടവർക്കു് ഒരു കൊച്ചനുജനോടെന്നപോലുള്ള സ്നേഹം യഥാർത്ഥത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. അതു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്ന സുകുമാരൻ വിവാഹാലോചനകൾ തെരുതെരെ കൊണ്ടുവന്നുതുടങ്ങിയപ്പോൾ ശ്യാമള പത്തുകാസെങ്കിലും പാസ്സാകാതെ അവളുടെ വിവാഹം നടത്തുന്നതല്പ്പെന്നവർ തീർത്തുപറഞ്ഞു. അങ്ങനെയിരിക്കുന്ന കാലത്താണു് ശ്യാമളയും രാമചന്ദ്രനും തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടിയതു്. പ്രസരിപ്പും പൌരുഷവും തുളുമ്പുന്ന ആ യുവസുഭഗൻ ശ്യാമളയുടെ ഹൃദയത്തെ അവളറിയാതെതന്നെ അപഹരിച്ചു. ഇന്നത്തെ തരുണീലോകത്തിൽനിന്നു് വ്യത്യസ്തയാ

യി യഥാർത്ഥകേരളകന്യകയായി കാണുന്ന ഈ തരുണീരത്നമേതെന്ന് അയാളുമന്വേഷിച്ചു. പരിഷ്കാരമെന്നുള്ള പേരിൽ ഇന്നത്തെ തരുണീവൃന്ദം കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന ഗോഷ്ടികൾ കണ്ട് പലപ്പോഴും സങ്കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ആ യുവാവ് ശ്യാമളയെ കണ്ടപ്പോൾതന്നെ "ആവൂ! ദൈവമേ! കേരളസംസ്കാരം തീരെ നശിച്ചിട്ടില്ല" എന്നാശ്വസിയ്ക്കുകയാണു ചെയ്തത്. അവളുടെ ചരിത്രങ്ങളന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞപ്പോൾ സംസ്കാരസമ്പന്നനായ ആ യുവാവിന് ആ തരുണീരത്നത്തോടുള്ള ബഹുമാനം വർദ്ധിച്ചു. അതു് അല്പാല്പം രൂപാന്തരപ്പെട്ട് അനുരാഗമായി പരിണമിച്ചു. എന്നാൽ ശ്യാമള സഹവിദ്യാർത്ഥിനികളിൽനിന്ന് രാമചന്ദ്രന്റെ ചരിത്രം മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ തനിയ്ക്കാരിയ്ക്കുമെത്തിപ്പിടിക്കുവാനാവാത്ത ആ കൊമ്പിൽ തന്റെ ഹൃദയം പറന്നുപററാതിരിക്കുവാൻ നിഷ്ഫലമായിട്ടാണെങ്കിലും ശ്രമിച്ചു. ശ്രമംകൊണ്ട് ഫലമൊന്നുമുണ്ടായില്ലെങ്കിലും തന്റെ മനോഗതി മറ്റാരുമറിയാതെ അവൾ സൂക്ഷിച്ചു. ഒരു പൂജാപുഷ്പംപോലെ പരിശുദ്ധയായ ആ കന്യക ആരാലും ആരാദ്ധ്യയാണെന്ന് രാമചന്ദ്രനും വിശ്വസിച്ചു. അവരുടെ പരസ്പരമുള്ള ഈ ആകർഷണം അനുനിമിഷം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നെങ്കിലും അതു പരസ്പരം അറിയാതെ അവർ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിച്ചു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് സുകുമാരനും വെറുതെ ഇരുന്നില്ല.

"അമ്മച്ചീ! കാലം മഹാചീത്തയാണ്. കഞ്ഞുവളന്നാ വരുന്നതു്. നമുക്കാണെങ്കിൽ ആ കഞ്ഞിനാരെങ്കിലും വന്നുകൂടിയാലേ ഒരുടമസ്ഥനുണ്ടാകൂ."

സുകുമാരന്റെ ഈ വാക്കുകളും ശരിയാണെന്നവർക്കും തോന്നിത്തുടങ്ങി. പത്തു ക്ലാസെങ്കിലും പാസാകട്ടെ എന്നിടയ്ക്കു വിചാരിക്കും. ശ്യാമളയെ വിവാഹംകഴിക്കുവാനാലോചിക്കുന്ന വരന്മാരെപ്പററി വർണ്ണിക്കുന്നതു കേൾക്കു

മ്പോഴവരുടെ മനസ്സുങ്കോട്ടു തിരിയും. "ഇപ്പോഴതേപ്പറ്റി ഒന്നുമാലോചിയ്ക്കേണ്ട" എന്നു ശാരദ പറയുമ്പോഴതാണു ശരിയെന്നു തോന്നും.

അവിടെ അങ്ങനെ നടക്കുമ്പോൾ രാമചന്ദ്രന്റെ ഹൃദയത്തിൽ വലിയ വിപ്ലവം നടക്കുകയായിരുന്നു. അയാൾ വളരെയെല്ലാമാലോചിച്ചതിന്റെ ഫലമായി ശ്യാമളയെക്കൂടാതെ തനിക്കു ജീവിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ അവളുടെ മനഃസ്ഥിതി എന്തെന്നെങ്ങനെയറിയും? അവളോടു് നേരിട്ടു ചോദിക്കുവാൻ സങ്കോചമനുവദിക്കുന്നുമില്ല. ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചാലോചിച്ചിരുന്നാൽ അവൾ കൈവിട്ടുപോയാലോ? എന്നിങ്ങനെ സംശയിച്ചും നിശ്ചയിച്ചും ലജ്ജിച്ചും കുറേനാൾ കഴിച്ചുകൂട്ടിയശേഷം ഒരുദിവസം ശ്യാമളയോടു് രാമചന്ദ്രൻ സംസാരിച്ചു. പക്ഷേ, സഹോദരീസഹോദരന്മാരെന്ന നിലയിൽ കവിഞ്ഞു് ഒരക്ഷരം പറയാൻ ആ യുവാവിനു സാധിച്ചില്ല. ഒരു ക്ഷേമാന്വേഷണം മാത്രം. ആ ക്ഷേമാന്വേഷണം ശ്യാമളയെ ആനന്ദക്കടലിൽ പിടിച്ചു മുക്കിയെങ്കിലും മേലിൽ അതിനുമിടയാകാതെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നവൾ നിശ്ചയിച്ചു. അജവും ഗജവുംപോലെ അന്തരമുള്ള തങ്ങൾ തമ്മിൽ കൂട്ടുതലുണ്ടായാൽ രണ്ടാളുടേയും ഭാവി ഇരുളടഞ്ഞുപോകാവുന്നതാകയാൽ അങ്ങനെ വരാതെ സൂക്ഷിയ്ക്കേണ്ടതു് തന്റെ കടമയാണെന്നവൾ കരുതി. പക്ഷേ, ശ്യാമളയെ തനിക്കു ലഭിക്കാത്തപക്ഷം താൻ സന്ന്യാസിയായി ജീവിക്കുകയേയുള്ളുവെന്നാണു് രാമചന്ദ്രൻ തീർച്ചയാക്കിയതു്. ഈ നിശ്ചയമനുസരിച്ചു് പിന്നീടൊരിക്കൽ രാമചന്ദ്രൻ തന്റെ ആശ ശ്യാമളയെ ധരിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ തന്നെസ്സംബന്ധിച്ചീയൊരു ചിന്തയേ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കരുതെന്നാണു് മറുപടി ലഭിച്ചതു്. ഈ രീതിയിലുള്ള ചോദ്യവുമുത്തരവും പല തവണ നടന്നു. ഒടുവിൽ ഈ വിവാഹം നടക്കുമെങ്കിൽ അടുത്തിരിക്കുന്ന ബി. ഏ. പ

രീക്ഷ കഴിഞ്ഞാലുടനെ നടത്തണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു് അതിന്റെ അവസാനതീരുമാനമറിയുന്നതിനായി രാമചന്ദ്രൻ നടത്തിയ ശ്രമവും അതിന്റെ ഫലവുമാണു് ഒന്നാമദ്ധ്യായത്തിൽ നാം കണ്ടതു്. മീനാക്ഷിയമ്മയോടിക്കാര്യം പറയുവാൻ രാമചന്ദ്രനനുവദിച്ചുവെങ്കിലും അവരിൽനിന്നു സുകുമാരനറിഞ്ഞേയ്ക്കുമെന്നുള്ള ഭയത്താൽ ശ്യാമള അമ്മയോടതേപ്പറ്റി ഒന്നും സംസാരിച്ചില്ല. പരീക്ഷയടുത്തിരുന്നതിനാലവൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പഠിച്ചുതുടങ്ങി.

തന്റെ വിജയസാദ്ധ്യതയ്ക്കു് സുകുമാരനും തലപുകഞ്ഞാലോചിച്ചു് ഒരു ഉപായം കണ്ടുപിടിച്ചു. ഇനിയും ശ്യാമളയെ കഴിയുന്നതുംവേഗം കൈയിലാക്കിയില്ലെങ്കിൽ തന്റെ പ്ലാനെല്ലാം തെറ്റുമെന്നയാൾ ഭയന്നു. സ്കൂൾ പൂട്ടി ശാരദ വരുന്നതിനുമുൻപു് പണിയെല്ലാം പറഞ്ഞുചില്ലെങ്കിൽ പിന്നീടൊന്നും പയറ്റിയിട്ടു ഫലമില്ല. അതിനാൽ തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരിൽ കാഴ്ചയിൽ സുമുഖനായ ഒരു യുവാവിനെ വേണ്ടതായ ഉപദേശങ്ങളും കൊടുത്തു് ശരിക്കു മേക്കപ്പുചെയ്യിച്ചു് ഒരുദിവസം പൂമുറ്റത്തു കൊണ്ടുചെന്നു. ശ്യാമളയുടെ വരണാത്ഥിയായ ഈ യുവാവിന്റെ ആഗമനത്തെപ്പറ്റി തലേദിവസംതന്നെ സുകുമാരൻ മീനാക്ഷിയമ്മയെ ധരിപ്പിച്ചിരുന്നു. സുകുമാരന്റെ വീട്ടിൽ വാടകയ്ക്കു താമസിക്കുന്ന ആ മാന്യന്റെ ഭാര്യാസഹോദരൻ, ഒരു കടലാസുകമ്പനിയിൽ ന്യൂറിയൻപ്രൂഫ്പിക ശമ്പളംവാങ്ങുന്ന കുലീനനും ധനികനുമായ ഒരു യുവാവാണു് അടുത്തദിവസം വരുന്നതെന്നാണയാളവരോടു പറഞ്ഞിരുന്നതു്. ശ്യാമളയെ അയാൾ കണ്ടിട്ടുള്ളതിനാൽ പെണ്ണുകാണുകയെന്ന ചടങ്ങു് ആവശ്യമില്ല. അതിനാൽ മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്കു് യുവാവിനെ ബോധിച്ചാൽ പിന്നീടു ശ്യാമളയെ അറിയിക്കാമെന്നാണു് നിശ്ചയം. മീനാക്ഷി

യമ്മയ്ക്ക് തന്റെ ഭാവിജാമാതാവിനെ വളരെ ബോധിച്ചു. ശ്യാമളയ്ക്കും സന്തോഷമാകുമെന്ന് സംശയലേശം കൂടാതെ അവർ തീരുമാനിച്ചു. അപ്പോഴപ്പിന്നെ ശാരദയുടെ കാര്യത്തിൽ രണ്ടുപക്ഷമില്ലല്ലോ. ശ്യാമളയുടെ ചിറ്റപ്പൻ, ജ്യേഷ്ഠന്റെ അടിയന്തിരം കഴിഞ്ഞു പോയതിൽപ്പിന്നെ ഇതുവരെ വന്നിട്ടില്ല. രണ്ടുമൂന്നുമാസമായിട്ട് ഒരെഴുത്തുപോലുമയയ്ക്കാറുമില്ല. അതിനാൽ ദിവസം നിശ്ചയിച്ചിട്ട് അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചാൽ മതിയെന്ന് സുകുമാരനുപദേശിച്ചു. മീനാക്ഷിയമ്മയുമതു സമ്മതിച്ചു. പ്രായമായിരിക്കുന്ന പെൺകുട്ടികളുടെ മാതാപിതാക്കളാരെങ്കിലുമിക്കാര്യം മറിഞ്ഞാൽ യോഗ്യനായ ഈ മണവാളനെ തട്ടിയെടുക്കുവാനവർ ശ്രമിച്ചേക്കുമെന്നും അതുകൊണ്ടിക്കാര്യം പുറത്താരുമറിയാതെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നും സുകുമാരൻ മീനാക്ഷിയമ്മയോടു പ്രത്യേകമേപ്പാടുചെയ്തു. ആ സാധു അതും വിശ്വസിച്ചു. വരനെ സല്ക്കരിച്ചു യാത്രയാക്കിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശാരദയുടെ ഒരു കത്തു് മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്കു കിട്ടി. സ്കൂൾ തുറന്നാലുടൻ ജഗൽപുരത്തിനു സമീപമുള്ള ഒരു സ്കൂളിലേയ്ക്കു സ്ഥലംമാറ്റം കിട്ടുന്നതിനുവേണ്ടി ചില ശ്രമങ്ങൾ നടത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നതിനാൽ അതിനുവേണ്ടി സ്കൂൾ പൂട്ടിയാലുടൻ താനൊരിടത്തേയ്ക്കു പോകുമെന്നും കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞേ മടങ്ങിവരികയുള്ളു എന്നുമായിരുന്നു കത്തു്. അക്കാര്യമറിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ പ്രവൃത്തികൾക്ക് ഈശ്വരനേറെയും സഹായമുണ്ടെന്ന് സുകുമാരൻ വിശ്വസിച്ചു. വിവാഹത്തിനെല്ലാം ഒരുക്കി കാത്തിരിക്കുമ്പോൾ മുഹൂർത്തത്തിനു സ്വല്പംമുൻപു്, ചില കാരണങ്ങളാൽ വരൻ ഈ വിവാഹത്തിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി വധൂഗൃഹത്തിലറിവുകൊടുക്കുന്നതിനും തൽസമയത്തെ മാനസംരക്ഷണാർത്ഥം സുകുമാരൻ ശ്യാമളയെ കല്യാണംകഴിക്കുന്നതിനുമാണയാൾ പ്ലാനിട്ടിരുന്നതു്. അങ്ങനെ ശ്യാമളാദേവിയും അവരുടെ

സ്വത്തേയുള്ള സ്വത്തുക്കളും അവളുടെ ചിറ്റപ്പനു സന്താനമില്ലാത്തതിനാലദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായി അവകാശം കിട്ടാനിടയുള്ള സ്വത്തുമെല്ലാം ഒന്നിച്ചു തന്റെ കൈയിൽ കിട്ടുമെന്നും സുകുമാരൻ സ്വപ്നംകണ്ടു.

അദ്ധ്യായം ഏഴ്

ശ്യാമളയുടെ വസതിയും കമലാലയം ബംഗ്ലാവും തമ്മിൽ രണ്ടുനാഴിക അകലമുണ്ട്. അവിടത്തെ ഗൃഹനാഥനായ മിസ്റ്റർ കൃഷ്ണക്കുറുപ്പ് ഒരു കോടീശ്വരനായ ജന്മിയായിരുന്നു. ജന്മി–മുതലാളിത്തം ഏകോപിച്ചു് ഉടലെടുത്തിരുന്ന ആ ധനികൻ ഈശ്വരഭക്തിയുടെപേരിൽ ധാരാളം പണം ചിലവുചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിലും കാലണപോലും ഭിക്ഷകൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ വലിയ സന്തോഷമില്ലാത്തയാളായിരുന്നു. വേറെയും നാലഞ്ചു ധനികകുടുംബങ്ങൾ കമലാലയത്തിൽനിന്നു് അധികമകലെയല്ലാതെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും അവരുടെയെല്ലാം നായകസ്ഥാനം എല്ലാംകൊണ്ടും മിസ്റ്റർ കുറുപ്പിനുതന്നെയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതാപചിഹ്നമായി ധനികസമുദായം ഏകോപിച്ചു സമ്മാനിച്ചിരുന്നതാണു് "കുറുപ്പു്" എന്നുള്ള സ്ഥാനപ്പേരു്. അദ്ദേഹത്തിനു രണ്ടു പുത്രിമാർ മാത്രമാണുണ്ടായിരുന്നതു്. അവരുടെ വിവാഹംകഴിഞ്ഞു് അവർ ഭർത്തൃഗൃഹങ്ങളിൽ താമസിക്കുകയായിരുന്നതിനാൽ മിസ്റ്റർ കുറുപ്പും പത്നിയായ ഭവാനിയമ്മയും പരിചാരകവർഗ്ഗവുംമാത്രമാണു് കമലാലയത്തിൽ വസിച്ചിരുന്നതു്. തന്റെ കാലശേഷം ഈ ബംഗ്ലാവും സ്വത്തുക്കളും ഭരിയ്ക്കുന്നതിനു് തനിയ്ക്കാരു

പുത്രസന്താനമുണ്ടാകാത്തതിൽ കുറുപ്പും പത്നിയും കണക്കറ ദുഃഖിച്ചു. ഭവാനിയമ്മയുടെ പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിലാണ് രണ്ടാമത്തെ പുത്രിയെ അവർ പ്രസവിച്ചത്. അവർക്കും വയസ്സ് പതിനാറ് കഴിഞ്ഞു. കുട്ടിയ്ക്കു നാലഞ്ചുവയസ്സായിട്ടും പിന്നീട് പ്രസവമുണ്ടാകാത്തതിനാൽ കുറുപ്പ് ചില സ്നേഹിതന്മാരുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ച് ഭാര്യയ്ക്കു ചികിത്സതുടങ്ങി. പക്ഷേ, അവരുടെ ശരീരം ഒന്നിനൊന്നു തടിച്ചുവന്നതല്ലാതെ പ്രസവമുണ്ടായില്ല. കുറുപ്പിനു വ്യസനം വർദ്ധിച്ചു. അദ്ദേഹം ഭാര്യയോടുകൂടി തീർത്ഥസ്നാനം, മഹാക്ഷേത്രദർശനങ്ങൾ, വലിയ ഹോമങ്ങൾ, വഴിപാടുകൾ ഇങ്ങനെ ഈശ്വരപ്രീതിയ്ക്കായി പലേ കർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു. എന്നിട്ടും ഫലമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. കാലവും കുറെ കഴിഞ്ഞു. പണവും വളരെ ചിലവായി. ഭാര്യയുടേയും ഭർത്താവിന്റേയും ദേഹം കുറേക്കൂടി തടിച്ചു. ഒടുവിലദ്ദേഹം ഭവാനിയമ്മയുടെ പ്രേരണയാൽ, തനിയ്ക്കാരു പുത്രസന്താനമുണ്ടാകുന്നതിന് ഇനി എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്നറിയുവാനായി ഒരു ജ്യോത്സ്യനെ ക്ഷണിക്കൊണ്ടുവന്നു. സമർത്ഥനായ ആ ജ്യോത്സ്യൻ അദ്ദേഹത്തിന് ഉത്തമനും സമർത്ഥനും ദീർഘായുഷ്മാനുമായ ഒരു പുത്രനുണ്ടാകുവാനുള്ള യോഗമുണ്ടെന്നും പക്ഷേ, അതിനുമുമ്പ് മുജ്ജന്മാർജ്ജിതങ്ങളായ പാപങ്ങളുടെ പരിഹാരാർത്ഥം നിസ്സാരമായ ചില പ്രതിവിധികൾ ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടെന്നും കുറുപ്പിനെ ബോധിപ്പിച്ചു. ആ ദമ്പതിമാർക്കുണ്ടായ ആനന്ദത്തിനതിരില്ല. കുറുപ്പ് ജ്യോത്സ്യനോട് ചോദിച്ചു:

"നിങ്ങളുടെ വിധിപ്രകാരം ചെയ്താൽ ആൺകുട്ടിയുണ്ടാകുമെന്നുള്ള കാര്യം തീർച്ചയാണോ?"

ജ്യോത്സ്യൻ:—അങ്ങനെ ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ ഈ കഴുത്ത് അവിടുത്തെ മുൻപിൽ വച്ചുതരാം. വെട്ടിയെടുത്തോളണം.

കുറുപ്പ്:—ശരി, ചാത്തൻ്റെഴുത്തു.

ജ്യോത്സ്യൻ ചാത്തൻ്റെഴുതി കുറുപ്പിൻ്റെ മുൻപിൽ വച്ചിട്ട് താണുതൊഴുതു.

കുറുപ്പ്:—ചാത്തൻ്റാന്നു വായിക്കു, കേൾക്കട്ടെ.

ജ്യോത്സ്യൻ:—കണ്ണടയുടെ ചില്ലിളകി താഴെ വീണുപോയി. അതില്ലാതെ വെള്ളെഴുത്തുകാരണം വായിയ്ക്കാൻ മേല. കായ്സ്ഥനെക്കൊണ്ടു് വായിപ്പിയ്ക്കാമല്ലോ.

കുറുപ്പ്:—ശരി. താൻ പൊയ്ക്കോളൂ.

ജ്യോത്സ്യൻ പ്രതിഫലവും വാങ്ങി വളരെവേഗം അവിടുന്നു പോയി. കുറുപ്പ് കായ്സ്ഥനെ വിളിച്ചു് പ്രശ്നച്ചാത്തൻ്റെടുത്തു വായിപ്പിച്ചു. അയ്യോ, അതു വായിച്ചുകേട്ടപ്പോഴുണ്ടായ കുറുപ്പിൻ്റെ ഭാവഭേദംകണ്ടു് ഭവാനിയമ്മയും കായ്സ്ഥനും ഭയന്നുപോയി. അദ്ദേഹമലറി: "പിടിയെടാ അവനെ; ആ ജ്യോത്സ്യപ്പട്ടിയെ."

ഭവാനിയമ്മ:—എന്താണിതു്? എന്തിനാണയാളോടു കോപിക്കുന്നതു്?

കുറുപ്പ്:—അവൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനാ. അവനെഴുതിവച്ചിരിയ്ക്കുന്നതു കണ്ടില്ലേ?

ഭവാനി:—എഴുതിവച്ചിരിയ്ക്കുന്നതയാളുടെ തെറ്റാണോ? പ്രശ്നത്തിൽ കണ്ടതല്ലെ അയാളെഴുതിയതു്? പിന്നെ അതിലിത്ര തെറ്റെന്താണു്? ധമ്മക്കഞ്ഞി കൊടുക്കുന്നതു പണ്ടും പതിവുള്ളതല്ലേ?

കുറുപ്പ്:—(ഉറക്കെ.) പണ്ടത്തെ പതിവുപോലെ ധമ്മക്കഞ്ഞി കൊടുക്കാനാണോ എഴുതിയിരിയ്ക്കുന്നതു്? എന്തോന്നാടോ അതിലെഴുതിയിരിക്കുന്നതു്?

കായ്യസ്ഥൻ പതുങ്ങിക്കൊണ്ടു് പറഞ്ഞു:—"ന്നാറി യെന്നുദിവസം സാധുക്കളായ അധഃകൃതവർഗ്ഗക്കാരിൽ ന്നാറിയെന്നുപേക്ഷ് രാവിലെ നാഴിപ്പാൽവീതം കൊടുക്കണം. ഉച്ചയാകുമ്പോൾ പത്തുപറയരിയുടെ കഞ്ഞിയും അതിനടുത്ത പുഴുക്കുമുണ്ടാക്കി സാധുക്കൾക്കു വിളമ്പിക്കൊടുത്തു കുടിപ്പിക്കണം. അതിനുശേഷം അവക്ഷ് ഓരോ മുണ്ടും കൊടുത്തു പറഞ്ഞയയ്ക്കുക. കൊടുക്കുന്നതെല്ലാം ദമ്പതിമാരായിരിക്കണം."

കുറുപ്പ്:—കേട്ടോ! ഇപ്പോൾ മനസ്സിലായോ, അവൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റാണെന്നു്? എണ്ണം കഞ്ഞീം കൊടുക്കണമെന്നല്ലേ കേട്ടിട്ടൊള്ളൂ? ഇതു്, ഓരോ മുണ്ടും നാഴി പാലും. ഈ നീചപ്പരിഷയ്ക്കു പാലോ? അതും എന്റെ കൈകൊണ്ടു കൊടുക്കണം. ഞാനതുങ്ങളെപ്പിടിച്ചിരുത്തി കൊടുക്കാനാ പോണതു്; പട്ടികളെ. ആണൊണ്ടായില്ലെങ്കി വേണ്ടാന്നു്. രണ്ടു പെണ്ണാള്ളതു മതി. അതുങ്ങള പെറ്റോളും ആണിനെ. അതിലൊന്നിനെ ഞാനിവിടെ കൊണ്ടുവന്നു വളത്തും.

ഭവാനി:—പാപത്തിനു പരിഹാരം ചെയ്തില്ലെങ്കിലവക്കും വല്ലതുമാപത്തുവന്നാലോ?

കുറുപ്പ്:—പിന്നെ, ഈ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനല്ലേ എനിക്കാപത്തുവരുത്താമ്പോണതു്!

ഭവാനി:—ഈ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റിനോടും സോഷ്യലിസ്റ്റിനോടും കോപിക്കുന്നതെന്തിനാണു്? ഏതിസ്റ്റായാലും അതിനു് ആദർശശുദ്ധിയുണ്ടോ പ്രയോഗസാദ്ധ്യതയുണ്ടോ എന്നല്ലേ നോക്കേണ്ടതു്?

കുറുപ്പ്:—പിന്നെ! ഈ നീചന്മാക്ക് പാലു കൊടുക്കുന്നതല്ലേ ആദർശശുദ്ധി?

ഭവാനി:—ആരാണീ നീചന്മാർ? നമുക്കുവേണ്ടി വെയിലത്തും മഴയത്തുംനിന്നു വേലയെടുക്കുന്നവരോ? അവക്കുള്ള നീചത്വം നമുക്കുവേണ്ടി കഷ്ടപ്പെട്ടുക എന്നുള്ളതാണെങ്കിൽ അപ്പോഴാണു നമ്മുടെ പേരെന്താണു്?

കുറുപ്പു്:—ഓ! നീയുമിപ്പഴ വലിയ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റായല്ലോ. നിന്റെ എളേ ആങ്ങള വലിയ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റല്ലേ? അവൻ പറഞ്ഞുപഠിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതായിരിക്കുമിതു്.

ഭവാനിയമ്മ ഉറക്കെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—"ആങ്ങളക്കമ്മ്യൂണിസ്റ്റും പെങ്ങളകമ്മ്യൂണിസ്റ്റും. ഈ നീചവർഗ്ഗമെന്നു പറയുന്നതുപോലെതന്നെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റെന്നൊരു വർഗ്ഗത്തേയും ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചതാണോ? നീചവർഗ്ഗമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഈ യജമാനന്മാർ ചവിട്ടിമെതിച്ചുമെതിച്ചു് അവരുടെ ഉപദ്രവം സഹിക്കുവാൻ വയ്യാതായപ്പോൾ, അളമുട്ടിയാൽ തിരിഞ്ഞുകടിക്കുക എന്നു പറയുന്നതുപോലെ, തിരിഞ്ഞുനിന്നു് ലോകത്തിൽ ജീവിക്കുവാൻ തങ്ങൾക്കുമവകാശമുണ്ടെന്നും യജമാനന്മാരെപ്പോലെ തങ്ങളും മനുഷ്യരായതിനാൽ എല്ലാപേരും എല്ലാപേരോടും കുറച്ചു നീതിയായി പെരുമാറണമെന്നും പറയുന്നവരെയല്ലേ ഈ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരെന്നുംപറഞ്ഞു വെറുക്കുന്നതു?"

കുറുപ്പു്:—അല്ല! നീയൊരു വലിയ പ്രസംഗക്കാരത്തിയാണല്ലേ?

ഇതുകേട്ടു് കായ്യസ്ഥൻക്കുടെ ചിരിച്ചുപോയി.

കുറുപ്പു് തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരോടെല്ലാം ഈ പ്രശ്നവിധിയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. അവരെല്ലാം, ജ്യോത്സ്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരുടെ ചാരനാണെന്നും അയാടം പറഞ്ഞതൊന്നും ചെയ്യരുതെന്നും ഐകകണ്ഠ്യേന ഉപദേശിച്ചു. പക്ഷേ, ഭവാനിയമ്മയുടെ പ്രേരണയ്ക്കു് ആ ഉപദേശത്തെ

ക്കാം ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ പ്രശ്നവിധിപ്രകാരമൊന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കുവാൻതന്നെ ഒടുവിൽ കുറുപ്പു നിശ്ചയിച്ചു. ഭർത്താവിന്റെ അനുമതി ലഭിച്ചയുടനേ ഭവാനിയമ്മ കായ്യസ്ഥന്മാരെക്കൊണ്ടു് അതിനു വേണ്ടതായ സാധനങ്ങളെല്ലാം ഒരുക്കിച്ചുതുടങ്ങി. സ്വതേ സാധുശീലയും ധർമ്മിഷ്ഠയുമായിരുന്ന ആ മഹതിക്കു് ഈ പ്രശ്നവിധി ചാരിതാർത്ഥ്യമുളവാക്കി. സാധുക്കൾക്കു ധർമ്മംചെയ്യുവാൻ കുറെ താഴ്ന്നതരം കച്ചമുണ്ടുകൾ വാങ്ങിക്കുവാനാണു് കുറുപ്പു നിശ്ചയിച്ചതെങ്കിലും ഭവാനിയമ്മ, കുട്ടികൾക്കു ചെറുതും മുതിർന്നവർക്കു വലുതുമെന്ന കണക്കിൽ 'ജഗന്നാഥൻ'തന്നെ വാങ്ങിപ്പിച്ചു. ബംഗ്ലാവിൽ സ്വതേ ഉണ്ടായിരുന്നതു കൂടാതെ കുറെ കറക്കുന്ന പശുക്കളെക്കൂടി വാങ്ങി. ധർമ്മവും തുടങ്ങി.

വ്യായാമമില്ലായ്കയാൽ ഉമ്മേദസ്സു വർദ്ധിച്ചു് തടിച്ചുവീർത്തിരുന്ന കുറുപ്പും പത്നിയും കായ്യസ്ഥന്മാർ എടുപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു വച്ചിരുന്ന ആ ആഹാരസാധനങ്ങളുടെ മുൻപിൽ ചെന്നുനിന്നു. പൊരിയുന്ന വയറോടെ കൈയിലോരോ പാത്രവുമേന്തി, മിയ്യുവാവും നഗ്നരായി ആഹാരസാധനങ്ങളിരിക്കുന്ന പാത്രങ്ങളിലും അതു വിളമ്പിക്കൊടുക്കേണ്ടവരുടെ മുഖത്തും മാറിമാറി നോക്കി ഉമിനീരിറക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന ഒരു ജനസമൂഹത്തെ കണ്ടപ്പോൾ കുറുപ്പിനു് അറപ്പും വെറുപ്പും കോപവുമാണുണ്ടായതു്. ഇവറ്റകളെ കാണുന്നതുതന്നെ ദുസ്സഹമായ കുറുപ്പിനു് അവർക്കു് ആഹാരം വിളമ്പിക്കൊടുത്തുകൊണ്ടു് അവരുടെ ഇടയിൽക്കൂടി നടക്കുവാനിടവരുത്തിയ ആ ജ്യോത്സ്യനെ അപ്പോഴദ്ദേഹം കണ്ടിരുന്നെങ്കിൽ അയാൾക്കവിടുന്നു് ആശുപത്രിയിലേയ്ക്കു പോകേണ്ടിവരുമായിരുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ ഭവാനിയമ്മ പട്ടിണിപ്പാവങ്ങളായ അവരുടെനേരെയൊന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ആ മഹതിയുടെ കണ്ണിൽ ജലം പൊടിയുകയാണു

ചെയ്തത്. കാലത്തു് ഒരു കസേരയിലിരുന്നുകൊണ്ടു് അടുത്തുകൊണ്ടുവരുന്ന പാത്രത്തിൽനിന്നു കായ്സ്ഥൻ കയ്യിലെടുത്തുകൊടുക്കുന്ന പാൽ പത്തോ പന്ത്രണ്ടോപേക്കോഴിച്ചു കൊടുത്തപ്പോഴേയ്ക്കു് ക്ഷീണിക്കുകയും ശ്വാസംമുട്ടിയെടുക്കുകയും ചെയ്ത ഭർത്താവു് ഇപ്പോഴെന്തെല്ലാം ബഹളമാണുണ്ടാക്കുന്നതാവോ എന്നു വിചാരിച്ചു് അതു സാധുശീല പരവശയായി. കായ്സ്ഥൻ കഞ്ഞികുടിയ്ക്കുവാനുള്ളവരെയെല്ലാം ക്രമത്തിൽ നിരത്തിയിരുത്തി കഞ്ഞിയും പുഴുക്കും പാത്രങ്ങളിലെടുത്തുകൊണ്ടു് കുറുപ്പിന്റെയും പതിയുടേയും മുൻപേ നടന്നു. അവർ വിളമ്പിത്തുടങ്ങി. കുറുപ്പിന്റെ അടുത്തു നടന്നിരുന്നവക്കെല്ലാം, തല്ലുകൊള്ളുന്നതെപ്പോഴാണോ എന്നുള്ള ഭയം നല്ലപോലെ ഉണ്ടായിരുന്നു. വിചാരിച്ചതുപോലെതന്നെ കുറച്ചുപേക്കു വിളമ്പിയപ്പോഴേയ്ക്കു് കുറുപ്പു തളർന്നു; കുടുകുടെ വിയർത്തു. ഈ മ്ലേച്ഛന്മാരുടെ ഇടയിൽക്കുടി നടന്നിട്ടു് ഓക്കാനവും വരുന്നുണ്ടു്. അടുത്തു നടക്കുന്നവർ ഭയത്താൽ കുറേശ്ശ വിറച്ചുതുടങ്ങി. ഇതെല്ലാം കാണുമ്പോൾ കായ്സ്ഥന്മാക്കു വരുന്ന ചിരിയടക്കുവാൻ അവർ വിഷമിച്ചു. കുറുപ്പു് ഭാര്യയുടെനേരെ ഒന്നു നോക്കി. അവക്കും കിതപ്പും ക്ഷീണവുമെല്ലാമുണ്ടെങ്കിലും ഉത്സാഹം വർദ്ധിക്കുകയാണു്. കുറച്ചുനേരംകുടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുറുപ്പിനു ദാഹംതുടങ്ങി. എന്തുചെയ്യും? കുളിക്കാതെ വല്ലതും കഴിക്കാമോ? തുടങ്ങിയതു മുഴുവനാക്കാതെ കുളിക്കാനൊക്കുമോ? അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വിഷമിച്ചു. ഒടുവിൽ ഭവാനിയമ്മ പറഞ്ഞു:

"കുറച്ചു ചായ കുടിച്ചോളൂ. എന്നിട്ടിനി വിളമ്പിയാൽ മതി."

കുറുപ്പു്:—കുളിയ്ക്കാതെയോ?

ഭവാനി:—അതു സാരമില്ല. ഈ ജോലി കഴിയുമ്പോഴേയ്ക്കതു ദഹിച്ചുകൊള്ളും. കഞ്ഞി കൊടുത്തുകഴി

ഞ്ഞാൽ മുണ്ടുക്കുടി കൊടുത്തിട്ടല്ലേ കുളിക്കാൻ പറ്റൂ കയുള്ളൂ?

കുറേസമയംക്കുടി ക്ഷമിച്ചുനോക്കിയെങ്കിലും ഒടുവിൽ ചായ കുടിക്കാതെ അദ്ദേഹത്തിനു വയ്യെന്നായി. പക്ഷേ, ആദ്യം ഭായ്യ കുടിച്ചുകണ്ടതിൽപിന്നീടേ അദ്ദേഹം കഴിച്ചുള്ളൂ. പാപമുണ്ടെങ്കിൽ രണ്ടാൾക്കും സമമായിരിക്കട്ടെ.

ന്നുറിയൊന്നു ദിവസത്തെ അത്യദ്ധ്വാനത്താൽ ദേഹമെല്ലാം ക്ഷീണിച്ച് കടവയറൊട്ടി നിറംമങ്ങി താപ കോപകലുഷിതനായിരിക്കുന്ന കുപ്പിനോട് പ്രിയതമ ചെന്ന് തനിക്കു ഗർഭലക്ഷണങ്ങളും കാണുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ആദ്യമദ്ദേഹത്തിനു വിശ്വാസം തോന്നിയില്ല. ഒടുവിൽ അതു ശരിയാണെന്നു ബോദ്ധ്യംവന്നപ്പോൾ അഞ്ചുപറയരിയുടെ കഞ്ഞിവീതം മുടങ്ങാതെ ഭവാനിയമ്മയുടെ പ്രസവംവരെ കൊടുക്കട്ടെയെന്നും വിളമ്പുന്ന ജോലി കായ്സ്ഥന്മാർ നടത്തട്ടെയെന്നുമദ്ദേഹമാജ്ഞാപിച്ചു.

ഭവാനിയമ്മ ഗർഭിണിയായിരിക്കുന്നുവെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ ജ്യോത്സ്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരുടെ ചാരനാണെന്നു പറഞ്ഞ ക്ഷുദ്രൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു: "അവൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണെന്നു വരുത്താൻവേണ്ടി വല്ല ആഭിചാരവും ചെയ്തിട്ടായിരിക്കും അവരു പുറത്താകാത്തതു്. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരു മുഴുവൻ ക്രൂരാത്മാക്കളാ. ആ ഗർഭം മുഴുവൻ പൂർത്തിയായി കിട്ടുമെന്നു ദൈവത്തിനു മാത്രേ അറിയാവൂ."

ഇവരുടെ സംസാരവും അഭിപ്രായങ്ങളുമെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടു നിന്നിരുന്ന ഒരു യുവാവു പറഞ്ഞു:—

"ആ ജ്യോത്സ്യൻ ചാരമായാലും ശരി കുരിയായാലും ശരി, അവൻ ആളു സമർത്ഥനാണു്. വ്യായാമമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് ഉമ്മേമസ്സു വർദ്ധിച്ചിട്ടാണു് അവൾക്കു സന്താനമുണ്ടാ

കാത്തതു് എന്നവൻ മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ ഈ രീതിയിൽ ഒരു വ്യായാമത്തിനു വഴിയുണ്ടാക്കിയാൽ അതു് അവക്കും ലോകത്തിനും ഉപകാരമായിത്തീരുമല്ലോ എന്നയാഥം കരുതി. അതിപ്പോഥം യഥാത്ഥമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. അതൊരാൺകുഞ്ഞായാലവരുടെ ഭാഗ്യം."

ആരെല്ലാമെന്തെല്ലാം പറഞ്ഞാലും ഭവാനിയമ്മ നല്ല മുഹൂത്തത്തിൽ അഴകേറിയ ഒരാൺകുഞ്ഞിനെത്തന്നെ പ്രസവിച്ചു. കൊഴുത്തുരുണ്ടു് കനകക്കട്ടപോലുള്ള ആ ഓമനക്കുഞ്ഞു് കമലാലയംബംഗ്ലാവിനൊരു മണിവിളക്കുപോലെ വളന്നുവന്നു. ആനന്ദത്തൊട്ടിലിൽ ആലോലമാടിയാണു് ആ കുഞ്ഞു വളന്നതെങ്കിലും അവശലോകത്തിനു് ഒരാലംബമായിരുന്ന ആ കുമാരൻ. തന്റെ ഓമനപ്പുത്രനായ രാമചന്ദ്രനെന്താവശ്യപ്പെട്ടാലും അതു് സാധിച്ചതിനു ശേഷമല്ലാതെ കുറുപ്പിനു മറവു കായ്ങ്ങളില്ല. അയാഥംക്കു് ഒരുമാതിരി തിരിച്ചറിവുണ്ടായ കാലംമുതൽ തങ്ങളുടെ ആശ്രിതരായ ജോലിക്കാരുടെ വസതികളിൽപോയി അവരുടെ താല്ക്കാലികമായ അവശതകഥംക്കു് തന്നാലാവുംവിധം പരിഹാരംചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. കുറച്ചുകൂടി പ്രായമായപ്പോഥം പിതാവിനോടു ശുപാർശചെയ്തു് അവരുടെ ക്ലേശം കുട്ടിക്കൊടുപ്പിച്ചു. വാസസ്ഥലങ്ങഥം പരിഷ്കരിപ്പിച്ചു. അവരുടെ ആവശ്യാത്ഥം ഒരു പ്രാഥമികപാഠശാലയും ആതുരശാലയും ഏർപ്പെടുത്തി. അവർ സന്തോഷത്തോടെ ജോലിചെയ്തുതുടങ്ങിയപ്പോഥം ഈവക സഹായങ്ങഥം ചെയ്തതിന്റെ ഫലം തന്റെ പറമ്പുകളിലും പാടങ്ങളിലും കുറുപ്പു് കണ്ടുതുടങ്ങി. പക്ഷേ, ചിലർ ശ്രദ്ധമായി രാമചന്ദ്രനു് ഒരു സർട്ടിഫിയ്ക്കറു നൽകിയിരുന്നു:—

"ഈ കുരുത്തംകെട്ട കമ്മ്യൂണിഷ്ട്ടുചെറുക്കൻ കാരണം ബാക്കിയൊള്ളോരെക്കണ്ടാലു് പണിക്കാരു ക്രുട്ടാക്കാ

തായി. തന്തേം കാന്നോമ്മാരും നേടീതു മുഴവനും മുടിയ്ക്കാ
ണ്ടെറന്ന ദുസ്സന്താനം."

സ്കൂൾഫൈനൽ പാസ്സായതിനുശേഷം കുറുപ്പിന്റെ ഒരു വാതരോഗംമൂലം രണ്ടുമൂന്നു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ടേ രാമചന്ദ്രനു കാളേജിൽ ചേരുവാൻ പറ്റിയുള്ളു. ശ്യാമളയും രാമചന്ദ്രനും തമ്മിൽ വിവാഹവാഗ്ദത്തം നടന്നു് രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുറുപ്പു് പുത്രനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—

"കുഞ്ഞേ! നിന്റെ പരീക്ഷ കഴിഞ്ഞു് വന്നാലുടനെ ഞാനും അമ്മയും ഒരു തീർത്ഥയാത്രനടത്തുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുകയാണു്. അതു കഴിഞ്ഞു വന്നാൽ നിന്റെ കല്യാണം നടത്തണം. നീതന്നെ വധുവിനേയും നിശ്ചയിച്ചോളൂ. ഞങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചിട്ടു് നിനക്കു ബോധിച്ചില്ലെന്നു വരേണ്ട."

ഈ സന്തോഷവാർത്ത അപ്പോൾതന്നെ ശ്യാമളയെ അറിയിക്കുന്നതിനു് രാമചന്ദ്രനാശിച്ചുവെങ്കിലും പരീക്ഷ വളരെ അടുത്തിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇനി അതു കഴിഞ്ഞിട്ടാകാമെന്നയാൾ നിശ്ചയിച്ചു.

അദ്ധ്യായം എട്ടു്

പരീക്ഷയെല്ലാം അവസാനിച്ച ദിവസം, വിശപ്പും ക്ഷീണവുമെല്ലാമുണ്ടെങ്കിലും സമാധാനത്തോടുകൂടി ശ്യാമള പൂമുറ്റത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചു. അവിടെ എത്തിയപ്പോൾ അന്നു തന്റെ മാതാവിന്റെ മുഖത്തൊരു പ്രത്യേകപ്രസന്നത കണ്ടുവെങ്കിലും അതിന്റെ കാരണം അന്വേഷിയ്ക്കുവാൻ പിന്നീടാകാം എന്നു നിശ്ചയിച്ചു് അവൾ തന്റെ വിശപ്പും

ദാഹവും തീർക്കുന്നതിനായി പോയി. പിന്നീടതേപ്പറ്റി വിസ്മരിക്കുകയുംചെയ്തു. രാത്രി സുകുമാരനും വേലക്കാരുമെല്ലാം ഉറങ്ങുന്നതിനായി പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മീനാക്ഷിയമ്മ മകളോടുകൂടി തന്റെ മുറിയ്ക്കകത്തുകയറി കതകടച്ചശേഷം പുത്രിയെ സമീപത്തു പിടിച്ചിരുത്തി നെറ്റിയിൽ ചുംബിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു:—

"എന്റെ തങ്കം-ഭാഗ്യവതിയാണു്."

ശ്യാമള:—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) എന്താണമ്മേ ഇന്നു ലക്ഷണങ്ങളും മറവും പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്?

മീനാക്ഷി:—നിനക്കു് ഞാനൊരു കല്യാണം നിശ്ചയിച്ചു.

ശ്യാമള:—ഇത്ര പെട്ടെന്നോ?

മീനാക്ഷി:—പെട്ടന്നൊന്നുമല്ല. മറന്നാളേ ദിവസം നിശ്ചയിയ്ക്കുകയുള്ളൂ.

ശ്യാമള:—അമ്മ കായ്മയിട്ടു പറയുകയാണോ?

മീനാക്ഷി:—അല്ല, കളി. നീ വ്യസനിയ്ക്കുകേം മറവും വേണ്ട. അയാളെ കണ്ടാൽ നീ ഓടിച്ചെന്നു് അയാളുടെ കഴുത്തിൽ തൂങ്ങും. എനിക്കു കണ്ടിട്ടു് മതിയായില്ല. അതുകൊണ്ടല്ലേ നിന്നോടു ചോദിയ്ക്കുകേംക്രൂടി ചെയ്യാതെ ഞാൻ സമ്മതിച്ചു് വാക്കുകൊടുത്തതു്!

ശ്യാമള:—ദൈവമേ! ചതിച്ചോ?

മീനാക്ഷി:—(ദേഷ്യം സഹിയ്ക്കാതെ) എന്തു്! ചതിച്ചെന്നോ? നീ വിചാരിക്കുന്നമാതിരിയൊന്നുമല്ല കായ്മ. കണ്ടാൽ പരമസുന്ദരൻ. നല്ല ശമ്പളം. നല്ല സ്വഭാവം. ഒന്നാന്തരം തറവാട്ടു്.

ശ്യാമള:—കുറേക്കൂടി ഗുണഗണങ്ങളുണ്ടായാലും അയാളെ എനിയ്ക്കു വേണ്ടാ.

മീനാക്ഷി:—പിന്നെ നിനക്കാരാ വേണ്ടതു്? കമലാലയത്തിലെ രാമചന്ദ്രനായാലോ?

ഈ വിഷമാവസ്ഥയിലും ശ്യാമള ചിരിച്ചുപോയി. അതു കണ്ടപ്പോൾ വർദ്ധിച്ചുദ്ദേഷ്യത്തോടെ മീനാക്ഷിയമ്മ പറഞ്ഞു:

"ങാഹ്ാ—അപ്പോൾ അതാണു് നീ മോഹിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നതല്ലേ? എന്റെ പെണ്ണേ! അത്യാഗ്രത്തിനും വേണമൊരതിരു്. അതിനേതോ ഭാഗ്യംചെയ്ത തള്ളേടെ വയറ്റിലൊരു പെണ്ണു പിറന്നിട്ടുണ്ടു്."

ശ്യാമള:—അമ്മേ! ആ ഭാഗ്യംചെയ്ത തള്ള അമ്മയല്ലെന്നാരുകണ്ടു?

മീനാക്ഷി:—എന്റെ പെണ്ണേ! നിനക്കു ഭ്രാന്തുതന്നെയാണു്. ഇതിപ്പഴു് "അരിമണിയൊന്നു കൊറിയ്ക്കാനില്ല തരിവളയിട്ടു കിലുക്കാൻ മോഹം" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെയായി. എന്റെ മോളേ! നിന്നെപ്പോലെ സൌന്ദര്യമുള്ള കുട്ടികളെ വേറെ കാണാൻ കിട്ടുകയില്ല. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ടു് വല്ല ഫലവുമുണ്ടോ? അവരു് വലിയ കുബേരന്മാരല്ലേ? അവക്കുത്തരം ഒരു പെണ്ണിനെയല്ലേ അവരന്വേഷിയ്ക്കുകയുള്ളൂ?

ശ്യാമള:—അദ്ദേഹം അങ്ങനെ പണംകൊതിയ്ക്കുന്ന ആളല്ലമ്മേ. ഇങ്ങനെ എല്ലാ ഗുണങ്ങളും തികഞ്ഞ ഒരു മനുഷ്യനെ കാണാൻ പ്രയാസമാണു്.

മീനാക്ഷി:—മോളേ! നീയദ്ദേഹത്തെയറിയുമോ?

ശ്യാമള:—ഞാനറിയും. എന്നെയല്ലാതെ മറാരേയുമദ്ദേഹം കല്യാണം കഴിക്കുകയുമില്ല.

മീനാക്ഷി:—ആരാ മോളേ, കമലാലയത്തിലെ രാമചന്ദ്രനോ?

ശ്യാമള:—അതെയമ്മേ. അപ്പോഴേയ്ക്കും വേണ്ടാത്ത കലുമാലുകളെല്ലാമമ്മയുണ്ടാക്കിവച്ചല്ലോ. എന്തു കഷ്ടമാണു്.

മീനാക്ഷി:—എന്റെറ പൊന്നുമക്കളേ! അമ്മയിതു വല്ലതുമറിഞ്ഞോ? എന്റെറ കുഞ്ഞു് രാജകുമാരിയുടെ പദവിയിലിരിക്കുമെന്നാണു് നിന്റെറ ജാതകമെന്നു് നിന്റെറ അച്ഛനൊള്ളപ്പം പറയാറുണ്ടു്; എന്നാലുമതിങ്ങനെയൊക്കുമെന്നു ഞാനറിഞ്ഞില്ല.

ശ്യാമള:—ഓ! ജാതകം. ഇതുവരെ ആ ജാതകത്തെപ്പറ്റി ഓർത്തില്ല. ഇനി ചെയ്തുവച്ച കുരുത്തക്കേടിനെന്തു വേണമെന്നാ ജാതകത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്?

മീനാക്ഷി:—നമുക്കീ വിവരം സുകുമാരനോടു പറയാം.

ശ്യാമള:—അയ്യോ. മിണ്ടിയേക്കല്ലെ. പരീക്ഷ കഴിഞ്ഞതു് അച്ഛനോടനുവാദം വാങ്ങുന്നതുവരെ ആരേയുമറിയിക്കരുതെന്നാണു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്.

മീനാക്ഷി:—ദൈവമേ! ഇനിയെന്തുചെയ്യും? ആ ശാരദയുമില്ലല്ലോ ഇവിടെ?

ശ്യാമള:—വലിച്ചുവച്ച സ്വയംകൃതാനർത്ഥമല്ലേ? ആ ശാരദ വരട്ടെയെന്നെങ്കിലും പറയാമായിരുന്നില്ലെ?

മീനാക്ഷി:—അപ്പുഴേയ്ക്കുമയാൾക്കു ധൃതിയായില്ലേ? അതിനു നമുക്കൊരു കായ്യംചെയ്യാം. ചിറ്റപ്പന്റെറ എഴുത്തുവന്നിട്ടു രണ്ടുമൂന്നു മാസമായില്ലേ? ഇപ്പോഴദ്ദേഹത്തിനു സുഖമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു വേഗമങ്ങോട്ടു ചെല്ലുവാനെഴുത്തുവന്നിരിക്കുന്നുവെന്നു സുകുമാരനോടു പറ

ഞ്ഞിട്ട മദ്രാസിലേയ്ക്കു പോകാം. ആ കുഞ്ഞിന്റെ പരീക്ഷയെല്ലാം കഴിഞ്ഞിട്ടു നമുക്കിങ്ങു വന്നാൽമതി.

ശ്യാമള:—അദ്ദേഹത്തെ പോകുന്ന വിവരമൊന്നറിയിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല. ഇന്നു പരീക്ഷതുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ദിവസമായതുകൊണ്ടു കാളേജിലാണ്. ശാരദയാണെങ്കിൽ ജോലിസ്ഥലത്തുമില്ല.

മീനാക്ഷി:—നമുക്കവിടെ ചെന്നിട്ടു രണ്ടാഴ്ചക്കുമെഴുതാം.

ശ്യാമള:—അതെ, ഏതായാലും പോകാം. നമ്മൾ മടങ്ങിവരുന്നതുവരെ വേലക്കാരി അവളുടെ വീട്ടിൽപോയി താമസിക്കട്ടെ. രാമനിവിടെയെല്ലാം നോക്കിക്കൊള്ളട്ടെ. അയാളുടെ വീടടുത്തായതുകൊണ്ട് അവിടെ പോയി ഉണ്ണാമല്ലോ. നമുക്കു വീടെല്ലാം പൂട്ടിതാക്കോലുംകൊണ്ടു പോകാം.

ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട് രണ്ടാളുമുറങ്ങുവാൻ കിടന്നുവെങ്കിലും ഉറക്കം രണ്ടാളുടേയും സമീപത്തേയ്ക്കു പോലും എത്തിനോക്കിയില്ല. അടുത്തദിവസം രാവിലെ മീനാക്ഷിയമ്മ സുകുമാരനോടു പറഞ്ഞു:—

"എന്റെ കുഞ്ഞേ! ശ്യാമയുടെ ചിറ്റപ്പനെന്തോ സുഖക്കേടാണെന്നും അവളെ കാണുവാനാവശ്യപ്പെട്ടുന്നു എന്നുംപറഞ്ഞെഴുത്തുവന്നിരിക്കുന്നു. അവളിന്നലെ രാത്രി മുഴുവനും അതുംപറഞ്ഞു കരച്ചിലായിരുന്നു."

സുകുമാരൻ:—കത്തെപ്പോൾ വന്നു?

മീനാക്ഷി:—ഇന്നലെയവളു സ്കൂളീന്നു വരുന്നവഴി കിട്ടി.

സുകു:—അതിനു കരയുന്നതെന്തിനാണ്? മദ്രാസിലേയ്ക്കു പോകണം. മറന്നാൾ പോകാം. നാളെ അവർ വരുമല്ലോ.

മീനാക്ഷി:—അയ്യോ! ഇന്നുതന്നെ പോകണം. അക്കാര്യം വന്നിട്ടാകാം.

സുകു:—എന്നാൽ ഞാനവരോടൊന്നുപോയി പറഞ്ഞിട്ടു വരാം. അമ്മച്ചി വേഗം യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങിക്കൊള്ളൂ.

മീനാക്ഷിയമ്മയും ശ്യാമളയും സുകുമാരനോടുകൂടി മദ്രാസിലെത്തി. അപ്പോഴാണ് അവർ അതുകെ അവരന്നു പോയതു്. ശ്യാമയുടെ ചിറ്റപ്പൻ മരിച്ചിട്ടു രണ്ടരമാസം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായുണ്ടായിരുന്ന സകലതും വിറ്റുപെറുക്കി ഭാര്യ സ്വദേശത്തേയ്ക്കും പോയി. അവിചാരിതമായേറ്റ ഒരു പ്രഹരം, എന്നുപറഞ്ഞാൽ പോരാ അതികഠിനമായ ഒരു പ്രഹരമായിരുന്നു അവർക്കീ വാർത്താശ്രവണം. അവരുടെ അതികഠിനമായ സങ്കടം കണ്ടപ്പോൾ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നവരിലൊരാൾ പറഞ്ഞു:

"അദ്ദേഹം സുഖക്കേടു കലശലായപ്പോൾമുതൽ ശ്യാമയെ കാണണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. കത്തയച്ചിട്ടും കമ്പിയടിച്ചിട്ടും നിങ്ങൾ വന്നില്ലെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ എല്ലാപേരോടും പറഞ്ഞിരുന്നതു്. അവർ മഹാദുഷ്ടയാണ്. സ്വത്തു വല്ലതും നഷ്ടപ്പെട്ടേക്കുമെന്നു ഭയന്നാണ് അവർ നിങ്ങളെ ഒന്നുമറിയിക്കാതിരുന്നതു്."

ശ്യാമ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—

"ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു സ്വത്തും വേണ്ട, ചിറ്റപ്പന്റെ അവസാനസമയത്തൊന്നു കണ്ടാൽമാത്രം മതിയായിരുന്നു."

സുകു:—അപ്പോൾപിന്നെ ഇപ്പഴീ എഴുത്തയച്ചതാരാണ്?

മീനാക്ഷി:—അവരവിടെ ചെന്നതിനുശേഷം നമ്മളിക്കാര്യം മറിവാൻവേണ്ടി എഴുതിയതായിരിക്കും.

സുകു:—ഇനിയെന്തുവേണം?

മീനാക്ഷി:—ഇന്നെവിടെയെങ്കിലും താമസിച്ചിട്ടു രാവിലെ മടങ്ങിപ്പോകണം.

ഭർത്തൃസഹോദരന്റെ മരണവാർത്ത മീനാക്ഷിയമ്മയെ തീരെ അവശയാക്കിക്കളഞ്ഞു. ഈ ലോകത്തിൽ അവൾക്ക് ആകെയുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ബന്ധുവായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ആ ഏകബന്ധുവും നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതേതുടർന്നുണ്ടായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ പെരുമാറ്റം അതിലും കഠിനം. താനും തന്റെ കുഞ്ഞുംപോലെ അനാഥരും ദുഃഖിതരുമായി ലോകത്തിലാരുമില്ലെന്നവൾക്കു തോന്നി. പാവം, മീനാക്ഷിയമ്മ അന്നു യാതൊരാഹാരവും കഴിച്ചില്ല. രാത്രി രണ്ടുമൂന്നുപ്രാവശ്യം അവർ കക്കൂസിൽപോകുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ശ്യാമളയ്ക്കും പരിഭ്രമമായി. രാവിലെ അവർ ജഗൽപുരത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചു. എന്നാൽ കുഞ്ഞുപുരമെന്ന സ്ഥലത്തെത്തിയപ്പോഴേയ്ക്ക് മീനാക്ഷിയമ്മയ്ക്ക് വയറ്റിൽവേദനയും അതിസാരവും വർദ്ധിക്കയാൽ അവരവിടെയുള്ള ഒരു സത്രത്തിൽ കയറി താമസിച്ചു. ആ സത്രത്തിലെ വാച്ചർ സൽസ്വഭാവിയും സമർത്ഥനുമായ ഒരു യുവാവായിരുന്നു. അയാളുടനേ പോയി ഡാക്ടറെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. അദ്ദേഹം എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ സുഖക്കേട് ഒന്നിനൊന്നു വർദ്ധിച്ചതേയുള്ളൂ. ശ്യാമള വല്ലാതെ പരിഭ്രമിച്ചു. അവളുടെ കണ്ണുകൾ തോരുകയോ അവൾ യാതൊരാഹാരവും കഴിക്കുകയോ ചെയ്യാതായി. വാച്ചർക്ക് ആ സാധുകുമാരിയോട് വളരെ വാത്സല്യം തോന്നി. അയാളും സുകുമാരനും അവളെ പലവിധത്തിലുമാശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷേ, ഫലമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. . സുകുമാരനവളുടെ സഹോദരനാണെന്നാണ് വാച്ചർ ആദ്യം വിചാരിച്ചതു്. എന്നാൽ പിന്നീടുള്ള പെരുമാറ്റത്തിൽനിന്ന് അയാളവരുടെ രക്തസംബന്ധികളിലാരുമല്ലെന്ന് വാച്ചർ അനുമാനിച്ചു. അതുമുതൽക്ക് ആ സാധുസ്ത്രീകളുടെ കാര്യത്തിൽ വാച്ചർ മധുസൂദനൻനാ

യർ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചു. വാച്ചർ നല്ല ആരോഗ്യവാനും സുമുഖനുമായ ഒരു യുവാവായിരുന്നതിനാൽ അയാൾ ഈ സ്ത്രീകളിൽ, വിശിഷ്യ ശ്യാമളയിൽ അനുകമ്പ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതു് സ്വകുമാരനത്ര ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. അയാളതേസംബന്ധിച്ചു് ഒന്നും സംസാരിച്ചില്ലെങ്കിലും അയാളുടെ മനോഗതം വാച്ചർക്കു മനസ്സിലായി. വാച്ചർക്കു് അപ്പോഴൊരു തമാശയാണു് തോന്നിയതു്. മനുഷ്യത്വമുള്ള ആ മനുഷ്യൻ മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ കായ്ത്തിൽ ക്രൂരത ശ്രദ്ധിച്ചതേയുള്ളൂ. ആരെല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടും അവർക്കു യാതൊരാശ്വാസവും കിട്ടിയതുമില്ല. ഇങ്ങനെ ദിവസം അഞ്ചു കഴിഞ്ഞു. ആറാംദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞു് ഒരു മൂന്നുമണിയോടടുത്തു മീനാക്ഷിയമ്മ ശാന്തസ്വരത്തിൽ മകളെ വിളിച്ചു. സുഖക്കേടു തുടങ്ങിയതിൽപിന്നെ അവർക്കു് അല്പമൊരാശ്വാസംകാണുന്നതപ്പോഴാണു്. എങ്കിലും ഒരു ശ്വാസതടസ്സമുണ്ടായിരുന്നതിനാലവർക്കധികം സംസാരിക്കുവാൻ വയ്യായിരുന്നു. ശ്യാമള അവരുടെ അടുത്തുചെന്നിരുന്നു് ദേഹത്തിൽ മെല്ലെ തലോടിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു:—

"ഇപ്പോൾ കുറച്ചു സുഖം തോന്നുന്നുണ്ടോ അമ്മേ?"

മീനാക്ഷി:—കുഞ്ഞേ! എഴുത്തയച്ചോ?

മീനാക്ഷിയമ്മ മകളെ വിളിക്കുന്നതു കേട്ടപ്പോൾ വാച്ചറും സുകുമാരനും അവരുടെ സമീപം വന്നു നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ശ്യാമള മറുപടിപറഞ്ഞു:—

"ഇല്ലമ്മേ! ഞാനെന്തുചെയ്യും?"

മീനാക്ഷി:—തങ്കം! അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യുമോ?

ശ്യാമള മിണ്ടിയില്ല.

മീനാക്ഷിയമ്മ വീണ്ടും പറഞ്ഞു:—

"ദൈവമേ! ഒന്നു കണ്ടിരുന്നെങ്കിൽ."

അവരുടെ ശ്വാസവികാരം ക്രുടിക്രുടി വന്നതിനാൽ സംസാരിക്കുവാൻ വയ്യാതായി. സുകുമാരൻ ചോദിച്ചു:—

"ആരെ കാണുന്നതിനാണു ശ്യാമേ! അമ്മച്ചി ആവ ശ്യപ്പെട്ടുന്നതു?"

അവൾ കരഞ്ഞതല്ലാതെ ശബ്ദിച്ചില്ല. മീനാക്ഷിയ മ്മയുടെ ശ്വാസവികാരം വളരെ വർദ്ധിച്ചു. അവർ പുത്രി യുടെനേരെ നോക്കി കണ്ണുനീരൊഴുക്കിക്കൊണ്ടു് വളരെ വിഷമത്തോടെ പറഞ്ഞു:—

"മോളേ! നീയെങ്ങിനെ അവിടെയെത്തും? സുകു മാരാ! എന്റെ കുഞ്ഞിനെ...വീട്ടിൽ...എത്തിക്കണം... മക്കളേ!...നിന്നെ...ദൈവം....രക്ഷിക്കും...അമ്മ...പോ... ക...ട്ടെ?"

അവരുടെ സംസാരം നിലച്ചു. കണ്ണുകളടഞ്ഞു. ശ്യാമള കട്ടിലിൽനിന്നു്, പെട്ടെന്നു താങ്ങിയ വാച്ചറുടെ കൈകളിലേയ്ക്കു പതിച്ചു.

അദ്ധ്യായം ഒൻപതു്

പരീക്ഷ കഴിഞ്ഞു ബംഗ്ലാവിലെത്തിയ രാമചന്ദ്രൻ മാതാപിതാക്കന്മാരെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചശേഷം അപ്പോൾതന്നെ പൂമുറ്റത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചു. തന്റെ വിവാഹത്തെ സംബ ന്ധിച്ചു പിതാവു പറഞ്ഞതായ വിവരങ്ങൾ ശ്യാമളയെ അ റിയിച്ചു് അവളുടെ അപ്പോഴത്തെ മുഖഭാവം കണ്ടാനന്ദിക്ക ണം. താൻ മകളെ കല്യാണംകഴിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചതാ

യറിയുമ്പോൾ അവളുടെ അമ്മയ്ക്കുണ്ടാകുന്ന ആഹ്ലാദം കണ്ടു പുളകംകൊള്ളണം. ഇങ്ങനെ പലേ സുന്ദരസ്വപ്നങ്ങളും കണ്ടുകൊണ്ടു പൂമുറ്റത്തെത്തിയ ആ യുവാവിനെ സ്വാഗതംചെയ്തത് പൂട്ടിയിട്ടിരുന്ന കെട്ടിടമായിരുന്നു. പറമ്പിലെന്തോ ചെയ്തുകൊണ്ടു നിന്നിരുന്ന രാമനെ വിളിച്ചു യുവാവു ചോദിച്ചു:—

"ഈ കെട്ടിടമെന്താണ് പൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്നത്?"

രാമൻ:—ഇവിടെയുള്ളവരെല്ലാം മദിരാശിയ്ക്കു പോയിരിക്കുകയാണ്.

രാമചന്ദ്രൻ:—എന്തിനു?

രാമൻ:—കുഞ്ഞിന്റെ ചിറ്റപ്പനു സുഖക്കേടാണെന്നെഴുത്തു വന്നിട്ട്.

രാമചന്ദ്രൻ:—ശ്യാമയ്ക്കങ്ങനെ ഒരു ചിറ്റപ്പനുണ്ടോ?

രാമൻ:—ഉണ്ട്. വല്യങ്ങനെ മരിച്ചുപ്പഴിവിടെ വന്നിരുന്നു. പിന്നെ വന്നിട്ടില്ല.

രാമചന്ദ്രൻ:—അവരെല്ലാമിനിയെന്നുവരും?

രാമൻ:—എന്നുവരുമെന്നറിഞ്ഞൂടാ.

രാമചന്ദ്രൻ:—എന്നാണു പോയത്?

രാമൻ:—പോയിട്ടൊരാഴ്ച കഴിഞ്ഞു.

രാമചന്ദ്രൻ:—ക്ഷത്തിൽ പോയിരിക്കുന്നതാരാണ്?

രാമൻ:—സുകുമാരൻ കൊച്ചങ്ങനാണ്.

അത്യധികമായ നിരാശയോടെ രാമചന്ദ്രൻ തിരിച്ചു പോയി.

ആഴ്ച ഒന്നുകൂടി കഴിഞ്ഞു. ശാരദ പൂമുറ്റത്തെത്തി. അവൾ രാമനോടു ചോദിച്ചു മീനാക്ഷിയമ്മയും മറ്റും

പോയ വിവരം മനസ്സിലാക്കി. അനന്തരം അവൾ പറഞ്ഞു:

"അദ്ദേഹത്തിനു സുഖക്കേടു കൂടുതലായതുകൊണ്ടായിരിക്കുമവരിതുവരെ വരാതിരുന്നതു്. ദൈവമേ! ആ കുട്ടിക്കിനി ആകെ ഒരു ബന്ധുവുള്ളതാണദ്ദേഹം."

രാമൻ:—എന്തെങ്കിലും കുഴപ്പമില്ലെങ്കിൽ തീർച്ചയായും ഇതുയും വൈകുകയില്ലായിരുന്നു. വന്നിട്ടു് കുഞ്ഞിന്റെ കല്യാണം നടത്തേണ്ടതല്ലേ?

ശാരദ:—കുഞ്ഞിന്റെ കല്യാണമോ? ഏതു കുഞ്ഞിന്റെ കല്യാണം?

രാമൻ:—ശ്യാമളക്കുഞ്ഞിനെ കല്യാണം കഴിപ്പിയ്ക്കുവാൻ സുകുമാരൻ കൊച്ചുങ്ങുന്നു് ഇവിടെ ഒരാളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. ഞായറാഴ്ച കല്യാണനിശ്ചയം നടത്തണമെന്നും പറഞ്ഞിരുന്നു. അപ്പൊഴാ വെള്ളിയാഴ്ച എഴുത്തുവന്നതു്. ശനിയാഴ്ച പോകുകേംചെയ്തു.

ശാരദ:—ഏതാണാളു്?

രാമൻ:—ദൂരെ എങ്ങാണ്ടോ ഒള്ളതാണെന്നും കടലാസുകമ്പിനിയിൽ ജോലിയാണെന്നുമൊക്കെ പറയുന്നതു കേട്ടു. പക്ഷേ, അയാൾം സുകുമാരൻകൊച്ചുങ്ങുന്നിന്റെകൂടെ ഷാപ്പീന്നുവരണതു ഞാൻ പലപ്പൊഴും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്.

ശാരദ:—എന്നിട്ടു് പിന്നെ അക്കാര്യം രാമൻനായർ അമ്മച്ചിയോടു പറയാതിരുന്നതെന്താണു്?

രാമൻ:—എന്റെ കുഞ്ഞേ! എനിക്കു പിന്നെ ഇവിടെ പൊറുക്കണോ? അമ്മച്ചി അപ്പഴേചെന്നു കൊച്ചുങ്ങുന്നിനോടു പറയില്ലേ? ഞാൻ കുഞ്ഞുവന്നിട്ടു് കുഞ്ഞിനോടും ശ്യാമളക്കുഞ്ഞിനോടും പറയണമെന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പഴാ അവരു പോയതു്.

ശാരദ:—ശ്യാമളയ്ക്ക് അക്കായ്യം ഇഷ്ടമായോ?

രാമൻ:—ആ കുഞ്ഞു് ഇക്കായ്യമൊന്നും അറിഞ്ഞിട്ടേയില്ല.

ശാരദ:—എന്നേയും അറിയിച്ചില്ലല്ലോ.

രാമൻ:—കുഞ്ഞിന്റെ മേൽവിലാസം അറിഞ്ഞുക്രൂടാഞ്ഞിട്ടാ എഴുത്തയയ്ക്കാഞ്ഞതു്. പിന്നെ കുഞ്ഞേ! അവരു പോയി ഒരാഴ്ചകഴിഞ്ഞപ്പഴാ, കമലാലയത്തിലെ കൊച്ചുങ്ങന്നിവിടെ വന്നു് ഇവിടെയുള്ളവരെവിടെ പോയെന്നൊക്കെ ചോദിച്ചു.

ശാരദ:—ആരു്, രാമചന്ദ്രനോ?

രാമൻ:—അതെ.

ശാരദ:—അദ്ദേഹം വല്ലയിടത്തും പോകുന്നവഴി ഈ വീട്ടുപൂട്ടിയിട്ടിരിയ്ക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടു് ഇവിടെ കയറി ചോദിച്ചതായിരിയ്ക്കും.

രാമൻ:—അതെ, ആയിരിയ്ക്കും.

ശാരദ:—എന്നാൽ ഞാൻ ഇപ്പോഴുതന്നെ പോകുകയാണു്. അവർ വരുമ്പോഴും പഴയ മേൽവിലാസത്തിൽ എനിക്കു കത്തയയ്ക്കുവാൻ പറയണം.

രാമൻ:—പറയാം.

ശാരദ മടങ്ങിപ്പോയി.

മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ സംസ്കാരാദികർമ്മം വാച്ചറുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ വളരെ ഭംഗിയായി നടന്നു. അന്നുതന്നെ ശ്യാമയ്ക്ക് അതികഠിനമായ പനി തുടങ്ങി. സാധുവായ ആ കുട്ടിയുടെ സ്ഥിതിയോർത്തു് വാച്ചറുടെ ഹൃദയം നീറി. മീനാക്ഷിയമ്മ മരിച്ചയന്നു് അവിടെ വന്നുകൂടിയവരിൽ ശ്യാമളയുടെ സങ്കടംകണ്ടു് കരയാത്തവർ ചുരുക്കമായിരുന്നു. എന്നാൽ സുകുമാരന്റെ മുഖത്തു് ഒരു സംതൃപ്തിയാണു്

കളിയാടിയതു്. തന്റെ ആഗ്രഹസാദ്ധ്യത്തിലുള്ള പ്രതിബന്ധങ്ങളെല്ലാം അകന്നതിലുള്ള ആശ്വാസമാണയാളുടെ മുഖത്തു് നിഴലിച്ചതു്. ഈ സംഗതികളെല്ലാം വാച്ചർ സൂക്ഷിച്ചുമനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വാച്ചക്കു് ശങ്കരപ്പണിക്കരെന്നു പേരായ ഒരു സ്നേഹിതനുണ്ടായിരുന്നു. വളരെ സമർത്ഥനായ അയാളെ വാച്ചക്കിവരെപ്പറ്റി അറിയാവുന്നിടത്തോളം സംഗതികൾ ധരിപ്പിച്ചു സുകുമാരനെ സദാ സൂക്ഷിയ്ക്കുന്നതിനു് ഏർപ്പാടുചെയ്തു. മീനാക്ഷിയമ്മയെ ചികിത്സിച്ചിരുന്ന ഡാക്ടർതന്നെയാണു് ശ്യാമളയേയും ചികിത്സിച്ചിരുന്നതു്. കൈയിലുള്ള പണമെല്ലാം തീർന്നതിനാൽ സുകുമാരൻ മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ സുഖക്കേടുകാലത്തുതന്നെ അവരുടെ ആഭരണങ്ങൾ കുറെയെല്ലാം വിറ്റു. ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നതു് സംസ്കാരാവശ്യത്തിലേയ്ക്കും വിറ്റു. പണത്തിന്റെ ഏറിയഭാഗവും മദ്യഷാപ്പിലാണു് ചിലവായിരുന്നതു്. ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും ശ്യാമളയുടെ രോഗം കഴിയുന്നതുംവേഗം സുഖപ്പെട്ടുവാനയാൾ ഹൃദയപൂർവ്വമാശിച്ചു. അവൾക്കെന്തെങ്കിലുമാപത്തു നേരിട്ടാൽ അവളുടെ സ്വത്തുക്കളിലൊരു പൈസപോലുമയാൾക്കു കിട്ടുകയില്ലല്ലോ. മാത്രമല്ല, അപൂർവ്വസുഷമാധാമമായ അവളെ ഇനി തടസ്സംകൂടാതെ തനിക്കു കിട്ടുകയും ചെയ്യുമല്ലൊ. മീനാക്ഷിയമ്മയുടെ അന്ത്യസമയത്തു് അവരും പുതിയുമായുണ്ടായ സംഭാഷണത്തിന്റെ സാരമയാൾക്കു മനസ്സിലായില്ലെങ്കിലും തന്മൂലം ചില സംശയങ്ങളയാൾക്കു ജനിച്ചിരുന്നു. ശ്യാമള പനിയുടെ ശക്തിയാൽ പലതും പിച്ചുപറയുന്ന കൂട്ടത്തിലൊരുദിവസമിങ്ങനെ പറഞ്ഞു:

"ഉവ്വമ്മേ! രാമചന്ദ്രൻ രക്ഷിക്കും. സുകുമാരൻചേട്ടനെ അറിയിക്കല്ലെ. മദ്രാസിൽ പോകാം. പരീക്ഷയാണു്. അവിടെയില്ല. അയ്യോ! സുകുമാരൻ ദുഷ്ടൻ. ഉപദ്രവിക്കുന്നു. ഓടിവരൂ." പിന്നീടവൾ മയങ്ങി. അവളുടെ ഈ

വാക്കുകളിൽ സുകുമാരൻ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതു കാണുകയാൽ വാച്ചറയാളുടെ മുഖത്തേയ്ക്കു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. വാച്ചർ നടുങ്ങിപ്പോയി. സുകുമാരന്റെ അപ്പോഴത്തെ മുഖഭാവം അത്ര ഭയങ്കരമായിരുന്നു. സുകുമാരനപ്പോൾതന്നെ അവിടുന്നെഴുന്നേറ്റുപോയി എന്തൊക്കെയോ എഴുതുന്നതു വാച്ചർ കണ്ടു. എഴുതുന്ന സമയത്തു് അയാളുടെ കണ്ണിൽ നിന്നു തീ പറക്കുന്നതുപോലെ വാച്ചർക്കു തോന്നി. ശ്യാമളയുടെ പനിയുടെ ഉഗ്രത ഒരാഴ്ചകഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുറഞ്ഞു. മധുസൂദനൻനായരും സ്നേഹിതനും രാത്രി മുഴുവനും ഉറക്കമിളച്ചു് അവളുടെ അടുത്തിരിക്കും. സുകുമാരനവർക്കു കൊടുക്കുന്ന മരുന്നുപോലും അവർ ശ്രദ്ധയോടെ പരിശോധിച്ചിരുന്നു. കുറവു കണ്ടുതുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടു്. ശ്യാമളയ്ക്കു വളരെ വേഗം സുഖംകിട്ടി; ഒരാഴ്ചക്രടി കഴിഞ്ഞാൽ കൂളിപ്പിക്കാമെന്നു് ഡാക്ടരൊരുദിവസം പറഞ്ഞപ്പോഴാശ്വാസവുമാനന്ദവും ക്രുതൽ തോന്നിയതു് വാച്ചർക്കായിരുന്നു.

ശ്യാമളയും ക്രുട്ടരും പോയിട്ടു് മാസമൊന്നാകാറായി. ഇതുവരെ അവരുടെ യാതൊരു വിവരങ്ങളുമറിവാൻ സാധിക്കായ്കയാൽ രാമചന്ദ്രൻ വളരെ വിഷമിച്ചു. അയാൾ പലദിവസവും പൂമുറ്റത്തു പടിവരെ പോയിട്ടു് പൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന കെട്ടിടം കണ്ടു് നീറുന്ന ഹൃദയത്തോടെ മടങ്ങിപ്പോന്നു. അയാളെപ്പോഴുമാലോചിയ്ക്കും: "എന്തായാലുമൊരു കത്തെനിക്കയയ്ക്കുമതോ? അവളുടെ വിവരങ്ങളറിയാതിരുന്നാൽ ഞാനിവിടെക്കിടന്നു ദഹിക്കുമെന്നവൾക്കറിയരുതെ? അവൾക്കു വല്ല സുഖക്കേടും പിടിപെട്ടിരിക്കുമോ? മദ്രാസിലേയ്ക്കാന്നു പോകാമെന്നുവച്ചാൽ അച്ഛൻ തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കാരുങ്ങുകയാണു്." ഇങ്ങനെ പലതരത്തിലും ചിന്തിച്ചു വിഷമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ യുവാവിന്റെ കൈയിൽ പരിചാരകൻ ഒരുദിവസം ഒരു കത്തു കൊണ്ടുവന്നുകൊടുത്തു. അയാളതു വളരെവേഗം തുറന്നു വായിച്ചു. അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ രാമചന്ദ്രന്റെ ഭാവമെല്ലാം മാറി.

കത്തു് കൈയിൽനിന്നു താഴെ വീണു. മുഖം വിളറി. സർവ്വാംഗം തളർന്നു' അയാളൊരു കസേരയിൽ വീണു. ഇതെല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടുനിന്നിരുന്ന പരിചാരകൻ പരിഭ്രമിച്ചു് ഒരു വിശറിയെടുത്തയാളെ വീശി. മുഖത്തു വെള്ളംതളിച്ചിട്ടു വിളിച്ചു. രാമചന്ദ്രൻ കണ്ണുതുറന്നു് സ്വല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പറഞ്ഞു:

"എനിക്കൊന്നുമില്ല, പൊയ്ക്കോ."

പരിചാരകൻ പോയ്ക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാമചന്ദ്രൻ വീണ്ടും കത്തെടുത്തു നോക്കിയിട്ടു സ്വയം പറഞ്ഞു:

"പൂമുറ്റത്തു ശ്യാമളാദേവിയെ മാളികയ്ക്കൽ സുകുമാരൻ കല്യാണംകഴിക്കുക! കമലാലയത്തിന്റെ അധിപയും എന്റെ മോഹനറാണിയുമായി ഞാൻ സങ്കല്പിച്ചിരുന്ന അവൾ എന്റെ പരിചാരകസ്ഥാനത്തിനുപോലും യോഗ്യതയില്ലാത്ത ആ സുകുമാരന്റെ പത്നിയായിത്തീരുക! അയാളെസംബന്ധിച്ചു് അവളെന്നോടു ഭാവിച്ചിരുന്ന നീരസമെല്ലാം നാട്യമായിരുന്നില്ലേ? അയാളുമവളും തമ്മിൽ കുട്ടിക്കാലംമുതല്ക്കുള്ള സ്നേഹമാണുപോലും! അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ആദ്യകാലങ്ങളിലവളെന്നോടു് തന്നെ കല്യാണം കഴിയ്ക്കുവാനാശിക്കരുതെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നതു്. എന്നാൽ അവൾക്കെന്നോടു സത്യം ഉറപ്പുപറയാമായിരുന്നില്ലേ? എന്റെ ഉപദ്രവം തട്ടാതിരിപ്പാനാണു് അവർ മദ്രാസിൽ പോയി കല്യാണംനടത്തിയതെന്നല്ലേ എഴുതിയിരിക്കുന്നതു്? ച്ഛെ! അപമാനം! ലജ്ജാവഹം! കഷ്ടം! വഞ്ചകീ! ഭയങ്കരീ! അയ്യോ സ്ത്രീഹൃദയമേ! നിന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നവരേപ്പോലെ മഠയന്മാരീ ലോകത്തിലാരുണ്ടു്? ഹാ! ശ്യാമളേ! നിന്റെ ആ നീലക്കണ്ണുകളിൽ തിളങ്ങിയിരുന്ന നൈർമ്മല്യവും നിന്റെ നിഷ്കാപട്യപ്രകടനങ്ങളും പ്രേമചാപല്യങ്ങളുമെല്ലാം അന്തരംഗത്തിൽ തിളച്ചുമറിയുന്ന കൌടില്യത്തിന്റെ മറുപുറമാണെന്നു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ഏതു കവിഹൃ

ഭയത്തിനും സാദ്ധ്യമായിരുന്നില്ല. അയ്യോ, ശ്യാമേ! നിന്റെ ആ മോഹനവീക്ഷണങ്ങളുടെ അടിയിൽ കാപട്യ ലേശമെങ്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ ഇപ്പോഴും എന്റെ ഹൃദയം സമ്മതിക്കുന്നില്ല. അമൃത വർഷംപോലെ നീ എന്റെ ചെവികളിലേയ്ക്കു പൊഴിച്ചിട്ടുള്ള പ്രേമസല്ലാപങ്ങളിലെ ഓരോ വാക്കുകളും ആലോചിച്ചാണു് ഞാൻ ഇത്രയുംദിവസം നിന്റെ വിരഹസങ്കടം സഹിച്ചതു്. അങ്ങനെയുള്ള എന്നോടു് നീ ഇത്രയും ഘോര വഞ്ചന പ്രവർത്തിച്ച സ്ഥിതിയ്ക്കു് നിന്റെ ജാതിയിലുള്ള ഏതു ശ്രുപത്തെയാണു് വിശ്വസിക്കാവുന്നതു്? വേണമെങ്കിൽ നാളെ ഈ നേരത്തിനു മുൻപു് നിന്നേയും നിന്റെ പ്രിയതമനേയും ഞാൻ ഈ ലോകത്തിൽനിന്നു പറഞ്ഞയയ്ക്കാം. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോജനമെന്തു്? ഈ ലോകം മുഴുവനും നിന്നെപ്പോലുള്ള സ്ത്രീരൂപങ്ങളാൽ നിറഞ്ഞിരിയ്ക്കുകയല്ലേ? ഏതായാലും ഞാൻ ഇനി സ്ത്രീവംശത്തിൽ എന്റെ മാതാവിനെ ഒഴികെ ആരേയും വിശ്വസിക്കുകയില്ല. അവളെ കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ സന്ന്യസിക്കുമെന്നു് അവളോടു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള വാക്കു് സത്യമായിത്തന്നെ പുലരട്ടെ. എന്റേയും അവളുടേയും പ്രവൃത്തികൾ ലോകത്തിനൊരു പാഠമായിത്തീരട്ടെ."

ഇങ്ങനെയെല്ലാം കുറെ പുലമ്പിയശേഷം ആ യുവാവു് ഒരു കസേരയിൽ തളർന്നുകിടന്നു. ആ സമയത്തു് പിതാവു് വിളിയ്ക്കുന്നതായി ഒരു പരിചാരകൻ വന്നറിയിയ്ക്കുകയാൽ രാമചന്ദ്രൻ എഴുന്നേറ്റു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കു ചെന്നു. കുറുപ്പു് മകന്റെ മുഖത്തേയ്ക്കു സൂക്ഷിച്ചൊന്നു നോക്കിയശേഷം ചോദിച്ചു:

"എന്താ കുഞ്ഞേ നീ വല്ലാതിരിക്കുന്നതു്? നിനക്കു സുഖമില്ലേ?"

രാമചന്ദ്രൻ:—ഏയ്, എനിയ്ക്കൊന്നുമില്ല.

കുറുപ്പ്:—നാളെ രാവിലെ അമ്മയും ഞാനും ഗുരുവായൂക്ക് പുറപ്പെടുകയാണു്. അവിടെ തൊഴുതിട്ടേ മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിലേയ്ക്കു പോകുന്നുള്ളു. ഞങ്ങൾ അധികം വൈകാതെ മടങ്ങിവരും. അപ്പോഴേയ്ക്കു നിന്റെ വധുവിനെ നീ നിശ്ചയിച്ചുകൊള്ളണം. ഞങ്ങൾ വന്നാലുടൻ കല്യാണം നടത്തണം.

രാമചന്ദ്രൻ:—അച്ഛാ! ഞാൻ കല്യാണം കഴിക്കുന്നില്ല. എനിക്ക് പെണ്ണും വേണ്ടാ.

കുറുപ്പ്:—എന്തു പറഞ്ഞു? നീ സന്യസിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചുയോ? നീ ഉണ്ടാകുവാൻവേണ്ടി ഞാൻ സഹിച്ച ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ എന്തൊക്കെയാണെന്നു് അറിയാമോ? അതു് നിന്നെ ഒരു സന്യാസിയായിട്ടു കാണാനല്ല.

അദ്ദേഹം അവിടുന്നെഴുന്നേറ്റുപോയി.

അദ്ധ്യായം പത്തു്

ശ്യാമള പനി മാറി കുളിച്ചു. ആഹാരവും രുചിയോടുകൂടി ശരിയ്ക്കു കഴിച്ചുതുടങ്ങി. അനാഥയായ തനിയ്ക്കുവേണ്ടി ഒരു പരിചയംപോലുമില്ലാത്ത വാച്ചർ മധുസൂദനൻ നായർ സഹിക്കുന്ന ബുദ്ധിമുട്ടുകളും സ്നേഹപൂർവ്വം ചെയ്യുന്ന ശുശ്രൂഷകളും ആലോചിച്ചപ്പോൾ അയാളോടുള്ള കൃതജ്ഞതയാൽ അവളുടെ ഹൃദയം നിറഞ്ഞു. എന്നാൽ വാത്സല്യപൂർണ്ണനായ ഒരു ജ്യേഷ്ഠസഹോദരൻ എന്ന നിലവിട്ട് ഒരു വാക്കുപോലും അയാൾ സംസാരിച്ചിട്ടില്ല.

"എത്ര ഹൃദയാലുവായ മനുഷ്യൻ!" അവൾ ആലോചിച്ചു: "ഇരുപത്തിനാലോ ഇരുപത്തിയഞ്ചോ വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള ഈ മനുഷ്യന് മുപ്പത്തിയാറുവയസ്സുള്ള സുകുമാരൻചേട്ടനേക്കാൾ എത്രയോ മഹത്തായ മനുഷ്യത്വമാണുള്ളത്! എനിയ്ക്കും എന്റെ അമ്മയ്ക്കും വേണ്ടി ചെയ്ത ഉപകാരങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചാൽ എത്ര വലിയ കടപ്പാടാണ് എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തോടുള്ളത്? ഇങ്ങനെയൊരു സഹായിയെ കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ ഈ അന്യനാട്ടിൽ ഞങ്ങളുടെ സ്ഥിതി എന്താകുമായിരുന്നു? പോകുന്നതിനു മുൻപ് രണ്ടു നന്ദിവാക്കെങ്കിലുമദ്ദേഹത്തോടു പറയണം. അല്ലാതെ എന്നെക്കൊണ്ടെന്തു സാധിക്കും? എന്റെ അമ്മ! ദൈവമേ!" അവൾ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. പനിവിട്ട നാൾമുതൽ അവൾ തന്റെ മാതാവിനെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ച് മിയ്ക്കപ്പോഴും കരഞ്ഞുപോകും. അവളുടെമേൽ സദാ ശ്രദ്ധചെലുത്തിയിരുന്ന വാച്ചർ ഉടനെ രസകരമായ ഏതെങ്കിലും നോവലെടുത്ത് ശ്യാമള കേൾക്കത്തക്കവിധം വായിച്ചുതുടങ്ങും. അവൾ ശാരദയേയും രാമചന്ദ്രനേയുംപറ്റി ആലോചിച്ചു. ഇത്രകാലമായിട്ടും അവരാരും തന്നെ അന്വേഷിച്ചിവിടെ എത്താത്തതെന്തായിരിക്കും? പക്ഷേ, ഞാനിവിടെയാണെന്നവരെങ്ങനെയറിയും? മദ്രാസ്സിൽ പോയി അന്വേഷിച്ചുകാണും. അവിടെന്നു പോന്നതായറിഞ്ഞു് മറ്റു പലയിടത്തും തിരിയുന്നുണ്ടാവും! പാപിയായ ഞാൻനിമിത്തമെത്രപേർ കഷ്ടപ്പെടുന്നു? ഈ മധുസൂദനൻചേട്ടനെക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനൊരു കത്തയപ്പിയ്ക്കാമെന്നുവച്ചാൽ എങ്ങനെ ഞാനതദ്ദേഹത്തോടു പറയും? പറഞ്ഞാലദ്ദേഹമെന്നെപ്പറ്റി എന്തായിരിക്കും വിചാരിക്കുക? ഇതെല്ലാം സഹിച്ചാലും അദ്ദേഹമെന്നെയന്വേഷിച്ചു വല്ലയിടത്തും പോയിരിക്കുകയാണെങ്കിലോ? ഈശ്വരാ! എന്റെ അമ്മയുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ!" അവൾ വീണ്ടും കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ വാച്ചർ മുറി

യിൽ കടന്നുവന്നിട്ട പറഞ്ഞു: "കുഞ്ഞേ! ഇനിയുമിങ്ങനെ കരഞ്ഞുകരഞ്ഞു് വല്ലതും വരുത്തിവച്ചാൽ ആ സുകുമാരൻ നായർ പണത്തിനുവേണ്ടി ഇനിയെന്തുകൊണ്ടുപോയി വില്ക്കും? യാതൊന്നും ബാക്കിയില്ലല്ലോ."

ശ്യാമള:—അതെല്ലാമിനിയുമുണ്ടാക്കാവുന്നതല്ലേ ചേട്ടാ? ഇനി ഒരിക്കലുമുണ്ടാകാത്തതല്ലേ എനിക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടതു്?

മധു:—കുഞ്ഞേ! നമ്മുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർ എന്നും ജീവിച്ചിരുന്നാൽ കാലനില്ലാത്ത കാലത്തെ അനുഭവം രണ്ടാമതുമുണ്ടാകുകയില്ലേ?

ശ്യാമള:—ചേട്ടാ! ഞങ്ങളും ചേട്ടനും തമ്മിൽ കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിലെന്തോ ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ ഇത്രയും സ്നേഹം ചേട്ടനു ഞങ്ങളോടു് തോന്നുവാനും ഇത്ര വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി സഹിക്കുവാനുമിടയാകുമോ?

മധു:—എന്റെ കുഞ്ഞേ! എനിക്കു് കഴിഞ്ഞജന്മമെന്നൊരിടപാടുതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നോ ആവോ! ഏതായാലും ഈ ജന്മത്തിലെനിക്കു ബന്ധുക്കളാരുമില്ല. പിന്നെ ഒരാൾക്കൊരാപത്തു നേരിടുമ്പോൾ മനുഷ്യത്വമുള്ളവരാരായാലും ചെയ്യുന്നതിൽ കൂടുതലായി യാതൊന്നും ഞാൻ നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ചെയ്തിട്ടില്ല. മനുഷ്യാവസ്ഥയല്ലേ? ഇതുപോലെ വല്ല ആപത്തുകളുമെനിക്കും വരാവുന്നതല്ലേ? ഇന്നു സുകുമാരൻനായർ പുറത്തേയ്ക്കു പോയിട്ടു വരാൻ വളരെ വൈകുന്നുണ്ടല്ലോ. വല്ല ഷാപ്പിലും വീണുപോയിരിക്കുമോ?

ശ്യാമള:—അതാ ഗേറ്റുകടന്നു വരുന്നു. പുറകേ ഒരു സന്ന്യാസിയുമുണ്ടല്ലോ.

മധു:—സന്യാസി ഈ സത്രത്തിൽ താമസിക്കുവാൻ വരുന്നതായിരിക്കും. മുറി ഒഴിവുണ്ടോ എന്നു നോക്കട്ടെ.

വാച്ചർ മുറിയിൽനിന്നു പോയപ്പോൾ സുകുമാരൻ വന്നു് അകത്തേയ്ക്കു കയറി ഒരു ചാരുകസേരയിലിരുന്നു. അപ്പോൾ ശ്യാമള ചോദിച്ചു:—"ചേട്ടൻറെക്രൂടെയൊരു സന്യാസിയെ കണ്ടല്ലോ, അദ്ദേഹമേതാണു്?"

സുകു:—സന്യാസിയോ? എവിടെ?

ശ്യാമള:—ചേട്ടൻറെ പുറകേ ഉണ്ടായിരുന്നു.

സുകു:—ഞാൻ കണ്ടില്ല. സത്രമല്ലേ? പലരുമുണ്ടാകും. പോരെങ്കിൽ സന്ധ്യയായില്ലേ? നിൻറെ ക്ഷീണമെല്ലാമെങ്ങനെയിരിക്കുന്നു?

ശ്യാമള:—ക്ഷീണത്തിനെല്ലാം കുറവുണ്ടു്. നമുക്കിനി നാട്ടിലേയ്ക്കു പോകാം?

സുകു:—പോകാം. പക്ഷേ, ഒരു കായ്മുണ്ടു്.

സുകുമാരൻ മുറിയിലേയ്ക്കു കടന്നപ്പോൾതന്നെ മദ്യത്തിൻറെ ഗന്ധമവിടെയെല്ലാം പരന്നിരുന്നതിനാൽ അയാളോടധികം സംസാരിക്കാതെ കഴിക്കണമെന്നായിരുന്നു ശ്യാമയുടെ വിചാരം. എന്നാലുമവൾ ചോദിച്ചു:—"എന്താണതു്?"

സുകു:—നാളെ ഇവിടുത്തെ രജിസ്ട്രാഫീസിൽപോയി നമ്മുടെ കല്യാണമങ്ങു രജിസ്റ്റർചെയ്യണം. എന്നിട്ടു പോകാം നാട്ടിലേയ്ക്കു്.

ശ്യാമള:—എന്തു്? അപ്പോൾ ചേട്ടനെന്നെ കല്യാണംകഴിപ്പിക്കുവാൻ അവിടെയാക്കോ വാക്കുകൊടുത്തെന്നു കേട്ടല്ലോ.

സുകു:—അതെല്ലാമൊരു നുണക്കുവിദ്യയായിരുന്നു. നിങ്ങടെ നന്ദിയില്ലാത്ത ക്രൂരരായതുകൊണ്ടു് നിന്നെ ചൂളവിൽ

തട്ടിയെടുക്കുവാൻ ഞാനെടുത്ത ഒരു സൂത്രമായിരുന്നു അതു്.

ശ്യാമള:—അപ്പോൾ ഞങ്ങളാണോ നന്ദിയില്ലാത്തവർ?

സുകു:—സംശയമെന്തു്? അല്ലെങ്കിലീകാലമിത്രയും നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി പാടുപെട്ട എനിക്കു നിന്നെ കല്യാണംകഴിച്ചുതരണമെന്നു നിന്റെ അമ്മയ്ക്കു തോന്നുമ്പോയിരുന്നോ? നന്ദികെട്ട വഞ്ചം. ഉപകാരസ്മരണയില്ലാത്ത ജാതി.

ശ്യാമള:—ചേട്ടാ! ആരുമേതുമില്ലാതെ പട്ടിണികൊണ്ടും രോഗംകൊണ്ടും വഴിയിൽകിടന്നു മരിക്കാൻപോയ നിങ്ങളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു് സ്വന്തമകനെപ്പോലെ ഇത്രയുംകാലം രക്ഷിച്ചു് നിങ്ങൾ വിറ്റുകളഞ്ഞ വീടും പറമ്പും രണ്ടാമതും വാങ്ങിത്തന്നു് നിങ്ങളെ ഒരു മനുഷ്യനാക്കിത്തീർത്ത എന്റെ അച്ഛനമ്മയ്ക്കും കിട്ടിയ ക്രൂരി വളരെ കേമമായി.

സുകു:—എനിക്കു വല്ലതും ചെയ്തിട്ടൊണ്ടെങ്കിലതിനു ഞാനവിടെക്കൊടുത്തു് വേണ്ട വേലയുമെടുത്തിട്ടൊണ്ടു്. ഈവക പടമെല്ലാം താഴത്തുവച്ചേച്ചു് കല്യാണം രയിസ്രാക്കാൻ വാ.

ശ്യാമള:—ഈ ജന്മം നിങ്ങളതാശിയ്ക്കണ്ട.

സുകു:—എന്തുപറഞ്ഞു? നിന്നെ ഞാൻ കൊച്ചിലേതൊടങ്ങി ചൊമന്നോണ്ടുനടന്നു വളത്തിയതിനും ഈ അന്യനാട്ടിക്കൊടന്നു നിനക്കും നിന്റെ തള്ളയ്ക്കും വേണ്ടി പാടുപെട്ടതിനുമൊള്ള ക്രൂരിയാണോ നീയീ പറഞ്ഞതു്?

ശ്യാമള:—ഈ നാട്ടിലെ കള്ളുമുഴുവനും കുടിച്ചുവറ്റിച്ചതിനുമെന്നുകൂടി പറയണം. എങ്കിലും നിങ്ങളെ

എന്റെ അച്ഛനമ്മമാരും സ്വന്തമകനെപ്പോലെ കരുതിയിരുന്നതുകൊണ്ട് ഞാനും നിങ്ങളെ ഒരു സഹോദരനായി കരുതിക്കൊള്ളാം.

സുകു:—എന്തുപറഞ്ഞു? ഞാൻ കള്ളുകുടിച്ചെന്നോ? ധിക്കാരീ! നിന്നെ സഹോദരിയാക്കാനല്ല ഞാനീ പാടൊക്കെപ്പെട്ടതു്. ഭാര്യയാക്കാനാ.

ശ്യാമള:—പക്ഷേ, അതു സാദ്ധ്യമല്ല.

സുകു:—സാദ്ധ്യമല്ലെ? പിന്നെ അതറിഞ്ഞാ നീയിരിക്കുന്നതു്? നിന്റെ രാമചന്ദ്രനിനി നിന്നെ തിരിഞ്ഞുകൂടി നോക്കില്ല.

ശ്യാമള ഞെട്ടിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു:—"ഞാൻ രാമചന്ദ്രനെ കാത്തിരിക്കുകയാണെന്നാരു പറഞ്ഞു?"

സുകു:—നിന്റെ തള്ള ചാവാങ്കാലത്തു പറഞ്ഞതിന്റെ ബാക്കി പനിക്കാലത്തു നീയും പറഞ്ഞു. ഒടനേചെയ്യ ഞാനതിനുവേണ്ട പണി.

ശ്യാമള:—നിങ്ങളെന്തുചെയ്യ?

സുകു:—എനിക്കിഷ്ടമൊള്ളതു ചെയ്യ.

ശ്യാമള:—എന്തുവേണമെങ്കിലും ചെയ്യോള.

സുകു:—അതിനെനിക്കു നിന്റെ ഉപദേശം വേണോ? മയ്യാടയ്ക്കു നാളെ രയിസ്ത്രാഫീസിലേയ്ക്കു വരണൊണ്ടോ?

ശ്യാമള:—ഇല്ല.

സുകു:—ഇല്ലേ? നിന്നെ കഷണം കഷണമായി നുറുക്കി ഞാനീ സത്രപ്പറമ്പിലു് നിന്റെ അമ്മേടടുത്തു സ്ഥാപിക്കും. ഓത്തോ. നല്ല ഇരുട്ടാ ഇപ്പഴ്.

ശ്യാമള നിശ്ശബ്ദയായി അയാളെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

സുകൃ:—എന്തടീ മിണ്ടാത്തത്?

ശ്യാമള:—എനിക്ക നിങ്ങളെപ്പോലെ മന്ത്രംപിടിച്ചിട്ടില്ലാഞ്ഞിട്ട്.

സുകൃ:—എന്ത പറഞ്ഞെടീ?

അയാളോടി അവളോടടുത്ത. ശ്യാമള ഒറച്ചാട്ടത്തിന് മുറിയുടെ പുറത്തെത്തി. പുറകേ സുകുമാരനും ഓടി. പുറത്ത് നല്ല ഇരുട്ടായിരുന്നതിനാലയാളവിടെയെല്ലാം തപ്പിനടന്നു. ഒരു തൂണിന്റെ മറവിൽ പറിനിന്നിരുന്ന യാളിന്റെ ദേഹത്തിലയാളുടെ കൈ മുട്ടി. അത ശ്യാമളയാണെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടെ അയാൾ ആഞ്ഞൊരടി കൊടുത്ത. കൽതൂണിൽകൊണ്ട് അയാളുടെ വിരലുകൾ ഞെരിഞ്ഞു. നല്ല ഒരടി കരണത്ത കിട്ടുകയാൽ അയാൾ തലചുറ്റി താഴത്തും വീണു.

അദ്ധ്യായം പതിനൊന്ന്

വളരെ കുറച്ച് ദിവസങ്ങൾകൊണ്ട് രാമചന്ദ്രന്റെ ദേഹം വളരെ ക്ഷീണിക്കുകയും പ്രകൃതത്തിനു വ്യത്യാസം വരികയും ചെയ്തു. കൊഴുത്തുരുണ്ടിരുന്ന ശരീരത്തിൽ എല്ലുകൾ പൊന്തി. വെളുത്ത ചുവന്നിരുന്ന നിറം തീരെ മങ്ങിപ്പോയി. ഭംഗിയിൽ ചീകിവച്ചല്ലാതെ കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത തലമുടി എണ്ണമയമില്ലാതെ ജടപോലിരിക്കുന്നു. മുഖത്തു നോക്കിയാൽ ജ്വരം ബാധിച്ചിരുന്നതായി തോന്നും. ജന്മസിദ്ധമായുണ്ടായിരുന്ന ആ പുഞ്ചിരി അയാളോട് പിണങ്ങിപ്പോയി. സദാ ആത്മോല്ലസിച്ചു നടന്നിരുന്ന മനോഹരനായ ആ യുവാവ് ഇപ്പോൾ സദാ വിഷാദമഗ്നനായി മൌനിയായി അടങ്ങിയൊതുങ്ങി കാണപ്പെട്ടു. പുരുഷലോകത്തോടതന്നെ ഒരുതരകമ്പയാണയാൾക്കുണ്ടായിരുന്ന

തു്. പുരുഷന്മാർ മുഴുവനും യക്ഷിബാധയാൽ വലയുന്നവരും അവസാനം നിരാശാഗർത്തത്തിൽപെട്ട നശിക്കുവാനുള്ളവരുമാണെന്നു് അയാൾ വിശ്വസിച്ചു. സ്ത്രീലോകത്തെ അയാൾ വെറുക്കുകയും ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ എപ്പോഴും ചിന്താമഗ്നനായിത്തന്നെ കഴിയുന്ന രാമചന്ദ്രനോടു് ഒരുദിവസം ഒരു വേലക്കാരൻ ചെന്നു പറഞ്ഞു:—"രണ്ടു സന്ന്യാസിമാർ പുറത്തുവന്നു നില്ക്കുന്നു."

രാമചന്ദ്രൻ:—അവർക്കു വേണ്ടതെല്ലാം കൊടുക്കുവാൻ കായ്യസ്ഥനോടു പറയൂ.

വേലക്കാരൻ:—ഞാൻ അതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവർക്കൊന്നും വേണ്ടെന്നും കൊച്ചേമാനെ കണ്ടാൽ മതിയെന്നും പറഞ്ഞു.

രാമച:—ശരി. കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരൂ.

സന്ന്യാസിമാരോടു് സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ മനസ്സിനു് കുറച്ചു് ആശ്വാസംകിട്ടുമെന്നു് രാമചന്ദ്രനു തോന്നി. പക്ഷേ, വളരെ ചെറുപ്പക്കാരായ അവരെ കണ്ടപ്പോൾ, ഇവരും പ്രേമനൈരാശ്യത്താൽ സന്ന്യസിച്ചവർതന്നെയെന്നു് അയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. സന്ന്യാസിമാരിൽ ഒരാൾ രുദ്രാക്ഷമാലകൾ, കമണ്ഡലു, കൈയിലൊരു വടി, തോളിൽ ചെറിയൊരു മാറാപ്പു് ഇതെല്ലാം ധരിച്ചിരുന്നു. മറ്റെയാളുടെ കൈയിലൊരു പുസ്തകംമാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. തലയിൽ കാവിവസ്ത്രംകെട്ടും കഴുത്തുമുതൽ പാദംവരെയുള്ള കാവിയുടുപ്പും കണ്ണടയും ഭസ്മാലങ്കാരവുമെല്ലാം രണ്ടാൾക്കും ഒന്നുപോലെതന്നെ. മുഖത്തു് താടിയും മീശയും കുറേശ്ശ രണ്ടാൾക്കും വളർന്നിരുന്നു. ഒരാൾക്കു പൊക്കം സ്വല്പം കൂടും. അവരെ യഥായോഗ്യം ഉപചരിച്ചിരുത്തിയശേഷം രാമചന്ദ്രൻ ചോദിച്ചു:—

"നിങ്ങൾ എവിടുന്നു വരുന്നു?"

ചെറിയ സന്യാസി കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന പുസ്തകം വിടത്തി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കുട്ടുകാരൻ മറുപടി പറഞ്ഞു:—

"സന്യാസിമാർ എവിടുന്നു വരുന്നു എന്നു ചോദിക്കാനുണ്ടോ? എങ്കിലും ഞങ്ങളും ഇവിടെ വന്നതിനു് ഒരു ഉദ്ദേശമുണ്ടു്."

രാമച:—എന്താണതു്?

സന്യാസി:—എന്റെ ഈ കുട്ടുകാരൻ നിങ്ങളുടെ അച്ഛന്റെ ഒരു സ്നേഹിതന്റെ മകനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകസന്താനവുമാണു്. പക്ഷേ, അച്ഛന്റെ പലേ സുന്ദരസ്വപ്നങ്ങളുടേയും കേന്ദ്രമായ ഈ മകൻ ചെറുപ്പംമുതല്ക്കേ ലോകവിരക്തനായിട്ടാണു് തീർന്നതു്.

രാമച:—ഭാഗ്യവാൻ.

സന്യാസി ഒന്നു ചിരിച്ചിട്ടു് വീണ്ടും പറഞ്ഞു:—"യൌവനം ആകുമ്പോഴെങ്കിലും സ്വഭാവത്തിനു വ്യത്യാസംവരുമെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നു. ഫലം മറിച്ചാണുണ്ടായതു്. അതിനാൽ കുറച്ചുനാൾ ഇദ്ദേഹത്തെ നിങ്ങളോടൊരുമിച്ചു് താമസിപ്പിച്ചാൽ നിങ്ങളുടെ സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടെങ്കിലും ഇദ്ദേഹത്തെ ഒരു സംസാരിയാക്കിത്തീർക്കുവാൻ സാധിയ്ക്കുമോ എന്നറിവാനായി അദ്ദേഹത്തെ എന്നോടൊരുമിച്ചു് ഇങ്ങോട്ടയച്ചതാണു്."

രാമചന്ദ്രൻ ഉറക്കെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു:—"നിങ്ങളെപ്പോലുള്ളവരുടെ സംസർഗ്ഗത്താലും ഉപദേശത്താലും ലൌകികവിരക്തനായിത്തീരുവാൻ ആശിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്ന എന്നെ അന്വേഷിച്ചു വന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശം കൊള്ളാം. നിങ്ങൾ രണ്ടാളും ആജീവനാന്തം എന്നോടൊരുമിച്ചു താമസിച്ചു് എന്നെ ഒരു വിരക്തനാക്കിത്തീർക്കുവാനാണു് ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നതു്."

സന്ന്യാസി:—കുമാരാ! ഞാൻ ഒരു വിരക്തനല്ല. ഒരു ഗ്രഹപ്പിഴയുടെ ശമനത്തിനായി ഞാനൊരു തീർത്ഥാടനം നടത്തുകയാണു്. ഈ ഇരിയ്ക്കുന്ന കൊച്ചുസ്വാമിയാണു് വിരക്തൻ. ഇപ്പോൾ ഇതു ചെറുപ്പത്തിലേ നിങ്ങളും ലോകവിരക്തനായിത്തീർന്നതിൽ ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുകയും വ്യസനിക്കുകയും ചെയ്യുകയാണു്.

രാമച:—നിങ്ങൾ വിവാഹിതനാണോ?

സന്ന്യാസി:—അല്ല. എങ്കിലും എല്ലാം നിശ്ചയിച്ചുവച്ചിരിക്കുകയാണു്. ഗ്രഹപ്പിഴസന്ധി കഴിഞ്ഞുവേണമതു നടത്തുവാൻ.

രാമച:—അപ്പോഴേയ്ക്കു പെണ്ണിനെ വേറെ നോക്കേണ്ടിവരും.

സന്ന്യാസി:—എന്താണതു്?

രാമച:—നിങ്ങളുടെ ഗ്രഹപ്പിഴ തീരുമ്പോഴേയ്ക്കു് ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന പെണ്ണു് ഗ്രഹപ്പിഴയില്ലാത്ത മറെറാരുത്തന്റെകൂടെ നാട്ടുവിടും.

സന്ന്യാസി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുപോയി. അതിനുശേഷം പറഞ്ഞു:—

"അവളങ്ങനെയുള്ളവളല്ല."

രാമച:—സാധുമനുഷ്യാ! പുരുഷലോകത്തെപ്പററി ഞാൻ സങ്കടപ്പെടുകതന്നെ ചെയ്യുന്നു. എന്താണെന്നുവച്ചാൽ അടികിട്ടുന്നതുവരെ എല്ലാപേരുമിങ്ങനെയൊക്കെത്തന്നെയാണു് വിശ്വസിക്കുന്നതു്. പക്ഷേ, അനുഭവംകൊണ്ടറിയാം സ്ത്രീവർഗ്ഗത്തിലാ സ്വഭാവക്കാരേ ഉള്ളുവെന്നു്.

സന്ന്യാസി:—സ്നേഹിതാ! കണ്ണുമടച്ചങ്ങനെ പറയരുതു്. പുരുഷന്മാരായ നാമെല്ലാം യോഗ്യന്മാരാണെങ്കിൽ

പിന്നെ സ്ത്രീകൾ വഞ്ചകികളാകുന്നതെങ്ങനെയാണു്? ഒരു പുരുഷനല്ലേ മറെറാരു പുരുഷനെ വഞ്ചിക്കുവാൻ സ്ത്രീകളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതു്? അതും ആ വഞ്ചകന്റെ ധർമ്മപത്നി അയാളുടെ വരവുംകാത്തു് കുടുംബത്തിലിരിക്കുമ്പോഴായിരിയ്ക്കുമെന്നാൽ മറെറാരു ജീവിതങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുവാൻ പോകുന്നതു്.

രാമചന്ദ്രൻ:—പുരുഷന്മാരെല്ലാപേരും നല്ലവരാണെന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നതു്. സ്ത്രീകളിൽ ദുഷിച്ചതേ ഉള്ളുവെന്നാണു്.

സന്ന്യാസി:—അതെങ്ങനെ നിശ്ചയിക്കാം? ഒന്നാമതായി, നല്ലതോ ചീത്തയോ മാത്രമായി ലോകത്തിലൊന്നും തന്നെയില്ല. പിന്നെ സൃഷ്ടിപരമായിട്ടുതന്നെ പരസ്പരാകർഷണമുള്ളവരാണു് സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ. വിശിഷ്യ, സ്ത്രീകളിൽ മാതൃതത്വംകൂടി പ്രകൃതി നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അവർ സ്വതേ ദയാശീലയാണു്. അതിനാൽ കുടിലചിത്തരായ പുരുഷന്മാരുടെ പഞ്ചതന്ത്രങ്ങളിൽ ആ സാധുസ്ത്രീ കുടുങ്ങിപ്പോകും. അവളുടെ യൌവനത്തേയും ആരോഗ്യത്തേയുമാസ്വദിച്ചുകഴിഞ്ഞു് അവളൊരു മാതാവായിത്തീർന്നുകഴിയുമ്പോൾ ആ പുരുഷൻ തന്റെ യോഗ്യതാച്ചുമട്ടുമായി പിന്മാറുകയുംചെയ്യും. സ്ത്രീയുടെ നെറ്റിയിൽ 'കുലട' എന്നുള്ള ലേബലുമയാളൊട്ടിക്കുന്നു. താനാണു് അവളുടെ കുഞ്ഞിന്റെ പിതാവെന്നു് ഏതു പുരുഷനെങ്കിലും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടോ? അവളാ സത്യം പറഞ്ഞാൽതന്നെ കുലടയുടെ വാക്കെന്ന പേരിൽ അതു നിഷേധിക്കപ്പെടുകയല്ലേ ചെയ്യുന്നതു്? ഏതു യോഗ്യന്റെ സന്താനമായാലും ആ കുഞ്ഞിനും അതിന്റെ തള്ളയ്ക്കും സമുദായമദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥാനമുണ്ടോ? ക്രമേണ എല്ലാവരാലുമവളുപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു. ജീവ

സന്ധാരണത്തിനും ആ യോഗ്യന്റെ സന്താനത്തെ രക്ഷിയ്ക്കുന്നതിനുംവേണ്ടി മിയ്ക്കവാറും ഒരു വേശ്യയായിത്തീർന്നേക്കാമവർ. ചിലർ നിരാശയാലാത്മഹത്യചെയ്തെന്നുവരാം. അവളുടെ ആ നാശത്തിനാരാണു സോദരാ ഉത്തരവാദി? അവളുടെ ആ ജീവിതനാശം പുരുഷന്റെ സുഖലാഭത്തിനുവേണ്ടിയല്ലേ സ്നേഹിതാ? പുരുഷൻ നല്ലവനാണെങ്കിൽ സ്ത്രീയെങ്ങനെ പതിതയാകും? എത്ര സ്ത്രീകളെ നശിപ്പിച്ചവനായാലും പുരുഷനതിനടയാളമൊന്നുമില്ലാത്തതിനാൽ അവനെന്നും യോഗ്യൻതന്നെ. ഒരേ ഒരു പുരുഷന്റെ വലയിൽ കുടുങ്ങിയാൽമതി സ്ത്രീ മാതാവാകുവാൻ. അതോടെ അവളുടെ യൌവ്വനവും നശിച്ചു. അവൾ കൂലടയുമായി. ഇതല്ലേ ലോകരീതി? അപൂർവ്വം ചില സ്ത്രീകൾ ജന്മസിദ്ധമായ ആ ആകർഷണത്തെത്തന്നേയും വിവേകപരിചയാൽ തടഞ്ഞു് തങ്ങളുടെ ജീവിതം നശിച്ചുപോകാതെ സൂക്ഷിക്കുന്നു. അല്പം ചില പുരുഷന്മാരും അപ്രകാരംതന്നെ തന്നിൽ ജീവിതമർപ്പിച്ച സ്ത്രീയെ എത്ര ദുരിതം നേരിട്ടാലും ജീവിതസഖിയായി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ നല്ലതും ചീത്തയും രണ്ടു വർഗ്ഗത്തിലുമുണ്ടു്.

രാമച:—അതെല്ലാം ശരിതന്നെ. പക്ഷേ, യൌവ്വനത്തിന്റെ ആരംഭഘട്ടത്തിൽതന്നെ ഒരുവനോടു്, ആ യാഥംക്കുവേണ്ടി സർവ്വസ്വവും ബലികഴിയ്ക്കത്തക്കവിധത്തിൽ പ്രേമംനടിച്ചിട്ടു്, അവനവളുടെ നാമംതന്നെ ജപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, മറൊരുവനോടുകൂടി പ്പോയി അവർതമ്മിൽ വിവാഹം നടത്തുക! അയാളും പോരാഞ്ഞിട്ടു് തന്റെ ജീവിതത്തിലെ അമൂല്യനിധിയായി അവളെ ആരാധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആ യുവാവിനെ സർവ്വഥാ അധിക്ഷേപിച്ചു് രണ്ടാമതൊരാളി

നെക്കൊണ്ടു് ഒരു കത്തെഴുതിച്ചു് ആദ്യത്തെയാളിനയുപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക. എന്നുവന്നാലതെത്ര ഭയങ്കരമാണു്!

സന്യാസി:—അതു മഹാഭയങ്കരംതന്നെയാണു്. ഇതുണ്ടായതാണെങ്കിൽ അ സ്ത്രീയെ ഈ ലോകത്തിൽനിന്നു തന്നെ പറഞ്ഞയയ്ക്കേണ്ടതുമാണു്.

രാമച:—എന്റെ സ്വന്തമനുഭവമാണിതു്.

സന്യാസി:—നിങ്ങൾ വല്ല തെറ്റിദ്ധാരണകളിലും കുടുങ്ങിയതാണോ?

രാമച:—ഞാൻ തെറ്റിദ്ധരിച്ചതു് അവളുടെ ആ നാട്യങ്ങളെയാണു്.

സന്യാസി:—അ കഥയൊന്നു വിസ്തരിച്ചു പറയാമോ?

രാമച:—അ കഥ പറയുന്നതേ എനിക്കിഷ്ടമല്ല. എങ്കിലും എന്റെ കഥ നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തെ രക്ഷിയ്ക്കുവാനുതകുമെങ്കിൽ അതുയും പുണ്യമെനിയ്ക്കു ലഭിക്കുമല്ലൊ; അതുകൊണ്ടു പറയാം. കേട്ടോളൂ. ഞാനൊരു പെൺകുട്ടിയെ സ്നേഹിച്ചു. നിങ്ങൾ കുറച്ചുമുൻപു പറഞ്ഞതുപോലുള്ള സ്നേഹമല്ല എനിക്കവളോടുണ്ടായിരുന്നതു്. എന്റെ ലോകവും ജീവിതവുമെല്ലാം അവൾ മാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ പരിശുദ്ധമായ ഒരു പൂജാപുഷ്പംപോലെ ഞാനാരാധിച്ചിരുന്ന അവളെ വിവാഹത്തിനുമുൻപൊന്നു സ്പർശിക്കുവാൻപോലും ഞാനാശിക്കുകയോ ധൈര്യപ്പെട്ടുകയോ ചെയ്തില്ല.

ഇതുയും പറഞ്ഞശേഷം രാമചന്ദ്രൻ മൌനമായി തലയുംതാഴ്ത്തിയിരുന്നു. അ യുവാവിന്റെ വദനം ചുവപ്പുനിറമായി. സ ല്പസമയമയാളെത്തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നശേഷം സന്യാസി ചോദിച്ചു:—

"എന്നിട്ടെന്തുപറഞ്ഞു?"

രാമച:—അവളും അതേവിധമെന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നതായി നടിച്ചുകൊണ്ട്, എന്റെ പരിചാരകസ്ഥാനത്തിനു കൂടി യോഗ്യതയില്ലാത്ത ഒരുവനോടുകൂടി ഓടിപ്പോയി മറ്റൊരിടത്തുവച്ച് അവരുടെ വിവാഹം നടത്തി.

സന്ന്യാസി:—ശാന്തം പാപം! അങ്ങനെ വിവാഹം നടത്തിയെന്നു നിങ്ങൾക്കു ബോദ്ധ്യമുണ്ടോ?

രാമചന്ദ്രൻ:—അവരങ്ങനെ കല്യാണം നടത്തിയെന്നും, അങ്ങനെ അന്യനാട്ടിൽ പോയി നടത്തിയതും ആദ്യകാലത്തെന്നോടു സ്നേഹംനടിച്ചിരുന്നതും എന്നിൽ നിന്നവർ രണ്ടാൾക്കും ഉപദ്രവം തട്ടാതിരിക്കുവാനാണെന്നും അവനെക്കൊണ്ടവളെനിയ്ക്കുഴതിയയപ്പിച്ചു. ഇനിയെന്തുവേണം തെളിവു?

സന്ന്യാസി:—അതറിഞ്ഞിട്ട് നിങ്ങളതു ശരിയാണോ എന്നു നോക്കിച്ചോ?

രാമചന്ദ്രൻ:—എന്തിനു? അവമാനം പേരാഞ്ഞിട്ടാണോ?

സന്ന്യാസി:—അതൊരു കള്ളക്കത്താണെങ്കിലോ?

രാമചന്ദ്രൻ:—ഹേയ്! ഒരിയ്ക്കലുമല്ല.

സന്ന്യാസി:—എങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചു?

രാമചന്ദ്രൻ:—ഞാനവളും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹത്തെപ്പറ്റി അവൾ പറയാതെ അയാളെങ്ങനെ അറിയും?

സന്ന്യാസി:—അവൾതന്നെ പറഞ്ഞിരിക്കാം. അയാളെ കല്യാണംകഴിയ്ക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു് ശല്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ നിങ്ങളെയല്ലാതെ മറ്റാരേയും കല്യാണം കഴിക്കുകയില്ലെന്നവൾ പറഞ്ഞിരിക്കാം. അപ്പോൾ

നിങ്ങളെ തമ്മിലകറ്റുന്നതിനുവേണ്ടി അയാളെടുത്ത സൂത്രമാണിതെന്നു വരരുതെ?

രാമചന്ദ്രൻ:—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ അവർക്കിങ്ങോട്ടു പോരാം. അല്ലെങ്കിലെനിയ്ക്കൊരു കത്തയയ്ക്കാം.

സന്ന്യാസി:—അതു കുട്ടിയ്ക്കതിനുള്ള സൌകര്യമില്ലെങ്കിലോ?

രാമചന്ദ്രൻ:—സ്വന്തം അമ്മയും ചിറ്റപ്പനുമടുത്തുള്ളപ്പോൾ സൌകര്യത്തിനെന്താ കുറവു്?

സന്ന്യാസി:—എന്തു്? നിങ്ങളുദ്ദേശിക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ പേരൊന്നു പറയാമോ?

രാമചന്ദ്രൻ:—ശ്യാമളാദേവി.

സന്ന്യാസി:—അയ്യോ, സ്നേഹിതാ! നിങ്ങളം പരിപൂർണ്ണമായും വഞ്ചിതനായിരിക്കുന്നു. കഷ്ടം! ഞാനുദ്ദേശിച്ചതുപോലെതന്നെ പറ്റി. നിങ്ങളംകുവേണ്ടി ജീവൻ പോലുമുപേക്ഷിച്ച ആ പെൺകുട്ടിയെയാണോ നിങ്ങളിത്രയും സമയം ദുഷിച്ചതു്? സഹോദരാ! ആ സംഭവം സ്വന്തം കണ്ണുകൊണ്ടു കണ്ടവനാണു ഞാൻ. ആ ചരിത്രം ഞാൻ പറയാം. കേട്ടോളൂ. നീചനും നിന്ദ്യനുമായ ആ കൃതഘ്നൻ, പട്ടിണികിടന്നു പൊരിഞ്ഞു് ആരുമേതുമെന്നില്ല കിടക്കുവാനൊരു പീടികത്തിണ്ണപോലും കിട്ടാതെ വഴിയിൽ കിടന്നു് മരണവുമായി മല്ലടിച്ച തന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി സ്വന്തം പുത്രനു തുല്യം രക്ഷിച്ചു് ജീവനും ജീവിതവുമുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്ത ആ മഹാത്മാവിന്റെ, ആ പുണ്യചരിതന്റെ ഏകപുത്രിയും പരമപാവനയുമായ ആ കോമളകുമാരിയോടു ചെയ്ത കഠിനദ്രോഹമാണിതു്?

രാമചന്ദ്രൻ:—എന്തു്!

സന്ന്യാസി:—കേട്ടോളൂ. വിടർന്നുവരുന്ന പനിനീർപുഷ്പം പോലെ പരിശുദ്ധയായ ആ ഓമനകുമാരിയെ അധമാധമനായ അവനു് അവരുടെ സമ്മതത്തോടുകൂടി കിട്ടുകയില്ലെന്നറിയാമായിരുന്നതിനാൽ അവളെ ഉപായത്തിൽ തട്ടിയെടുക്കുവാൻവേണ്ടി മദ്യപാനിയായ അയാളുടെ ഒരു സ്നേഹിതനെ ഒരു വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ വേഷംകെട്ടിച്ചു്, ആ കുട്ടി സ്കൂളിൽ പോയിരുന്ന സമയത്തു് മകളുടെ വിവാഹാർത്ഥിയാണെന്നു പറഞ്ഞു് അവളുടെ അമ്മയുടെ അടുത്തു കൊണ്ടുചെന്നു. ആ നീചൻ പാൽകൊടുത്ത കൈയ്യു കടിയുന്ന പാമ്പിൻകുഞ്ഞാണെന്നു് സ്വപ്നത്തിൽപോലും വിചാരമില്ലാത്ത ആ സാധു, ഇത്ര യോഗ്യനായ വരനെ തന്റെ പുത്രിക്കിഷ്ടമാകാതിരിയ്കയില്ലെന്നു വിശ്വസിച്ചു. മൂന്നാംദിവസം വിവാഹനിശ്ചയം നടത്താമെന്നു വാക്കുംകൊടുത്തു. അന്നു രാത്രി അമ്മ പറഞ്ഞീ ചരിത്രമറിഞ്ഞപ്പോഴാണു് പരിഭ്രാന്തയായ മകൾ, നിങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള പ്രേമകഥ അമ്മയെ ധരിപ്പിച്ചതു്. അതു കേട്ടപ്പോൾ അമ്മ മകളേക്കാൾ വ്യസനിച്ചു. ഒടുവിൽ രണ്ടാളും കൂടി ഈ വിവാഹനിശ്ചയത്തിൽനിന്നു് രക്ഷനേടുവാനായി, ചിറ്റപ്പന്റെ എഴുത്തു വന്നുവെന്നു കള്ളവും പറഞ്ഞു് അമ്മയും മകളുംകൂടി മദ്രാസിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. ദുഷ്ടനായ സുകുമാരനും കൂടെപ്പോയി. നിങ്ങൾ കാളേജിലായിരുന്നതിനാൽ പോകുന്നതിനു മുൻപു് വിവരമറിയിക്കുവാൻ പറ്റിയില്ല. മദ്രാസ്സിൽ ചെന്നിട്ടു് കത്തെഴുതാമെന്നു വിചാരിച്ചു. അവിടെ എത്തിയപ്പോഴാണു് ചിറ്റപ്പൻ കുറച്ചുനാൾ മുൻപുതന്നെ മരിച്ചുപോയതായറിയുന്നതു്. മടങ്ങി ഇങ്ങോട്ടേയ്ക്കുതന്നെ തിരിച്ചു. കഠിനകദനാധിക്യത്താലോ എന്തോ ആ സാധുവായ അമ്മയ്ക്കു് അന്നു

രാത്രിതന്നെ സുഖക്കേടു തുടങ്ങി. അതു് നിമിഷം പ്രതി വർദ്ധിയ്ക്കുകയാലവർ കൃഷ്ണപുരം സത്രത്തിൽ കയറി താമസിച്ചു. അവിടെവച്ചു് ആറാംദിവസം ആ സാധുകുട്ടിയുടെ ഏകാവലംബമായിരുന്ന അമ്മ മരിച്ചു.

രാമചന്ദ്രൻ:—അയ്യോ, ദൈവമേ!

സന്ന്യാസി:—വരട്ടെ, മുഴുവൻ കേൾക്കു. ഇതുവരെ നിങ്ങൾ ശകാരിച്ച ആ അനാഥയുടെ ചരിത്രം. താൻ മരിക്കുമെന്നു ബോദ്ധ്യംവന്നപ്പോൾ അനാഥയായിത്തീരുവാൻപോകുന്ന തന്റെ അരുമക്കുഞ്ഞിനെ നിങ്ങളിൽ ഭരമേല്പിച്ചിട്ടു് സമാധാനമായി മരിക്കുവാൻ വേണ്ടി ആ അമ്മ നിങ്ങളെ ഒന്നു കാണ്മാനാവശ്യപ്പെട്ടു.

രാമചന്ദ്രൻ:—അയ്യോ അമ്മേ! ഞാനതറിഞ്ഞില്ലല്ലോ.

സന്ന്യാസി:—കേൾക്കു. മകൾ മനംവെന്തു കരഞ്ഞു. അവർ തമ്മിലുള്ള സംസാരം കേട്ടപ്പോൾ സുകുമാരൻ പലതും സംശയിച്ചു. പക്ഷേ, ആളെ മനസ്സിലായില്ല. അമ്മ മരിച്ചയന്നു് മകൾ പനിതുടങ്ങി.

രാമച:—അയ്യോ! എന്റെ ശ്യാമയ്ക്കോ?

സന്ന്യാസി:—ശ്യാമ നിങ്ങളുടെയാണോ എന്നു് നിങ്ങൾ തന്നെ നിശ്ചയിക്കു. പനിയിൽകിടന്ന പിച്ചുപറഞ്ഞക്കൂട്ടത്തിൽ അവൾ നിങ്ങളെ വിളിച്ചു കരഞ്ഞു.

രാമച:—അയ്യോ! ഞാൻ എന്തു ഘാതകൻ!

സന്ന്യാസി:—അപ്പോഴാണു് സുകുമാരനു് ആൾ മനസ്സിലായതും നിങ്ങൾക്കു കത്തയച്ചതും.

രാമച:—ദ്രോഹി! ഘാതകൻ! ചണ്ഡാലൻ!

സന്യാസി:—പക്ഷേ, അവിടെയുമുണ്ടായി അവർക്കു സഹായി. ആ സത്രത്തിലെ വാച്ചർ മിസ്റ്റർ മധുസൂദനൻനായർ. ഉത്തമന്മാക്കൊലങ്കാരമായ ആ മഹാൻ, സുകുമാരൻ ആ അമ്മയുടേയും മകളുടേയും ആഭരണങ്ങളം വിറ്റു് കള്ളംകുടിച്ചുനടക്കുമ്പോൾ രാവും പകലും ഊണും ഉറക്കവും ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നു് ആ പെൺകുട്ടിയെ രക്ഷിച്ചു. രോഗംമാറി സ്വല്പം ക്ഷീണവും തീർന്നപ്പോൾ അവൾ ഇങ്ങോട്ടപോരുവാൻ തിരക്കുകൂട്ടി. അപ്പോൾ അവിടത്തെ രജിസ്ട്രാഫീസിൽവച്ചു് സുകുമാരനെ വിവാഹം കഴിയ്ക്കുവാൻ അയാൾ അവളോടാവശ്യപ്പെട്ടു. താൻ മരിച്ചാലും അതുണ്ടാവില്ലെന്നവൾ തീർത്തുപറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അവളെ കഷണംകഷണമായി നുറുക്കുമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അയാൾ ഓടി അവളോടടുത്തു. ആ പെൺകുട്ടി ഓടി മുറിയ്ക്കുപുറത്തുകടന്നു് ആ ഭയങ്കരമായ ഇരുട്ടത്തു് നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി കാത്തുവച്ചിരിക്കുന്ന സ്വന്തചാരിത്രത്തെ രക്ഷിക്കുവാനായി ആ സത്രപ്പറമ്പിലുള്ള അത്യഗാധമായ കിണറ്റിലേയ്ക്കു കുതിച്ചു.

രാമച:—അയ്യോ! ശ്യാമേ!

ആ യുവാവു് മൂർച്ഛിതനായി നിലംപതിച്ചു. സന്യാസിമാർ രണ്ടാളും ഓടിയടുത്തുചെന്നു ശുശ്രൂഷിച്ചു. ചെറിയ സന്യാസി വലിയ സന്യാസിയോടു പറഞ്ഞു:—"മതി അദ്ദേഹത്തെ വേദനപ്പിച്ചതു്."

വ: സന്യാസി:—വരട്ടെ. സ്നേഹമുള്ളവരെ പഴിയ്ക്കുവാൻ മാത്രമല്ല മനുഷ്യർക്കു ചുമതലയെന്നു് കുറച്ചൊന്നു പഠിയ്ക്കട്ടെ. എന്താ സ്വസംഗപരിത്യാഗിയായ അവിടത്തേയ്ക്കു പുരുഷന്മാരോടുമാത്രം ഒരു പ്രത്യേകദയവു്?

രാമചന്ദ്രൻ കണ്ണുതുറന്നു് എഴുന്നേറ്റിരുന്നിട്ടു് ചോദിച്ചു:—

"സ്വാമീ! എന്റെ ഓമന, ലോകത്തിന്റെ ആ മണിദീപം, അണഞ്ഞുപോയോ?"

സന്യാസി:—സഹോദരാ! ആ മണിദീപത്തെയല്ലേ നിങ്ങളിതുവരെ വഴ്ത്മടച്ചു ഭഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു്?

രാമചന്ദ്രൻ തലമുടി വലിച്ചുപറിച്ചുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു:—

"നിർദ്ദയനായ മനുഷ്യാ! നിങ്ങളും അതിനെന്നെ പിച്ചിക്കീറിക്കൊള്ളൂ. ആ സ്ത്രീവംശതിലകം ലോകത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും കോണിലുണ്ടോ എന്നൊന്നു പറയൂ."

ലോകവിരക്തനായ ചെറിയ സന്യാസി എഴുന്നേറ്റു രാമചന്ദ്രന്റെ സമീപത്തു ചെന്നിട്ടു പറഞ്ഞു:—

"ഉണ്ടു്. അവിടുത്തെ പ്രിയതമ മരിച്ചിട്ടില്ല. നന്ദികെട്ട ഒരു അധമൻ അവളെ കൊല്ലുവാൻ ഒരുങ്ങിയപ്പോൾ, അവൾ സ്വയം ആത്മഹത്യചെയ്യുവാൻ കിണറ്റിലേക്കു കുതിച്ചപ്പോൾ,—ഒരു സ്നേഹമൂർത്തി, ഉപകാരസ്മരണ ഉടലെടുത്ത ഒരു ദേഹം—അവളെ പുറകിൽനിന്നു പിടിച്ചു് ആപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചു."

രാമച:—അവൾ എവിടെയുണ്ടു്?

സന്യാസി:—ഇതാ അവിടുത്തെ മുൻപിൽ.

സന്യാസി തന്റെ വേഷഭ്രഷാദികളെല്ലാം വലിച്ചുപറിച്ചുകളഞ്ഞപ്പോൾ പുറത്തെ ശ്യാമളാദേവി രാമണവിടെ നിന്നിരുന്നതു്. രാമചന്ദ്രൻ ആത്തിയോടെ അവളെ തന്റെ മാറിൽചേർത്തു് ഇറുക്കിപ്പിടിച്ചു.

ശ്യാമള പിടഞ്ഞുമാറിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—

"അയ്യയ്യേ! ഈ യതീന്ദ്രനിവിടെ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടില്ലേ? നാണവുമില്ലേ?"

രാമച:—ഇല്ല. ഇപ്പൊഴെന്റെ അച്ഛനിവിടെ നിന്നാലും ഞാനിങ്ങനെതന്നെ ചെയ്യും. ഒരു യഥാർത്ഥവിരക്തനായിത്തീർന്നിരുന്ന എന്നെ സകൃതനാക്കിയ ആ യതീന്ദ്രൻതന്നെവേണമിതിനു സാക്ഷിനില്ക്കുവാൻ.

ശ്യാമള:—അയ്യയ്യോ ഞാൻ പോകുന്നു.

രാമച:—എവിടേയ്ക്ക്?

ശ്യാമള:—എന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്ക്.

രാമച:—നിന്റെ വീടാണിതു്. ഇനിമേൽ നിന്റെ വീടു ഞാനും, എന്റെ വീടു നീയുമാണു്.

സന്യാസി:—അപ്പോൾ എനിയ്ക്കുമാത്രമായുമില്ല!

രാമച:—നിങ്ങളും ഞങ്ങൾരണ്ടാളുടേയും ആത്മബന്ധുവായ രക്ഷിതാവു്.

ശ്യാമള:—പോരെങ്കിൽ ഗ്രഹപ്പിഴ തീരുന്ന സമയത്തെയും കാത്തു് ഒരു തരുണീരത്നവുമിരിക്കുന്നില്ലേ?

സന്യാസിയും ശ്യാമയും ഉറക്കെച്ചിരിച്ചു. ഈ സമയത്തു് ഒരു പരിചാരകന്റെ അകമ്പടിയോടുകൂടി കൃഷ്ണപുരം സത്രംവാച്ചർ മധുസൂദനൻനായരും സുകുമാരനും അങ്ങോട്ടു കടന്നുവന്നു. സന്യാസിയും വാച്ചറും പരസ്പരം നോക്കിയൊന്നു ചിരിച്ചു. അതിനിടയ്ക്കു് രാമചന്ദ്രൻ കടന്നു് സുകുമാരന്റെ പിടലിക്കുപിടിച്ചിട്ടു് അടിക്കുവാൻ കയ്യോങ്ങി. ശ്യാമള തൽക്ഷണം രാമചന്ദ്രന്റെ മുൻപിൽ ചെന്നു കൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ദയവുചെയ്തൊന്നും ചെയ്യരുതു്."

രാമചന്ദ്രൻ പിടിവിട്ടിട്ടു പറഞ്ഞു:—"ശ്യാമേ! ഇതു കുട്ടിക്കൈയ്യാണു്."

വാച്ചർ:—അതു വാസ്തവമാണു്. വല്ല സൽക്കമ്മങ്ങളും പൂർ ഷന്മാർ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയാലപ്പോഴേ വന്നുചാടും പെണ്ണുങ്ങളിടയ്ക്കു്."

ശ്യാമയും സന്ന്യാസിയും ചിരിച്ചു. എന്നാൽ രാമച ന്ദ്രൻ അമഷ്ത്തോട്ടെ സുകുമാരനെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കു കയായിരുന്നു. തലയുംകുനിച്ചു് നിശ്ചലനായി നില്ക്കുന്ന സുകുമാരനോടു ശ്യാമള പറഞ്ഞു:—

"ചേട്ടാ! ചേട്ടൻ പൊയ്ക്കോള്ളൂ."

വാച്ചർ:—എന്റെ കുഞ്ഞേ! എന്റെ സ്നേഹിതനായ ഒരു കാൺസ്റ്റബിളിനെക്കൊണ്ടു പേടിപ്പിച്ചുംകൂടിയാണു് ഞാനയാളെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നതു്. അങ്ങനെയുള്ള അയാളെ വെറുതേവിടില്ലെ.

ശ്യാമള:—മധുച്ചേട്ടാ! ശവത്തിന്മേൽ കുത്തരുതു്.

വാച്ചർ:—സ്വല്പം കള്ളുങ്ങു ചെന്നാൽ കാണാമിപ്പോഴേ ശവത്തിനു ജീവൻവയ്ക്കുന്നതു്. സ്വാമിയാരെന്തു പറയുന്നു?

സന്ന്യാസി:—ഏതു ശത്രുക്കളിലും നന്മമാത്രം കാണുന്ന പുണ്യചരിതനായ പൂമുറത്തു പത്മനാഭമേനോ നേറയും സാധുവായ മീനാക്ഷിയമ്മയുടേയും ഏകോ പിച്ച സ്വഭാവമാണു് ശ്യാമയ്ക്കു കിട്ടിയിരിക്കുന്നതു്. അവളുടെ ആ സ്വഭാവത്തിന്റെ നന്മയാലാണു് മധുച്ചേട്ടൻ ഭരിക്കുന്ന സത്രത്തിൽതന്നെ വന്നുചേരു വാനവകാശമുണ്ടായതും. ലോകത്തിന്റെ രണ്ടു വശങ്ങളായിരുന്നു ആ സത്രത്തിൽ. ഒന്നു സുകുച്ചേട്ടനും മറെറാന്നു മധുച്ചേട്ടനും.

വാച്ചർ:—ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും സ്വാമി അന്നു വിടെ വന്നില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ശ്യാമ കിണറിലും ഇയാൾ ജയിലിലും പോയേനെ. കുഞ്ഞു കിണ

റിൽചാടുമെന്നെനിക്കു വിചാരമില്ലായിരുന്നതി നാൽ ഞാനിയാളെ തടുക്കാനായി നിന്നു. ഇദ്ദേഹം കുഞ്ഞിന്റെ പുറകേചെന്നു് ചാടുന്ന ചാട്ടത്തിനു പുറകോട്ടും വലിച്ചു.

രാമച:—ഇദ്ദേഹം ദൈവദൂതനായിരിക്കുമോ?

വാച്ചർ:—എന്നോടു പറഞ്ഞതു് ശ്യാമയുടെ ചിറ്റപ്പന്റെ അളിയനാണെന്നാണു്. ശ്യാമക്കുഞ്ഞിന്റെ ചരിത്രങ്ങളെല്ലാമെന്നോടു ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടു് സുകുമാരൻനായരറിയാതെ കുഞ്ഞിനെ തനിച്ചൊന്നി ദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തെയ്ക്കയയ്ക്കാമോ എന്നു് ഇദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. സ്വന്തയാളാണെങ്കിൽപിന്നെ നേരേ ചെന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു പോകരുതോ എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ സുകുമാരൻനായക്കിദ്ദേഹത്തെ പരിചയമില്ലാത്തതിനാൽ അയാൾ വല്ല ബാഹ്യവുംകൂട്ടുമെന്നും പിന്നെ ഗവമ്മെൻറുമായി ഇടപെടേണ്ടിവരുമെന്നും അതപമാനമാണെന്നും പറഞ്ഞു. കായ്യം ശരിയാണെന്നെനിയ്ക്കും തോന്നി.

ശ്യാമള:—എന്നിട്ടും വിശ്വാസം വരാഞ്ഞിട്ടാണു് ഇതു സ്വന്തയാൾതന്നെയാണോ എന്നെന്നോടു സൂത്രത്തിൽ ചോദിച്ചതു്, അല്ലെ?

വാച്ചർ:—ലോകമതാണു കുഞ്ഞേ.

ശ്യാമള:—പക്ഷേ, എന്റെ ചിറ്റപ്പനിങ്ങനെ കരളിയനില്ല.

മധുവും രാമചന്ദ്രനും ഒന്നിച്ചു്:—"അയ്യോ, ഇതുപിന്നെയാരാ?"

ശ്യാമള:—ഓ, കണ്ടോളൂ.

അതുവരെ അധോമുഖനായി നിന്നിരുന്ന സുകുമാരനും ഈ സമയത്തു് മുഖമുയർത്തി. ശ്യാമള സന്ന്യാസിയുടെ

ജടാമുടികളും കാവിവസ്ത്രവുമെല്ലാം വലിച്ചു ദൂരെക്കളഞ്ഞു. പ്രസന്നവദനയായ ശാരദ ലജ്ജയോടെ അവിടെ നിന്നു. പുരുഷന്മാർ മൂന്നുപേരും അത്ഭുതത്താൽ സ്തംഭിച്ചുപോയി. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാമചന്ദ്രൻ ചോദിച്ചു:—"ഇതാരാ ശ്യാമേ?"

ശ്യാമള:—ഇതോ? ഇതാണ് പരേതനായ മിസ്റ്റർ മുകുന്ദൻ മേനോന്റെ പെയ്തിയും എന്റെ ചേച്ചിയുമായ മിസ് ശാരദാദേവി.

ശാരദ:—എന്നേയും ഈ സുകുമാരൻനായരേയും മനുഷ്യരാക്കിയത് ശ്യാമയുടെ അച്ഛനാണ്. അതിന് സുകുമാരൻനായരുടെ ഉപകാരസ്മരണ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകപുത്രിയെ കഷ്ടപ്പെട്ടത്തി കിണറ്റിൽ തള്ളുകയെന്നതും, അങ്ങനെ തള്ളിയിട്ട കിണറ്റിൽനിന്ന് രക്ഷിക്കയെന്നതു് എന്റെ ഉപകാരസ്മരണയും. ഇത്രയുമാണ് ഞങ്ങടം ചെയ്ത പ്രത്യുപകാരം. ഞാൻ ജോലിസ്ഥലത്തുനിന്നു വീട്ടിൽ വന്നപ്പോഴം രാമൻനായർ പറഞ്ഞു് ചരിത്രങ്ങളെല്ലാമറിഞ്ഞു. കുറേദിവസംക്രൂടി കാത്തിട്ടും ഇവരെ കാണാതായപ്പോൾ ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിലെ ഒരു കൊച്ചനേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് മദ്രാസ്സിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഞങ്ങടംക്കു രണ്ടാംക്കുമപ്പോഴും സന്യാസിവേഷമായിരുന്നു. സ്കൂളിൽ കളിയ്ക്കാവുള്ള നാടകങ്ങളിലും ഞാൻ സന്യാസിവേഷമാണെടുക്കാറുള്ളതു്. മദ്രാസ്സിൽ ചെന്നപ്പോഴിവർ മടങ്ങിപ്പോന്നതായറിഞ്ഞു. പക്ഷേ, ഇവിടെ എത്തിയിട്ടില്ലാത്തതിനാലെന്തോ തകരാറുണ്ടെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് എല്ലാ സ്റ്റേഷനിലുമിറങ്ങിയനേഷിച്ചു. കൃഷ്ണപുരത്തു വന്നപ്പോഴം കായ്ങ്ങളെല്ലാമറിഞ്ഞു. ഉടനേ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന കൊച്ചന്റെ സന്യാസിവേഷങ്ങടം വാങ്ങിയിട്ട് അ

വനെ മടക്കിയയച്ചു. അങ്ങനെ സത്രത്തിലെത്തി. കിണററിൻകരെവച്ച് ഞാനാരാണെന്നുള്ള സത്യം ശ്യാമളയോട് പറഞ്ഞു. സുകുമാരൻചേട്ടനിവിടെയെന്തോ തകരാറുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നല്ലാതെ അതെന്താണെന്നറിയാത്തതുകൊണ്ടാണ് ഞങ്ങൾ സന്യാസിവേഷത്തിൽ പോന്നത്.

രാമചന്ദ്രൻ:—ശരി. ഈ നീചനിത്യയും കളിച്ച സ്ഥിതിക്ക് ഇവനെ വെറുതെ വിട്ടുകൂടാ.

ശ്യാമള:—ഒന്നും ചെയ്യേണ്ട. ചേട്ടൻ പൊയ്ക്കോള്ളട്ടെ.

രാമചന്ദ്രൻ:—എടാ നീചാ! നന്ദികെട്ട നായേ, നിനക്കിപ്പോൾ പോകാം. പക്ഷേ, നീയെന്റെ നോട്ടപ്പുള്ളിയാണെന്നോർത്തു മേലിൽ ജീവിച്ചുകൊള്ളണം.

സുകുമാരൻ അവിടുന്നിറങ്ങിപ്പോയി. അപ്പോൾ രാമചന്ദ്രൻ വാച്ചരോടും ശാരദയോടുമായി പറഞ്ഞു:

"നിങ്ങൾ രണ്ടാളും ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഇത്രയും ബുദ്ധിമുട്ടിയ സ്ഥിതിക്ക് ഞങ്ങളുടെ ഒരാഗ്രഹംകൂടി സാധിച്ചുതരണം. എന്താ അതിനു സമ്മതമാണോ?"

മധു:—എന്താണത്?

രാമചന്ദ്രൻ:—നിങ്ങൾ രണ്ടാളും ഞങ്ങളുടെ ചേട്ടനും ചേച്ചിയുമായി ഞങ്ങളോടൊരുമിച്ചു താമസിക്കണം.

വാച്ചർ:—എന്റെ ഭാഗം ഞാൻ സമ്മതിച്ചു.

ശ്യാമള:—ശാരദയെ ഞാൻ സമ്മതിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം.

വാച്ചർ:—എന്തിനു?

ശ്യാമള:—മധുച്ചേട്ടൻ ശാരദച്ചേച്ചിയെ കല്യാണംകഴിക്കുവാൻ.

വാച്ചർ:—പക്ഷേ, എനിക്കതിനു ധൈര്യംവേണ്ടേ?

ശ്യാമള:—അതെന്താണു്?

വാച്ചർ:—ഞാൻ മണവാളന്റെ വേഷപ്പംകെട്ടി വരുമ്പോൾ പന്തലിൽ വല്ല വ്യാസനേയോ പരാശരനേയോ ആണു് കാണുന്നതെങ്കിലോ?

ശാരദയുൾപ്പടെ എല്ലാവരും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

ഒടുവിൽ രാമചന്ദ്രന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ വന്നതിനുശേഷം കല്യാണങ്ങൾ രണ്ടും കമലാലയത്തിൽവച്ചു നടത്താമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ ഭക്ഷണം കഴിക്കുവാനകത്തേയ്ക്കു പോയി.

Very Good Novel

ശുഭം.

Very Good

Reg. No: 3273.
VENGANUR P.O.

1648

ദ്രൗപദി

ഒ. ചന്തുമേനോൻ

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org